

Borgerbrev under lup

Eftertryk

Poya Pakzad

Eftertryk Magasin

April 2026,
København

Introduktion

I foråret 2026 cirkulerede et borgerbrev henvendt til den danske kulturminister med krav om en uvildig kommissionsundersøgelse af DR's dækning af konflikten i Mellemøsten. Borgerbrevet, der er tilgængeligt via borgerbrev.dk, hævder, at DR over en længere periode har bragt en skæv dækning præget af en "ensidig fokusering på kritik af Israel". Som dokumentation præsenterer afsenderne "[50 skrækeksampler](#)" på det, de betegner som metodiske svagheder, utilstrækkelig kildekritik og systematiske fravalg af kontekst.

Borgerbrevet er et politisk dokument med et klart formål: at skabe grundlag for en formel kommissionsundersøgelse af DR's mellemøstdækning, når den omhandler eller inkluderer Israel. Spørgsmålet er derfor, om de 50 eksempler, der udgør det empiriske grundlag for kravet, holder. Det er præcis dette spørgsmål, denne rapport tager op.

Borgerbrev under lup er en systematisk, punkt-for-punkt gennemgang af borgerbrevets konkrete påstande om DR's dækning. Rapporten er ikke en generel vurdering af DR's journalistik og bør ikke læses som et forsvarsskrift for DR. Den foretager i stedet en kildekritisk analyse af borgerbrevets udlægninger og argumenter.

Et forudgående kendskab til borgerbrevet er en fordel.

Denne rapport indeholder desuden mange og til tider meget lange slutnoter. Du kan hurtigt navigere ved at klikke på slutnotenummeret i brødteksten for at gå til den relevante slutnote. For at vende tilbage til brødteksten igen, klik på "[? Back](#)" nederst i slutnoten.

Bagerst i dokumentet, før slutnoterne, findes der et indeks. Indekset kan med fordel bruges, hvis du vil følge enkelte tværgående temaer på tværs af de 50 behandlede eksempler.

God læsning.

Indhold

Introduktion.....	3
Ad punkt 1.1, 1.2 og 1.3: Påstanden om, at betegnelsen "ulovlig besættelse" er misvisende.....	5
Ad punkt 1.4: Påstand om, at DR for tidligt vurderer personsøgerangrebet i Libanon som mulig krigsforbrydelse	10
Ad punkt 1.5: Om karakteriseringen af Israels angreb på Iran som "ulovlig aggression"	12
Ad punkt 1.6: Om omtalen af "mulige krigsforbrydelser"	14
Ad punkt 2.1: Om kildekritik og omtale af tabstal.....	16
Ad punkt 2.2: Om tabstal, metodik og påstået indre inkonsistens	19
Ad punkt 2.3: TV-Avisens rettelse af upræcis formulering	21
Ad punkt 2.4: Rettet explainer-video.....	22
Ad punkt 2.5: Om fortsat brug af tabstal og påstået systematik	22
Ad punkt 2.6: Om tilskrivning af ansvar ved dødsfald i forbindelse med nødhjælp	23
Ad punkt 2.7: Om tabstal, metode og påstanden om krigsforbrydelser	25
Ad punkt 3.1: Om påstanden om, at Israel planlægger at beholde halvdelen af Gaza	30
Ad punkt 3.2: Om fremstillingen af hospitaler i Gaza.....	33
Ad punkt 3.3: Om dokumentaren <i>Horisont: Den israelske korruptionsskandale</i>	34
Ad punkt 3.4: Om notitsen "Trods våbenhvile: Israel angriber Libanon"	36
Ad punkt 3.5: Påstanden om forenklet og skæv gengivelse af "Trumps Gaza-plan"	37
Ad punkt 3.6: Om beskrivelsen af Hamas' politiske mål	38
Ad punkt 3.7: Om brugen af begrebet "etnisk udrensning"	40
Ad punkt 3.8: Om formidling af vurderinger vedrørende folkedrab	41
Ad punkt 4.1: Om påstanden om palæstinensisk afvisning af tostatsløsninger.....	43
Ad punkt 4.2: Påstanden om, at der ikke blev fastlagt grænser i 1967	51
Ad punkt 4.3: Om historisk fremstilling af tostatsforsøg, kildevalg og kontekst.....	54
Ad punkt 4.4: Om påstanden om Rabin-attentatet og fredsprocessens sammenbrud	56
Ad punkt 4.5: Påstanden om misinformation om bosættelser og tostatsløsning	58
Ad punkt 4.6 og 4.7: Om DR's fremstilling af Hamas' politiske mål og forhandlingspositioner	61
Ad punkt 5.1, 5.3 og 5.5: Om DR's omtale og illustration af hungersnød i Gaza.....	62
Ad punkt 5.2: Om udsagnet "80 procent af verdens sultende er i Gaza"	67
Ad punkt 5.4: Påstanden om "14.000 spædbørn, der risikerer at dø inden for 48 timer"	68
Ad punkt 5.6: Påstanden om "Nødhjælpen når ikke frem"	69
6.1 Sune Haugbølle i DR P1: Hamas ønsker fred med Israel	72
Ad 6.3: "Israel vil fordrive palæstinensere"	74
Ad punkt 6.4: Påstanden om, at DR formidler alvorlig anklage om krig mod palæstinensere over en bred kam uden dokumentation eller modspil	76
Ad punkt 6.5: Påstanden om, at DR videreformidler en udokumenteret teori om israelske territoriale planer i Gaza	78
Ad punkt 6.6: Påstanden om, at DR fremstiller Israel som primær aggressor uden kontekst eller modspil.....	79
Ad punkt 6.10: Påstanden om, at DR videreformidler udokumenterede anklager om systematiske krigsforbrydelser	81
Ad punkt 6.11: Påstanden om historisk vildledning i Deadline-udsendelse.....	82
Ad punkt 6.12: Påstanden om, at DR videreformidler politisk aktivisme uden redaktionel afstand	82
Ad punkt 6.13: Påstanden om, at DR videreformidler historisk misvisende fremstilling af Israel som aggressor	84

Ad punkt 1.1, 1.2 og 1.3: Påstanden om, at betegnelsen “ulovlig besættelse” er misvisende

I disse punkter kritiserer borgerbrevet (herefter 'brevet') Danmarks Radios omtale af Vestbredden som “ulovligt besat”. Kritikken indplaceres under overskriften “upræcis eller misvisende brug af juridiske begreber” og bygger på den påstand, at formuleringen giver

indtryk af, at Vestbreddens status er entydigt afgjort under international lov. Ifølge brevets afsendere er dette imidlertid et "omstridt juridisk spørgsmål".

Denne indvending holder ikke fagligt.

Der foreligger nemlig klare og omfattende juridiske vurderinger fra det øverste retslige organ i det internationale statssystem, Den Internationale Domstol, som netop har taget stilling til Vestbreddens status og Israels tilstedeværelse i de besatte palæstinensiske områder: Gaza, Vestbredden inklusive Østjerusalem. Domstolen har gjort dette ved to lejligheder, i 2004 og igen i 2024, og konklusionerne efterlader ikke en åben tvivl eller indtryk af en juridisk kontrovers.

I 2004 blev domstolen anmodet om at vurdere (u)lovligheden af Israels mur mellem Israel og Vestbredden, hvor omkring 80 procent af muren er opført på det, domstolen betegner som "besat palæstinensisk territorium". Dvs. at mere end 80 procent af muren er opført inde på Vestbredden. For overhovedet at kunne tage stilling til murens legalitet måtte domstolen således først afgøre Vestbreddens folkeretlige status.

Dette spørgsmål om Vestbreddens juridiske status var dog ikke mere "omstridt", end at samtlige 15 dommere nåede til enighed om, at Israels territoriale krav på Vestbredden savner juridisk gyldighed. De israelske bosættelser på Vestbredden og i Østjerusalem er etableret i strid med international lov. Domstolen fastslog specifikt, at bosættelserne krænker artikel 49, stk. 6, i den fjerde Genèvekonvention, som forbyder en besættelsesmagt at overføre dele af sin egen civilbefolkning til besat territorium.

"Israel har ført en politik og udviklet praksisser, som indebærer etablering af bosættelser i det besatte palæstinensiske område, i strid med artikel 49, stk. 6, i den fjerde Genèvekonvention, hvori det fastslås: 'Besættelsesmagten må ikke deportere eller overføre dele af sin egen civile befolkning til det område, den besætter.' Sikkerhedsrådet har indtaget det standpunkt, at en sådan politik og praksis 'savner retlig gyldighed' og udgør en 'åbenbar krænkelse' af konventionen. Domstolen konkluderer, at de israelske bosættelser i det besatte palæstinensiske område, herunder Østjerusalem, er blevet etableret i strid med folkeretten."¹

I 2024 blev domstolen igen bedt om at tage stilling, denne gang til legaliteten af Israels samlede tilstedeværelse, kontrol og magtpraksis på Gaza-striben, Vestbredden og i Østjerusalem efter mere end et halvt århundredes besættelse. Med et overvældende flertal på 14 ud af 15 dommere konkluderede domstolen, at Israels fortsatte tilstedeværelse i de besatte palæstinensiske territorier er "ulovlig" under folkeretten. Domstolen fastslog

samtidig, at besættelsen som helhed siden 1967 er ulovlig, at bosættelserne udgør en vedvarende krænkelse af den fjerde Genèvekonvention, og at Israel er forpligtet til at bringe besættelsen til ophør samt yde erstatning:

”Domstolen finder, at Israels overtrædelser af forbuddet mod erhvervelse af territorium ved magtanvendelse samt krænkelse af det palæstinensiske folks ret til selvbestemmelse har direkte betydning for lovligheden af Israels fortsatte tilstedeværelse som besættelsesmagt i det besatte palæstinensiske territorium. Israels vedvarende misbrug af sin position som besættelsesmagt, herunder gennem anneksion, etablering af varig kontrol over det besatte palæstinensiske territorium samt fortsat tilsidesættelse af det palæstinensiske folks ret til selvbestemmelse, krænker grundlæggende principper i folkeretten og medfører, at Israels tilstedeværelse i det besatte palæstinensiske territorium er ulovlig.”²

Disse to autoritative vurderinger fra Den Internationale Domstol, suppleret af gentagne bindende udtalelser og resolutioner fra FN's Sikkerhedsråd, herunder resolution 2334 fra 2016, udgør en meget bred og konsistent juridisk konsensus i det internationale samfund. På den baggrund er det ikke rimeligt at karakterisere spørgsmålet om Vestbreddens status som et ”omstridt juridisk spørgsmål”.

Når DR efter Domstolens 2024-vurdering omtaler Vestbredden som ”ulovligt besat”, er det derfor i overensstemmelse med den gældende fortolkning af folkeret og international retspraksis på området, der ikke blot har behandlet bosættelserne på besat palæstinensisk territorium som ulovlige, men nu også selve Israels fortsatte tilstedeværelse som besættelsesmagt som ulovlig.

Brevet har dog forsøgt at gardere sig imod denne argumentation og afviser på forhånd validiteten af DR's henvisninger til Den Internationale Domstol, idet det anføres, at Domstolens udtalelser er ”ikke-bindende” ifølge dens egne statutter. Denne konstatering er misvisende.

Domstolens udtalelser er kun ”ikke-bindende” i den snævre procesretlige forstand, at der ikke er tale om en dom afsagt i en konkret retstvist mellem to parter. Det betyder imidlertid ikke, at udtalelserne er uden retlig vægt. Tværtimod, Domstolen repræsenterer den højeste internationale retsautoritet. Dens vurderinger er udtryk for Domstolens officielle og definitive fortolkning af gældende folkeret på et udvalgt område, og vurderingerne kan få retskraft i egentlige sager afgjort ved dom.³

Hvis en stat vælger at se bort fra Domstolens vurderinger og fortsætter en praksis, som Domstolen udtrykkeligt har vurderet som ulovlig, ændrer vurderingernes ikke-bindende karakter ikke på retsstillingen. Staten handler herefter – ifølge den mest autoritative juridiske vurdering, der foreligger – i strid med folkeretten.

Brevet anfører også, at spørgsmålet er politisk omstridt. Det er igen korrekt i en meget snæver forstand. Israel bestrider f.eks., at bosættelserne i "Judæa og Samaria" (dvs. Vestbredden) er ulovlige. Set i et globalt perspektiv er uenigheden meget begrænset.

Det ses i FN's Generalforsamling, hvor et overvældende flertal af verdens stater hvert år siden 1980'erne har vedtaget resolutionen *Peaceful settlement of the Question of Palestine*. Resolutionen fastslår blandt andet, at Israels territoriale krav på Vestbredden og på et udelte Jerusalem er i strid med folkerettens grundlæggende forbud mod territorial udvidelse ved magtanvendelse.

I hele perioden fra 1988 til 2025 er resolutionen blevet vedtaget med et stort flertal. Hovedparten af verdens stater på tværs af alle kontinenter, herunder alle europæiske stater, har konsekvent stemt 'ja' til resolutionen, der opfordrer til en israelsk tilbagetrækning fra de besatte områder. Modstanden mod resolutionen har været koncentreret omkring USA og Israel, der fast stemmer imod, samt en mindre kreds af støttestater, herunder flere Stillehavsøer og lejlighedsvis lande som Australien, Canada, Ungarn og Argentina.

År	Ja	Nej	Afstod	Lande der stemte nej
1997	155	2	3	USA, Israel
1998	154	2	3	USA, Israel
1999	149	3	2	USA, Israel, Marshall-øerne
2000	149	2	3	USA, Israel
2001	131	6	20	USA, Israel, Marshall-øerne, Mikronesien, Nauru, Tuvalu
2002	160	4	3	USA, Israel, Marshall-øerne, Mikronesien
2003	160	6	5	USA, Israel, Marshall-øerne, Mikronesien, Palau, Uganda
2004	161	7	10	USA, Israel, Australien, Grenada, Marshall-øerne, Mikronesien, Palau
2005	156	6	9	USA, Israel, Australien, Marshall-øerne, Mikronesien, Palau
2006	157	7	10	USA, Israel, Australien, Marshall-øerne, Mikronesien, Palau, Nauru
2007	161	7	5	USA, Israel, Australien, Marshall-øerne, Mikronesien, Palau, Nauru
2008	164	7	3	USA, Israel, Australien, Marshall-øerne, Mikronesien, Palau, Nauru

2009	164	7	4	USA, Israel, Australien, Marshall-øerne, Mikronesien, Palau, Nauru
2010	165	7	4	USA, Israel, Australien, Marshall-øerne, Mikronesien, Palau, Nauru
2011	167	7	4	USA, Israel, Australien, Marshall-øerne, Mikronesien, Palau, Nauru
2012	163	6	5	USA, Israel, Australien, Marshall-øerne, Mikronesien, Palau
2013	165	6	6	USA, Israel, Australien, Marshall-øerne, Mikronesien, Palau
2014	148	6	8	USA, Israel, Australien, Marshall-øerne, Mikronesien, Palau
2015	155	7	7	USA, Israel, Australien, Canada, Marshall-øerne, Mikronesien, Kiribati
2016	153	7	7	USA, Israel, Australien, Canada, Marshall-øerne, Mikronesien, Kiribati
2017	157	7	8	USA, Israel, Australien, Canada, Marshall-øerne, Mikronesien, Kiribati
2018	156	8	12	USA, Israel, Australien, Canada, Marshall-øerne, Mikronesien, Kiribati, Nauru
2019	147	7	13	Australien, Israel, Marshall-øerne, Mikronesien, Nauru, Palau, USA
2020	145	7	9	(ikke angivet)
2021	148	9	14	(ikke angivet)
2022	153	9	10	(ikke angivet)
2023	...	...	...	...
2024	158	9	13	(ikke angivet)
2025	151	11	11	Argentina, Fiji, Ungarn, Israel, Mikronesien, Nauru, Palau, Papua Ny Guinea, Paraguay, Tonga, USA

Afstemningsresultater i FN's Generalforsamling for resolutionen *Peaceful settlement of the Question of Palestine*

Målt på den år efter år næsten identiske stemmefordeling i FN's Generalforsamling er Vestbreddens status som besat palæstinensisk territorium altså heller ikke *politisk* omstridt.

Spørgsmålet om, hvorvidt besættelsen er ulovlig, er et juridisk anliggende, og svaret følger af Den Internationale Domstols fortolkning af den gældende folkeret, ikke af modstridende politiske positioner. Det er forkert, når brevet siger, at spørgsmålet er præget af politisk eller juridisk uenighed. Man kan altid finde enkelte afvigende vurderinger, f.eks. når man søger dem hos en direkte part i konflikten. Men overordnet set er juraen klar og verden er overvejende enig i dens praktiske, politiske implikationer.

Under Sikkerhedsrådets briefing om situationen i Mellemøsten i sommeren 2025 sammenfattede Danmarks FN-repræsentant, Sandra Jensen Landi, den internationale position ret præcist:

”Danmark gentager, at israelske bosættelser udgør en klar overtrædelse af folkeretten. De presser palæstinenserne ind i isolerede enklaver og gør det i

praksis umuligt at etablere et sammenhængende og levedygtigt territorium for en fremtidig palæstinensisk stat.

Danmark tager afstand fra bosættervold, tvangsflytninger, nedrivning af palæstinensisk ejendom og beslaglæggelse af palæstinensisk land. Danmark opfordrer endvidere til fuld implementering af Sikkerhedsrådets resolution 2334 og Den Internationale Domstols rådgivende udtalelse.

Ifølge Den Internationale Domstol udgør politikker, praksisser eller andre tiltag, der har til formål at bringe besat territorium under Israels permanente kontrol, handlinger af annekterende karakter i strid med folkeretten.”⁴

Ad punkt 1.4: Påstand om, at DR for tidligt vurderer personsøgerangrebet i Libanon som mulig krigsforbrydelse

Brevet hævder, at DR i sin dækning af personsøgerangrebet i Libanon fremstiller vurderingen af angrebet som en krigsforbrydelse som en kategorisk og endelig juridisk konstatering, fremsat på et tidspunkt med begrænset faktisk viden. Denne fremstilling stemmer ikke overens med indholdet af den pågældende artikel.⁵

For det første er det afgørende, at artiklen konsekvent markerer vurderingen som netop en juridisk vurdering og ikke som en afgjort kendsgerning. Allerede i overskriften anvendes formuleringen “kan være et brud på krigens love”, og gennem hele artiklen knyttes vurderingen til klare forbehold. Den anvendte jurist, Ulrik Graff, udtaler sig ikke i absolutte termer, men kobler vurderingen direkte til folkerettens grundlæggende krav om distinktion mellem civile og militære mål, proportionalitet samt til angrebets konkrete udfald.

For det andet fremgår det tydeligt af artiklen, hvilket faktisk grundlag vurderingen hviler på. Artiklen oplyser, at mindst 32 personer blev dræbt, omkring 3.200 såret, og at civile var blandt de identificerede ofre, herunder børn og sundhedspersonale. Det fremgår samtidig eksplicit, at man ikke kendte den præcise fordeling mellem civile og kombattanter blandt de sårede. Denne usikkerhed skjules ikke, men indgår som element i den juridiske vurdering.

Graffs vurdering er dermed ikke baseret på spekulation, men på helt ukontroversielle humanitærretslige principper, der regulerer krigsførelse. Angrebsmetoder, hvor angriberen ikke kan kontrollere måludvælgelsen og ikke kan sikre skelnen mellem civile og militære mål, kan udgøre et vilkårligt angreb.

Denne vurdering står ikke alene. Flere af FN's specialrapportører pegede samme dag på, at et angreb, hvor tusindvis af eksplosive enheder detonerer simultant uden individuel verifikation af målene, rejser alvorlige problemer i forhold til distinktionsprincippet.⁶ Når angriberen ikke kan vide, hvem der er i besiddelse af enhederne, hvor de befinder sig, eller hvem der opholder sig i deres umiddelbare nærhed, kan angrebet ramme civile og militære mål uden skelnen.

Dertil kommer, at selve angrebsmetoden er særskilt reguleret i folkeretten. Brugen af eksplosive anordninger forklædt som almindelige, bærbare civile genstande, såsom kommunikationsudstyr, er i vidt omfang forbudt under *FN-konventionen om forbud eller begrænsninger i anvendelsen af visse konventionelle våben* (Convention on Certain Conventional Weapons, CCW) og den ændrede protokol II om miner, lureminer (booby traps) og andre anordninger, som både Israel og Libanon er underskrivere af. Flere juridiske eksperter har vurderet, at personsøgere og walkie-talkies falder ind under den kategori af tilsyneladende harmløse genstande, hvis anvendelse som sprængladninger netop er forbudt, fordi de indebærer en uforudsigelig og alvorlig risiko for civile.⁷

Proportionalitetsvurderingen forudsætter, at der først kan skelnes mellem civile og militære mål. Når angrebsformen ikke muliggør en sådan skelnen, bliver en meningsfuld proportionalitetsvurdering i praksis ikke mulig.

Det er ikke utænkeligt, at angrebet levede op til krigens regler. Angrebets lovlighed forudsætter dog strikse og vanskeligt dokumenterbare betingelser. Angriberen skal i god tro kunne forvente, at den konkrete militære fordel ved angrebet, herunder målenes betydning, ikke står i åbenbart misforhold til den forventede skade på civile.

Set i dette lys fremstår Graffs udtalelse ikke som en forhastet eller kategorisk domfældelse, men som en saglig, fagligt forankret juridisk vurdering baseret på velkendte folkeretlige principper samt de oplysninger, der faktisk forelå. DR formidler ikke, at der med sikkerhed er begået en krigsforbrydelse, men at angrebet *kan* udgøre en krigsforbrydelse, netop fordi både angrebsmetoden og de kendte konsekvenser rejser alvorlige spørgsmål om proportionalitet og vilkårlighed.

Artiklen markerer usikkerhederne, redegør for vurderingens præmisser og opretholder en klar sondring mellem konstaterede fakta og juridisk analyse. Brevets kritik rammer ved siden af.

Ad punkt 1.5: Om karakteriseringen af Israels angreb på Iran som "ulovlig aggression"

Brevet kritiserer Danmarks Radios brug af overskriften 'Israels angreb mod Iran er en ulovlig aggression' i en notits på DR's liveblog den 13. juni 2025 og anfører, at der er tale om én juridisk fortolkning blandt flere, som burde være præsenteret med større forbehold og bredere kontekst.

At der er tale om én ekspertvurdering, som i sagens natur eksisterer blandt flere, fremgår imidlertid allerede af overskriften, når den gengives korrekt. Brevet citerer overskriften i afkortet form og udelader dermed den afgørende præcisering: 'Israels angreb er en ulovlig aggression, **vurderer ekspert i folkeret**' (min fremhævning). Overskriften tilskriver således eksplicit vurderingen Ulrik Graff, og brødteksten præciserer, at der er tale om *hans* juridiske analyse.

13. JUNI 2025 KL. 17:16

Jonatan Robbert Larsen

Israels angreb er en **ulovlig aggression**, vurderer ekspert i folkeret

Israels angreb mod Iran er en **ulovlig aggression**.

Det vurderer Ulrik Graff, der er chefkonsulent i Center for Operativ folkeret ved Forsvarsakademiet.

- Der er en hjørnesteen i den regelbaserede verdensorden og i folkeretten, at stater ikke må anvende magt og angribe andre stater udover i selvforsvar eller på baggrund af en resolution fra FN's sikkerhedsråd.

- I det her tilfælde vurderer jeg ikke, at der er tale om selvforsvar, lyder det fra Ulrik Graff.

Graffs analyse tager udgangspunkt i folkeretten. FN-pagten forbyder som udgangspunkt stater at anvende magt mod hinanden. Selvforsvar udgør en af to snævre undtagelser, den anden er, når en stat har fået autorisation af Sikkerhedsrådet for voldsanvendelse. Israel bad aldrig om autorisation i Rådet, men påkaldte sig selvforsvar. Men for at selvforsvar

kan påberåbes, kræves enten et væbnet angreb eller et umiddelbart forestående angreb (imminens) samt opfyldelse af kravene om nødvendighed og proportionalitet, herunder at fredelige alternativer er udtømte. Denne læsning er ikke, som brevet hævder, en særpræget eller "omstridt fortolkning", men den klassiske og fortsat dominerende forståelse af selvforsvarsretten,⁸ som også ligger i forlængelse af Den Internationale Domstols restriktive fortolkning.⁹

Det er korrekt, at der findes analyser – navnlig blandt visse stater samt i dele af det forsvars- og sikkerhedspolitiske miljø – som argumenterer for enten en mere udvidet adgang til anticipatorisk selvforsvar og/eller anlægger en bredere forståelse af imminensbegrebet. Men disse positioner kan ikke anses som udtryk for konsolideret folkeret.

Det er i den forbindelse værd at bemærke, at Israel i sin egen henvendelse til FN ikke påkalder sig sådanne udvidede doktriner. Israel anfører f.eks. i sit brev til FN, at landet handler for at "forsvare sin sikkerhed og fortsatte eksistens" mod "Irans vedvarende aggression". Landet henviser til en "umiddelbart forestående trussel" fra Irans atom- og missilprogram samt til "iranske missil- og proxyangreb". Endelig beskriver Israel operationen som "en sidste udvej", iværksat "efter at diplomatiske bestræbelser havde vist sig uden effekt".¹⁰ Israel appellerer altså selv til de helt klassiske folkeretlige tærskler for magtanvendelse.

Brevet kritiserer DR for ikke at nævne, at "andre internationale aktører og regeringsledere på samme tidspunkt vurderede situationen anderledes". Dette – på overfladen rimelige – krav om mere pluralisme i dækningen er imidlertid selektivt og misvisende. En langt bredere kreds af stater og internationale aktører vurderede nemlig angrebet som folkeretsstridigt.

Allerede den 13. juni 2025 udsendte Den Alliancefri Bevægelse (Non-Aligned Movement, NAM), som repræsenterer 120 medlemsstater, en fælles erklæring, hvori de "kategorisk fordømmer og i de stærkest mulige vendinger tager afstand fra Israels vilkårlige, uprovokerede og forud planlagte angreb" og udtrykker "bekymring for, at sådanne angreb [på atomanlæg] indebærer betydelige risici for udslip af radioaktivt materiale, med alvorlige trusler mod civilbefolkninger og miljøet".¹¹ Disse udtalelser repræsenterer ikke perifere synspunkter, men et væsentligt flertal af verdens stater på tværs af regioner.

Dertil kommer, at en række folkeretligt orienterede analyser – herunder fra FN-nære miljøer og uafhængige jurister – på samme tidspunkt pegede på, at betingelserne for selvforsvar efter FN-pagtens artikel 51 ikke var opfyldt, navnlig fordi der manglede

dokumentation for et væbnet eller umiddelbart forestående iransk angreb, og fordi diplomatiske og institutionelle midler ikke kunne anses for udtømte.¹²

Det er derfor ikke korrekt at fremstille DR's liveblog-notits som ensidig, fordi den ikke gengiver samtlige eksisterende fortolkninger. Hvis notitsen havde udfoldet "andre internationale vurderinger", ville det have været passende at begynde med den omfattende statslige fordømmelse fra NAM og lignende aktører.

Endelig tager brevet ikke højde for det journalistiske format. Der er tale om en ultrakort opdatering i en liveblog, ikke en artikel eller en længere analyse. Den pågældende notits omfatter 525 anslag inklusive overskrift og mellemrum. I et sådant format kan der ikke stilles samme krav om udfoldelse af juridiske positioner og gennemgang af alternative fortolkninger som i en egentlig nyhedsartikel.

Når DR i denne ramme gengiver Ulrik Graffs vurdering – fremsat i en liveudsendelse i DR's Orientering samme morgen – formidler mediet en folkeretlig hovedposition, tydeligt krediteret som en enkelt ekspertkildes vurdering. Artiklen markerer gennemgående vurderingens foreløbige karakter og knytter den til de relevante folkeretlige kriterier. Samtidig redegøres der for det faktuelle grundlag, herunder de kendte tabstal og den konstaterede usikkerhed om fordelingen mellem civile og kombattanter.

Ad punkt 1.6: Om omtalen af "mulige krigsforbrydelser"

Brevet kritiserer DR for i artiklen af 8. juni 2025 at omtale israelske militære handlinger i Gaza som "mulige krigsforbrydelser" og anfører, at dette sker uden tilstrækkelig dokumentation, uden modgående ekspertvurderinger og uden genmæle fra den anklagede part.¹³

Denne kritik hviler på en mangelfuld gengivelse af artiklen.

For det første anvender den juridiske vurdering i artiklen et klart forbeholdent sprog ("det virker her til", "mulige krigsforbrydelser"). Den anvendte folkeretsekspert, Ulrik Graff, fremsætter ikke en konstatering, men en betinget vurdering knyttet til de forhold, der beskrives. Det afgørende for vurderingen er ikke udfaldet alene, men fraværet af synlige proportionalitets- og forsigtighedsovervejelser i den proces, som den interviewede israelske soldat redegør for. Der er således tale om en juridisk vurdering, eksplicit forankret i de oplysninger, der forelægges eksperten.

For det andet er det ikke korrekt, at artiklen savner et faktuel grundlag for vurderingen. Artiklen bygger her på et interview med en israelsk soldat, som redegør for en konkret hændelse. Ifølge denne redegørelse blev en civil bygning i en humanitær zone nær en humanitær korridor angrebet under betydeligt tidspres og på baggrund af droneobservationer, uden at der efter soldatens opfattelse blev foretaget en egentlig afvejning af civile risici eller alternative handlemuligheder. Det er denne beskrevne fremgangsmåde, der danner grundlag for Graffs vurdering.

Det er samtidig væsentligt, at Graffs vurdering tager udgangspunkt i ukontroversielle grundprincipper i krigens regler. Krav om proportionalitet og forsigtighedsforanstaltninger er ikke valgfrie hensyn, men uomgængelige krav ved ethvert lovligt angreb.¹⁴ Når disse ifølge den foreliggende beskrivelse fra den interviewede soldat ikke synes at være blevet overvejet, følger det af 'krigens regler' (international humanitær lovgivning), at angrebet *kan* kvalificeres som vilkårligt og dermed som en *mulig* krigsforbrydelse. Artiklen gengiver denne juridiske logik korrekt og uden at gå videre, end grundlaget tillader.

For det tredje er det misvisende at hævde, at artiklens tilknyttede "lynanalyse" fra korrespondent Nanna Muus Steffensen ukritisk viderebringer anonyme udsagn uden dokumentation eller kontekst. Omtalen af anonyme soldater forklares udtrykkeligt med risikoen for represalier og personlig eksponering i en igangværende konflikt, hvilket er en almindelig og accepteret journalistisk præmis ved dækning af militære forhold.

Lynanalysen refererer ikke til nye, uverificerede enkeltberetninger fremlagt som selvstændigt bevismateriale, men indskriver soldaters udsagn i en bredere, veldokumenteret offentlig debat i Israel om krigsførelsen. Den interne kritik blandt israelske reservister og militært personel, som korrespondenten henviser til, udgør ikke et selvstændigt dokumentationsgrundlag i artiklen, men afspejler den faglige forudsætning, at en mellemøstkorrespondent er orienteret i den løbende debat i de lande, hun dækker, og at denne viden danner baggrund for den journalistiske sammenfatning.

Billedet af stigende intern militær kritik, som korrespondenten hentyder til, er heller ikke baseret på anonymitet alene. I foråret og begyndelsen af sommeren 2025 havde der været omfattende international og lokal dækning af israelske reservister og soldater, der åbent nægtede tjeneste eller offentligt kritiserede krigen med henvisning til etiske og retlige betænkeligheder.¹⁵ Dette omfatter også navngivne og verificerbare kilder, herunder åbne breve og kollektive erklæringer fra militært personel samt udtalelser fra hjemvendte

soldater, der oplyser om mulige krigsforbrydelser. Altså er kritikken af krigens praksis en dækningsværdig del af den israelske offentlige debat.¹⁶

Lynanalysens formulering om, at soldaters beretninger "bekræfter billedet af, at Israel begår krigsforbrydelser", kan ikke læses som en selvstændig konstatering baseret på uprøvede kilder, men som en journalistisk sammenfatning af dette samlede nyhedsbillede. Der fremlægges hverken individuelle tilståelser eller påstande om endeligt fastslåede forbrydelser.

Til det samlede billede hører desuden, at DR-artiklen publiceres i en situation, hvor israelske militære handlinger i Gaza er omfattende dokumenteret af internationale organisationer og medier, hvor konkrete hændelser i vidt omfang vurderes og diskuteres som mulige krigsforbrydelser, og hvor landets politiske og militære ledelse er indklaget ved Den Internationale Straffedomstol for mistænkte krigsforbrydelser. Det er på den baggrund forventeligt, at læseren er bekendt med, at spørgsmålet om israelske krigsforbrydelser i Gaza er genstand for vedvarende dokumentation, juridisk vurdering og offentlig debat.

For det fjerde er det helt forkert, at der ikke er givet ret til genmæle. Tværtimod fremgår det klart og utvetydigt af artiklen, at det israelske militær er blevet forelagt kritikken og har afgivet et skriftligt svar, som endda gengives i artiklen. Det er på den baggrund vanskeligt at forstå, at brevskriverne kan nå frem til den konklusion, at Israel ikke er blevet hørt.

Sammenfattende kan artiklen ikke med rimelighed kritiseres for at fremsætte udokumenterede eller konstaterende anklager. Den anvender en betinget terminologi, redegør for sit faktuelle grundlag, giver genmæle til den kritiserede part og formidler en juridisk vurdering baseret på den beskrevne hændelse og gældende folkeretlige principper. Brevets kritik overvurderer kravene til symmetri og underrapporterer den grad af forbehold og transparens, som artiklen faktisk udviser.

Ad punkt 2.1: Om kildekritik og omtale af tabstal

Brevet kritiserer DR for i en artikel fra 5. december 2023¹⁷ at viderebringe oplysninger om, at omkring 69 procent af de dræbte i Gaza på daværende tidspunkt var kvinder og børn, med henvisning til mangelfuld kildekritik, utilstrækkelig metodisk redegørelse og fravær af alternative vurderinger. Brevet samler sin kritik under overskriften "92 procent af de dræbte er civile", anført i citationstegn.

For det første er det afgørende at slå fast, at brevet indleder sin kritik med en direkte citatforvanskning. DR-artiklen anfører intet sted, at "92 procent af de dræbte er civile", og foretager ingen beregning eller slutning, der leder frem til et sådant tal.

Brevets overskrift er hverken en gengivelse eller sammenfatning af artiklens indhold. Som vi senere skal se, er det en selvstændig konstruktion, som efterfølgende anvendes som præmis for brevets kritik af DR-artiklen. Kritikken retter sig dermed ikke mod et faktisk udsagn i DR-artiklen, men mod et udsagn, som kun eksisterer i brevet selv.

En sådan citatforvanskning ændrer genstanden for kritikken og underminerer dens metodiske grundlag. Kritik af journalistik forudsætter, at det kritiserede udsagn faktisk er fremsat. Det er ikke tilfældet her.

For det andet er det afgørende at sondre mellem, hvad artiklen gør og ikke gør. DR viderebringer ikke egne beregninger og fremsætter ingen selvstændige estimater. Artiklen henviser eksplicit til *The New York Times* og gengiver med tydelig kildeangivelse opgørelser fra Gazas sundhedsmyndigheder om, at omkring 69 procent af de rapporterede dræbte er kvinder og børn. Det fremgår samtidig klart, at tallene stammer fra sundhedsmyndighederne i Gaza, "der er under Hamas' kontrol". DR hverken verificerer tallene selvstændigt eller udlægger dem som endeligt fastslåede, men gengiver en international nyhedsartikels kildeangivne oplysninger med tydelig angivelse af oprindelse og flere ledsagende forbehold.¹⁸

Artiklen foretager heller ingen yderligere beregninger. Brevets påstand om, at artiklens formulering indebærer en civilandel på op mod 92 procent, beror i virkeligheden på en ekstern videreberegning.

Denne videreberegning forudsætter, at dødstallenes sammensætning følger Gazas demografi. Derudover forudsættes det, at kvinder og børn kan regnes som civile, og at resten, især mænd, kan fordeles tilsvarende. Disse forudsætninger fremgår ikke af brevet. Uden dem kan tallet 92 procent ikke udledes.

Den fulde oplistning af nødvendige antagelser er udfoldet på hjemmesiden Israel-Online, en hjemmeside, som eksplicit formidler konflikten "fra et israelsk perspektiv". Her præsenteres samtlige præmisser, der tilsammen fører frem til konklusionen om en civilandel på 92 procent:

"Da civile må antages at rammes tilfældigt, må de civile tabstal nogenlunde følge Gazas demografi. Halvdelen af Gazas

befolkning er børn (under 18 år), og resten udgøres af lige dele mænd og kvinder. En tredjedel af de påståede 69% må folgelig være kvinder, altså 23%. Da der er lige mange mænd og kvinder i Gaza, må en tilsvarende andel udgøres af civile mænd. **Det giver en samlet civil andel af de dræbte på 92%**, hvilket kun efterlader 8% kombattanter.”¹⁹ (original fremhævning)

Brevet præsenterer slutresultatet uden de mellemliggende antagelser, som er nødvendige for at nå frem til en civilandel på 92 procent. Den anførte antagelse er i sig selv ikke tilstrækkelig til at bære den konklusion, som kritikken hviler på.

Hvorom alting er, er disse grundantagelser med betydelig sikkerhed forkerte. Ideen om, at risikoen for at blive ramt i en krig er tilfældigt fordelt i befolkningen, er en påfaldende påstand, som fordrer dokumentation snarere end at få status som præmis.

Demografisk sammensætning bør ikke uden videre anvendes som fordelingsnøgle for civile dødstal, da det risikerer at ignorere systematiske forskelle i eksponering mellem grupper. Risikoen for at blive ramt påvirkes på gruppeniveau af bl.a. geografisk placering, boligforhold, adgang til beskyttelse og mobilitet samt af angrebsmønstre og graden af hensyntagen i krigsførelsen.

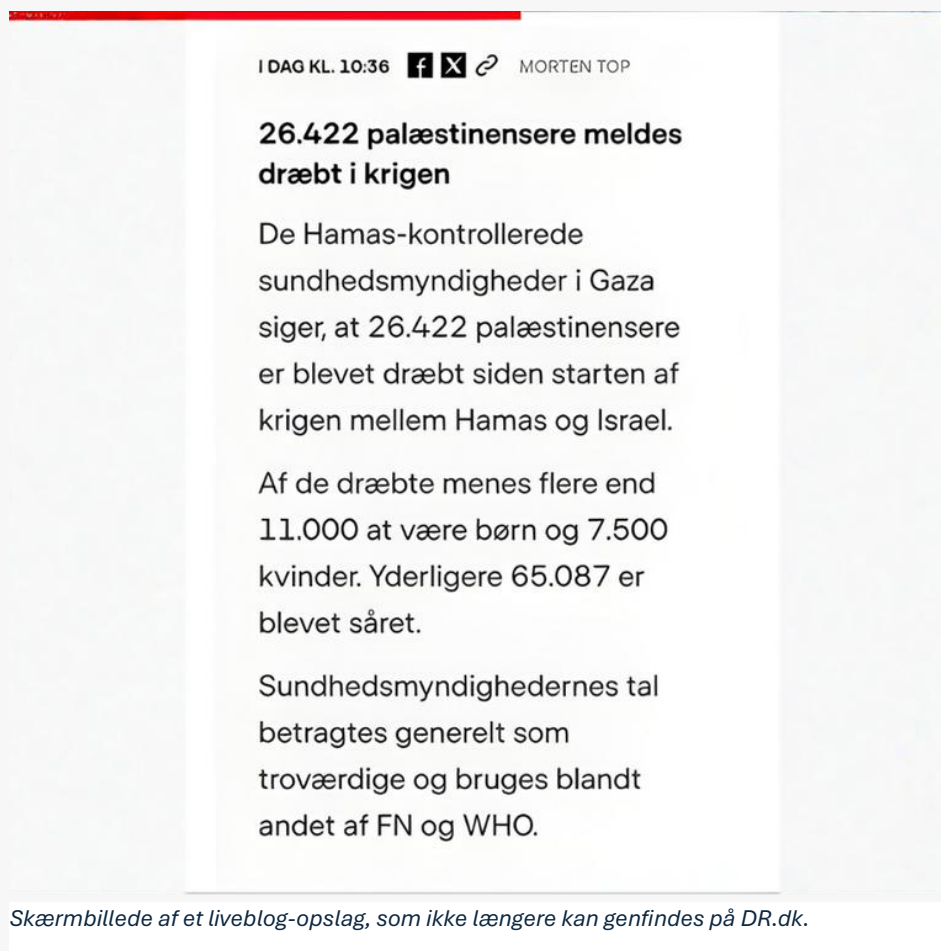
Derudover er fordelingen mellem civile og kombattanter inden for hver gruppe afgørende. Tallene viser alene, at mænd er svagt overrepræsenterede blandt de dræbte. Hvad denne overrepræsentation skyldes, kan ikke fastslås uden et selvstændigt empirisk grundlag.

Der foreligger imidlertid også empirisk materiale, som peger i en anden retning. Journalistiske undersøgelser baseret på interviews med israelske efterretnings- og militærkilder har dokumenteret, at måludvælgelsen i perioder i vidt omfang har været systematiseret og delvist automatiseret, med begrænset individuel efterprøvning og en på forhånd accepteret fejlmargen. Angreb er i betydeligt omfang blevet gennemført mod personer i deres private boliger, ofte på tidspunkter hvor hele familier var til stede, og med høje accepterede tærskler for civile tab. Under sådanne forhold giver det ikke mening at antage, at civile rammes tilfældigt, eller at dødstallenes sammensætning kan udledes direkte af befolkningsdemografi.²⁰

Samlet set hviler brevets punkt 2.1 på en citatforvanskning, hvor DR tilskrives et udsagn, som ikke fremgår af artiklen, og hvor en efter alt at dømme forfejlet videreberegning efterfølgende gøres til grundlag for brevets kritik. Dermed rettes kritikken ikke mod DR's faktiske fremstilling, men mod et udsagn, der fejlagtigt tillægges DR.

Ad punkt 2.2: Om tabstal, metodik og påstået indre inkonsistens

Punkt 2.2 i brevet viderefører i vidt omfang den samme kritik som punkt 2.1, nu med henvisning til et liveblog-opslag på dr.dk den 28. januar 2024, hvor tabstal fra Gazas sundhedsmyndigheder gengives. Kritikken angår igen manglende metodisk redegørelse, fravær af alternative vurderinger samt en påstået indre inkonsistens i tallene, der ifølge brevet skulle indebære en næsten fuldstændig civil andel blandt de dræbte.

Som anført i svaret under punkt 2.1 beror denne kritik på en videreberegning, der fejlagtigt forudsætter, at civile rammes nogenlunde tilfældigt, og at dødstallenes sammensætning derfor kan udledes direkte af befolkningsdemografien. Denne antagelse fremgår hverken af DR's liveblog-opslag eller af de tal, som gengives, men tilføres udefra. Det betyder, at dette punkt hviler på samme metodiske præmis, som allerede er problematiseret i forrige punkt.

Hertil kommer, at brevet fremstår selektivt i sin behandling af kilde-spørgsmålet. Det anføres korrekt, at Gazas sundhedsmyndigheder er part i konflikten, og at deres tal ikke kan verificeres uafhængigt i realtid. Det, som brevet imidlertid forbigår, er den veldokumenterede historiske erfaring med netop disse opgørelser.

En gennemgang foretaget af Reuters og en samtidig analyse i The Washington Post viste allerede tidligt i krigen, at dødstal fra Gazas sundhedsmyndigheder i tidligere konflikter har vist sig bemærkelsesværdigt konsistente med efterfølgende uafhængige opgørelser. Det gælder FN's dobbelt-verificerede tabstal, internationale menneskerettighedsorganisationer som Human Rights Watch, lokale israelske organisationer som B'Tselem samt israelske myndigheders egne efterfølgende estimater. Under krigen i 2014 varierede disse opgørelser kun inden for et relativt snævert interval på cirka 2.100-2.300 dræbte, på trods af betydelige politiske uenigheder om konfliktens karakter.²¹

Det er netop denne konsistens på tværs af kilder, der forklarer, hvorfor FN-organer, større internationale medier og menneskerettighedsorganisationer fortsat anvender tallene fra Gazas sundhedsmyndigheder, selvfølgelig med eksplicite metodiske forbehold, men uden at afvise dem som ubrugelige eller grundlæggende utroværdige. DR's praksis i januar 2024 lå således i forlængelse af en bred international journalistisk standard.

Brevet anfører desuden, at Israels daværende estimat om antallet af dræbte Hamas-krigere ikke blev inddraget. Som allerede berørt ovenfor rejser dette et tilsyneladende legitimt journalistisk spørgsmål om balance. Problemet er dog empirisk. I eftertiden har lækkede data fra en efterretningsdatabase i det israelske militær, som israelske journalister fik adgang til i maj 2025, vist, at Israel på dette tidspunkt havde identificeret omkring 8.900 dræbte militante fra Hamas og Palæstinensisk Islamisk Jihad. Det ligger markant under de offentlige israelske udmeldinger gennem tiden på mellem 12.000 og 20.000 eller flere. Sammenholdt med Gazas samlede dødstal på omkring 53.000 på samme tidspunkt – baseret på opgørelser fra Gazas sundhedsmyndigheder, som israelske embedsmænd har betegnet som pålidelige – indikerer tallene, at over 83 procent af de dræbte var civile. Databasen, der forvaltes af militærets efterretningstjeneste og betragtes som hærens eneste autoritative opgørelse, står i modsætning til israelske udsagn om et forhold mellem civile og militante dræbte på 1:1 eller 2:1.²²

Erfaringerne fra tidligere krige i Gaza viser, at uenighederne i overvejende grad har handlet om klassifikation og forhold mellem civile og kombattanter, ikke om størrelsesordenen af det samlede dødstal. Hertil kommer, at de lækkede tal fra den interne

israelske database indikerer, at selv Hamas-embedsmænds offentlige opgørelser af fordelingen mellem civile og kombattanter ligger tæt på de israelske myndigheders egne efterfølgende vurderinger.

Set i bakspejlet fremstår kritikken i brevet i et endnu mere problematisk lys, idet en række uafhængige, videnskabeligt funderede studier, publiceret i 2024 og 2025, har dokumenteret, at sundhedsmyndighedernes dødstal systematisk *undervurderer* det faktiske antal dræbte. Et studie fra Max Planck Institute for Demographic Research estimerede i sin første version, at mindst 78.318 mennesker var blevet dræbt af direkte vold frem til udgangen af 2024. En opdatering offentliggjort i november 2025 hæver dette tal til over 100.000 direkte dræbte. Forskerne understreger samtidig, at dette alene er den statistisk sandsynlige *nedre* grænse, idet indirekte dødsfald som følge af sult, sygdom, manglende medicin og sammenbrud i civile systemer ikke er medregnet.²³

Disse resultater stemmer overens med uafhængige undersøgelser publiceret i blandt andet The Lancet og omtalt i The Economist i februar 2025, ligesom studier fra London School of Hygiene & Tropical Medicine samt forskerhold fra University of London, Princeton og Stanford tilsvarende når frem til, at de officielle tal fra Gaza ligger omkring 40 procent under den statistisk sandsynlige virkelighed.²⁴

DR kunne ikke have kendt disse studier i januar 2024. Om brevskriverne har overset dem, er muligt. Men når kritikken fortsat retter sig mod brugen af sundhedsmyndighedernes tal, skabes et forkert billede om, at problemet er overdrivelse. Studierne peger nemlig på det modsatte. Problemet er systematisk underrapportering.

Når medier – herunder DR – fortsat refererer til sundhedsmyndighedernes tal, ofte ledsaget af forbehold som " Hamas-kontrollerede", skyldes det ikke ukritisk accept, men tværtimod, at disse tal udgør det lavest dokumenterbare og metodisk mest forsigtige udgangspunkt. De fungerer som et *minimum*. Paradoksalt nok bidrager den vedvarende mistænkeliggørelse af disse tal til at fastholde et indtryk i offentligheden, hvor dødstallene fremstår som overdrevne, selv om den uafhængige forskning peger i den modsatte retning.

Ad punkt 2.3: TV-Avisens rettelser af upræcise formuleringer

Dette punkt i brevet præsenterer et tilfælde, hvor en upræcis formulering i TV-avisen efterfølgende er blevet identificeret og korrigeret af redaktionen selv.

I TV-Avisen den 23. januar 2024 blev det samlede dødstal fra Gazas sundhedsmyndigheder omtalt som civile tab. Denne fejl blev imidlertid rettet af DR den 8. februar 2024 under rubrikken "Fejl og fakta", som præciserer, at der var tale om det samlede rapporterede dødstal, ikke en opgørelse over civile alene.

Punktet dokumenterer dermed ikke, at DR fastholder eller systematisk videreformidler en misvisende fremstilling af tabstallene, men tværtimod, at en fejl er blevet korrigeret åbent og entydigt.

Ad punkt 2.4: Rettet explainer-video

Også dette punkt vedrører en formulering, som efterfølgende er blevet korrigeret af DR selv. I explainer-videoen *Hvem er Hamas?* fra 17. oktober 2023 blev det samlede rapporterede dødstal fra Gazas sundhedsmyndigheder upræcist omtalt som civile tab. Denne formulering blev genstand for en klage, som DR behandlede den 3. november 2023, hvorefter speaken blev rettet, og fejlen anerkendt på DR's side "Fejl og fakta".

Punktet viser et konkret tilfælde, hvor en upræcis formulering i et tidligt krigsforløb er blevet offentligt korrigeret.

Ad punkt 2.5: Om fortsat brug af tabstal og påstået systematik

Punkt 2.5 gentager i al væsentlighed den samme kritik, som allerede er behandlet og tilbagevist under punkterne 2.1 og 2.2. Kritikken bygger fortsat på den forudsætning, at formidling af samlede dødstal fra Gazas sundhedsmyndigheder i sig selv udgør en journalistisk fejl, medmindre de ledsages af israelske militære estimater over dræbte kombattanter. Denne præmis er metodisk uholdbar og empirisk svagt underbygget.

Som anført tidligere har efterfølgende lækkede data fra det israelske militærs egen efterretningsdatabase vist, at offentlige israelske udmeldinger gennem krigen systematisk har overvurderet antallet af dræbte kombattanter med flere tusinder. I lyset af disse oplysninger er det vanskeligt at forstå brevets opfordring til at inddrage israelske estimater over kombattanter. Brevskriverne *ønsker* muligvis, at DR inddrager Israels tal over dræbte kombattanter, men dette ikke er en metodisk nødvendighed, ligesom det aldrig sagligt begrundes, hvorfor netop disse estimater skulle udgøre et ligeværdigt alternativ. Hvis man endelig skal inddrage "Israels estimater", så burde det være fra den lækkede efterretningsdatabase.

Der er ikke noget afgørende nyt i det anførte eksempel fra marts 2025. Oplysningen om omkring 50.000 dræbte svarer på det tidspunkt til det samlede dødstal opgjort af Gazas sundhedsmyndigheder og anvendes som et samlet tal, ikke som en opgørelse over civile alene. Punktet dokumenterer derfor ikke en ny praksis, men gentager en allerede behandlet uenighed om, hvorvidt partsestimater fra Israel burde have forrang frem for et internationalt anvendt minimumstal.

Det tåler en gentagelse, at brevet i dette punkt igen overser, at den efterfølgende forskningslitteratur entydigt peger på, at sundhedsmyndighedernes løbende opgørelser systematisk har *underrapporteret* det faktiske dødstal med omkring 40 procent. Kritikken fastholder dermed et problem, som empirisk har vist sig at gå i den modsatte retning af det påståede.

Ad punkt 2.6: Om tilskrivning af ansvar ved dødsfald i forbindelse med nødhjælp

Punktet vedrører en artikel på dr.dk fra 26. juli 2025, hvor det blev anført, at mindst 800 palæstinensere er blevet dræbt af israelsk militær i forbindelse med uddeling af nødhjælp fra Gaza Humanitarian Foundations ( ) centre.²⁵ Oplysningen henføres til FN-kilder og bygger på rapportering fra FN's Menneskerettighedskontor (OHCHR).

Brevet kritiserer, at artiklen ikke redegør for kildens metode, samt at artiklen placerer ansvaret hos det israelske militær, når den FN-kilde, artiklen linker til, ikke understøtter ansvarsplaceringen. Brevet oplyser, at en klage førte til, at DR indføjede en beklagelse og en præcisering øverst i artiklen, fordi den citerede FN-kilde ikke tilskriver Israel ansvaret for de nødhjælpssøgendes dødsfald.

Brevet har isoleret set ret i ét forhold: Den FN-kilde, som DR henviser til i artiklen af 26. juli 2025, angiver ikke i den konkrete formulering, hvem der har dræbt de omtalte palæstinensere. DR's oprindelige formulering gik derfor længere, end netop den kilde kunne bære.

Denne konstatering udtømmer imidlertid ikke spørgsmålet. Brevets kritik og DR's egen rettelse går ud fra, at én enkelt FN-reference er dækkende for FN's samlede dokumentation på området, hvilket ikke er tilfældet.

Allerede den 24. juni 2025 – ca. en måned før den omtalte DR-artikel – offentliggjorde FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder (OHCHR) en officiel pressebriefing, hvori det

udtrykkeligt anføres, at israelsk militær har beskudt palæstinensere, der forsøgte at nå Gaza Humanitarian Foundations (GHF) uddelingssteder. I samme briefing foretager OHCHR en opdeling af drabene, hvor over 410 dræbte knyttes til forsøg på at nå GHF-distributionspunkter, mens mindst 93 dræbte relateres til forsøg på at nå FN's og andre humanitære konvojer. Begge kategorier tilskrives israelsk militær.²⁶

Langt størstedelen af de dokumenterede drab på nødhjælpssøgende fandt sted i og omkring GHF-mekanismen og blev ifølge OHCHR forårsaget af israelske styrker. Dette blev yderligere bekræftet i en FN-briefing i Genève den 15. juli 2025 – 9 dage før DR's artikel – hvor OHCHR opgjorde 674 ud af 875 drab på nødhjælpssøgende som sket i umiddelbar nærhed af GHF-uddelingssteder.²⁷

En uge senere – 4 dage før DR's artikel – offentliggjorde OHCHR en pressemeddelelse, hvori det anføres, at flere end 1.000 palæstinensere på dette tidspunkt var blevet dræbt "af israelsk militær", mens de forsøgte at skaffe sig adgang til mad i Gaza. Af disse blev 766 dræbt i nærheden af Gaza Humanitarian Foundations uddelingssteder, mens 288 blev dræbt i forbindelse med uddeling af nødhjælp fra andre aktører. OHCHR oplyser, at tallene bygger på "flere uafhængige og pålidelige kilder på stedet, herunder lægehold samt humanitære organisationer og menneskerettighedsorganisationer", og at opgørelserne fortsat underlægges efterprøvning i overensstemmelse med højkommissariatets faste metodekrav.²⁸

Det er på denne baggrund helt misvisende at fremstille spørgsmålet om gerningsmand som grundlæggende uafklaret, som brevet gør. FN-materialet, som forelå forud for DR's artikel, dokumenterer, at israelsk militær stod bag hovedparten af de registrerede drab, også selv om der findes enkeltstående hændelser, hvor andre aktører – herunder israelsk-støttede bevæbnede bander²⁹ eller private sikkerhedsvagter – har udøvet volden, der førte til drabene. Disse undtagelser ændrer ikke ved hovedkonklusionen.

At netop Israel bar hovedansvaret, fremstår i øvrigt som den mest nærliggende forklaring, uafhængigt af FN's vurderinger. GHF-uddelingsstederne var placeret i israelsk-kontrollerede områder, under israelsk militær dominans, og FN's egne beskrivelser peger på, at palæstinensere angribes i militariserede zoner af den israelske hær med militær ild, herunder artilleri og direkte beskydning. Det ville derimod være ekstraordinært, hvis andre aktører – herunder amerikanske sikkerhedsfolk eller israelsk-støttede lokale grupper – skulle have forårsaget flertallet af drabene i et område under fuld israelsk militær kontrol. Det strider imod enhver fornuftig forventning.

Efter DR's rettelse blev sagen den 11. september 2025 bragt ind i Folketingssalen gennem et paragraf-20-spørgsmål fra folketingsmedlem Katrine Daugaard (LA) til kulturministeren. Spørgsmålet byggede på den antagelse, at FN ikke havde dokumenteret israelsk ansvar for drabene. Kulturministeren tilsluttede sig denne præmis i sit svar d. 16. september og pegede på, at DR siden havde rettet fejlen. Hverken spørgsmålet eller svaret forholder sig imidlertid til det FN-materiale, som allerede forelå, og som eksplicit tilskriver israelsk militær det primære ansvar.³⁰

Sagen er dermed mere vidtgående, end brevet giver indtryk af. Der er ikke tale om, at DR fremsatte en udokumenteret anklage, men om, at det foreliggende FN-materiale er blevet reduceret til én enkelt reference, hvoraf der er draget forkerte konklusioner.

Det egentlige problem i denne sag er ikke en overivrig ansvarsplacering, men en mangelfuld orientering i FN's dokumentation. Brevet identificerer en kunstigt indsnævret usikkerhed i DR-artiklen, men overser – og forholder sig ikke til – den substantielle dokumentation, der allerede forud for 26. juli 2025 fremgik eksplicit af FN's egen rapportering. Blot fire dage efter artiklens publicering gentog FN sin ansvarsplacering: "Størstedelen af disse drab blev begået af det israelske militær."³¹

DR's rettelse fik imidlertid den praktiske virkning, at tilskrivningen af ansvar blev fjernet uden samtidig at blive erstattet af en præcis kildeangivelse. Den samlede FN-dokumentation kom dermed til at fremstå, som om gerningsmandsspørgsmålet var grundlæggende uafklaret.

Resultatet var, at rettelsen i den efterfølgende offentlige behandling kunne læses som en afvisning af, at FN tilskrev israelske styrker hovedansvaret. Dermed medvirkede rettelsen til at udviske sagens veldokumenterede kerne for læsere, herunder ansvarlige ministre og Israel-venlige folketingsmedlemmer.

Præciseringen burde i stedet udtrykkeligt have adskilt to forhold: (1) at den linkede FN-reference i artiklen ikke angiver gerningsmanden, men (2) at selvsamme FN-organ (OHCHR) i andet samtidigt og nærtliggende materiale tilskriver israelske styrker det primære ansvar for langt hovedparten af drabene ved og omkring GHF-uddelingssteder.

Ad punkt 2.7: Om tabstal, metode og påstanden om krigsforbrydelser

Punktet vedrører en artikel på dr.dk fra 22. august 2025 af korrespondenterne Puk Damsgaard og Nanna Muus Steffensen, hvori DR refererer en journalistisk undersøgelse

foretaget af tre medier,³² som har fået indsigt i en klassificeret israelsk militær efterretningsdatabase (vi benytter os selv af denne lækkede database i vores behandling af brevets punkt 2.2).

Databasen opgør antallet af identificerede dræbte medlemmer af Hamas og Palæstinensisk Islamisk Jihad til 8.900 i perioden fra 7. oktober 2023 til maj 2025. Sammenholdt med det samlede antal dræbte i Gaza på tidspunktet for opgørelsen peger dette på, at hovedparten af de dræbte ikke indgår i kategorien identificerede militante.

Brevet hævder, at DR på dette grundlag anklager Israel for krigsforbrydelser. Denne fremstilling beror på en grundlæggende fejllæsning af artiklen. DR fremsætter ingen selvstændig juridisk anklage og foretager ingen egen klassifikation af israelske handlinger som krigsforbrydelser. Artiklen gengiver dels resultaterne af den journalistiske undersøgelse, dels en betinget vurdering fra en navngiven folkeretsekspert, som redegør for proportionalitetsprincippet i folkeretten og udtaler sig hypotetisk om, hvilke juridiske spørgsmål der rejser sig, *hvis* de fremlagte tal lægges til grund. At gengive en sådan faglig vurdering er almindelig journalistisk praksis og kan ikke sidestilles med at fremsætte en juridisk anklage. Brevet sammenblander således formidling af folkeretlige vurderinger med fremsættelse af juridiske konklusioner.

Brevet anfører videre, at DR undlader at oplyse, at de tre medier bag undersøgelsen er Israel-kritiske. Denne oplysning er helt uden relevans. Det afgørende datagrundlag stammer ikke fra mediernes egne opgørelser, men fra en israelsk militær efterretningsdatabase, hvis eksistens er bekræftet af det israelske militær selv. Brevet anfægter ikke databasens oprindelse, struktur eller indhold. At henvise til formidlernes politiske profil udgør ikke et sagligt modargument mod de oplysninger, som databasen indeholder, og som de pågældende medier retvisende formidler.

Brevet hævder endvidere, at opgørelsen på 8.900 identificerede militante er ufuldstændig, fordi militante, der er dræbt uden at kunne identificeres ved navn, ikke indgår, og at det reelle antal militante derfor må antages at være højere.³³ Denne oplysning er imidlertid ikke udeladt i DR's artikel. Det fremgår udtrykkeligt, at efterretningskilder oplyser, at tallet kan være højere, hvis militante ikke er identificeret. Artiklen anfører samtidig, at der tilsvarende må antages et mørketal blandt civile, herunder personer fortsat under ruiner og personer døde som følge af krigens indirekte konsekvenser. Usikkerheden behandles således åbent og symmetrisk.

Brevets kritik hviler her på en metodisk fejlslutning. At et tal udgør et minimum, indebærer ikke, at det er metodisk ugyldigt. Databasen hævder ikke at opgøre samtlige dræbte militante, men identificerede militante. Brevet forudsætter derimod, uden dokumentation, at det ukendte resttal af ikke-identificerede militante er så stort, at det afgørende ændrer forholdet mellem civile og kombattanter. Denne antagelse underbygges ikke med tal, metode eller uafhængige kilder og kan derfor ikke fungere som modargument mod databasen eller den journalistiske brug af den.

I den forbindelse er det væsentligt at nævne, at Gazas sundhedsmyndigheder løbende offentliggør navnelister over de dræbte, idet identifikation af den enkelte afdøde udgør et centralt registerkrav. Registreringen sker på hospitaler, i lighuse eller af sundhedspersonel på dødsstedet og omfatter personoplysninger, som muliggør efterprøvning. Disse data er offentligt tilgængelige og er således i praksis verificerbare, ikke mindst fordi Israel kontrollerer det palæstinensiske folkeregister og dermed har direkte adgang til at krydsreferere navn, alder og identitet.³⁴

Brevet foretager en demografisk videreberegning, hvor antallet af dræbte børn bruges til at udlede forholdet mellem civile og kombattanter. Denne beregning indgår ikke i DR's artikel, men er brevets egen konstruktion. Som redegjort for under punkt 2.1 hviler den på ubegrundede antagelser om, at dødstal kan udledes direkte af befolkningsdemografi. Der er hverken empirisk eller rationelt grundlag for dette.

Brevet støtter sin kritik på en rapport fra Henry Jackson Society (HJS), som hævdes at vise "en markant overrepræsentation af mænd i den våbenføre alder blandt de dræbte", hvilket ifølge brevet "yderligere udfordrer påstanden om, at langt størstedelen af de dræbte er civile." Brevet redegør imidlertid ikke for, hvorfor denne demografiske observation i sig selv skulle kunne bære en sådan konklusion.

Hertil kommer et selvstændigt problem: Den HJS-rapport,³⁵ som brevet henviser til i brødteksten, er ud fra datoen at dømme ikke den samme rapport,³⁶ som anføres i litteraturlisten (linket i litteraturlisten fungerer ikke). Der er således formentlig tale om to forskellige HJS-rapporter, som behandles som ét samlet belæg. Begge er kendetegnet ved en metodisk tendens, hvor selektive observationer anvendes til at underbygge vidtgående politiske og militære konklusioner.

Den tidligere HJS-rapport, som omtales i brevet, er blevet underkastet faglig kritik, herunder af professor Michael Spagat. Spagat, der modsat HJS-rapportens forfatter er en

anerkendt forsker i krigsdødelighed, påviser, at rapportens påpegede fejl i dødsdataene ikke ændrer de overordnede fordelinger i tabstallene.³⁷

Den anden rapport, som litteraturlisten refererer til, hævder at dokumentere, at sundhedsministeriets dødsdata er så fejlbehæftede, at høje civile tab slet ikke kan være rigtige. Rapporten fremstiller sig som en teknisk og nøgtern gennemgang af dataproblemer i sundhedsministeriets opgørelser og i Hamas' Government Media Offices (GMO) kommunikation.

Rapporten påviser fejl og inkonsistenser i dødstallene – især i GMO's kommunikation. Det afgørende problem er, hvordan rapporten forklarer de påståede fejl. Rapporten tolker gennemgående datamæssig usikkerhed som udtryk for bevidst bedrag. Revisioner, rettelser og omklassificeringer, som er forventelige i en krigszone med sammenbrudte registreringssystemer og ødelagte hospitaler, behandles alle som indicier på en koordineret desinformationsstrategi uden dokumentation for sammenhæng mellem fejl og intention. Inkonsistens bliver taget som bevis for bedrag.

Rapportens centrale analytiske greb, som også er det, brevet læner sig op ad, er anvendelsen af andelen af kvinder og børn som mål for omfanget af civil skade. Dette er en metodisk fejlkonstruktion. Forfatterne erklærer selv, at datagrundlaget ikke tillader en skelnen mellem civile og kombattanter, men anvender alligevel køn og alder som erstatningsmål herfor. Voksne mænd behandles implicit som en militær kategori, selv om de i Gaza udgør en betydelig del af den civile befolkning. Når rapporten derudover antyder, at drenge under 18 kan have været kombattanter uden at præsentere en klassifikationsmetode eller dokumentation, bevæger den sig fra analyse til grundløs mistænkeliggørelse.

Heraf følger rapportens mest vidtgående konklusion, nemlig at køns- og aldersfordelingen i dødsdataene kan anvendes som indikator for, at det israelske militær generelt har søgt at begrænse civil skade. Denne slutning kan ikke bæres af materialet. Demografiske fordelinger er ekstremt følsomme over for selektionsbias, herunder forskelle i eksponering, mobilitet, adgang til hospitaler og identifikationsrækkefølge. Rapporten erkender selv, at store dele af materialet mangler identifikation og tidsangivelser, men anvender alligevel tallene, som om de var robuste indikatorer for militær adfærd. Det er en kategorifejl.

Endelig benytter rapporten en antagelse om systematisk under-rapportering af Hamas-kombattanter som en fleksibel forklaringsvariabel, der konsekvent arbejder i samme

retning. Når andelen af kvinder og børn er høj, forklares det med skjulte kombattanttab. Når andelen er lavere, udlægges det som udtryk for militær præcision. Antagelsen fungerer ikke som et resultat af analysen, men som et på forhånd indført korrektiv, der sikrer den ønskede konklusion. Brevet gentager dette forklaringsgreb uden selvstændig dokumentation. Antagelsen identificeres ikke empirisk og kan ikke testes op imod rapportens eget datamateriale.

Samlet set fremstår rapporten ikke som en afgrænset teknisk analyse, men som et politisk skrift, hvor tekniske observationer anvendes selektivt til at understøtte vidtgående påstande om strategisk desinformation og militær praksis. Overgangen fra konstaterede dataproblemer til konklusioner om motiv, hensigt og strategisk succes sker uden de metodiske mellemlid, som sådanne påstande forudsætter.

Det er i den forbindelse værd at gentage den oplysning, at *Israel kontrollerer det palæstinensiske folkeregister* og dermed har *direkte mulighed for at krydstjekke de offentliggjorte navnelister over dræbte*. Når policy-organisationer som Henry Jackson Society i stedet søger at korrigere dødstallene gennem indirekte antagelser og modelbaserede slutninger, der insinuerer, at de rapporterede dødsfald er fiktive, fejlagtigt registrerede eller systematisk vildledende er det værd at huske, at en empirisk efterprøvning allerede foreligger som direkte mulighed. Hvis israelske myndigheder mente, at dødstallene var systematisk forfalskede eller væsentligt misvisende, forelå der således en reel mulighed for at dokumentere dette på individniveau.

Samlet set dokumenterer brevet i dette punkt ikke, at DR har anvendt ufuldstændige eller metodisk fejlbehæftede tabstal til at fremsætte en juridisk anklage. Tværtimod beror kritikken på en række fejlslutninger: en sammenblanding af journalistisk formidling og juridisk anklage, en fejllæsning af minimumstal som metodisk svaghed, fornuftsstridige demografiske antagelser samt en ukritisk anvendelse af politiske rapporter, hvis konklusioner ikke kan bæres af deres eget datagrundlag.

Det er endeligt værd at bide mærke i, at brevet på tværs af sine egne punkter anvender indbyrdes uforenelige metoder til at opgøre forholdet mellem civile og kombattanter. I tidligere afsnit behandles kvinder og børn som entydigt civile kategorier, mens de i denne sammenhæng ikke længere behandles som entydigt civile, men indgår i en opgørelse, der forudsætter, at også disse grupper kan rumme kombattanter. Kriterierne for klassifikation skifter således med argumentets behov, hvilket svækker konsistensen i den samlede kritik.

Ad punkt 3.1: Om påstanden om, at Israel planlægger at beholde halvdelen af Gaza

Brevet anfører, at DR i artiklen af 28. oktober 2025³⁸ fremstiller det som et faktum, at Israel planlægger at beholde halvdelen af Gaza, uden dokumentation for en konkret beslutning, officiel plan eller bindende politisk tilkendegivelse. Denne karakteristik rammer ikke artiklens faktiske indhold.

Artiklen hævder ikke, at der foreligger en formel israelsk beslutning om permanent anneksion eller suverænitet over halvdelen af Gaza. Fremstillingen er derimod eksplicit betinget, vurderende og fremadskuende. Der anvendes gennemgående formuleringer som "spekulationer i internationale medier", "kan pege i retning af" og "kunne man forestille sig", og artiklen skelner konsekvent mellem verificerbare forhold på jorden og analytiske vurderinger af deres mulige politiske implikationer. Der er således ikke tale om præsentation af fastlagt politik, men om journalistisk analyse af sandsynlige konsekvenser af allerede eksisterende dispositioner.

Det faktuelle udgangspunkt for analysen er ubestridt: På tidspunktet for artiklens publicering kontrollerede Israel omkring 53 procent af Gazastriben øst for den såkaldte gule linje. Denne linje fungerede som israelsk militær kontrolzone, uden angivelse af tidsramme for yderligere tilbagetrækning. Artiklen dokumenterer samtidig, at den amerikanske udarbejdede våbenhvile- og fredsplan ikke indeholder nogen bindende tidsplan for israelsk tilbagetrækning, men betinger den af Hamas' fulde afvæbning og demontering af al militær infrastruktur.

Det er netop denne situation – en etableret kontrolzone uden fast udløbsdato – der giver udtalelser fra centrale aktører analytisk relevans. Artiklen gengiver i den forbindelse Jared Kushners forslag om at påbegynde genopbygning i de områder af Gaza, som på daværende tidspunkt var under israelsk kontrol. Artiklen hævder ikke, at dette i sig selv udgør en israelsk beslutning. Den analyserer derimod, med tydelig kildeangivelse, hvilke strukturelle konsekvenser en selektiv genopbygning langs en militær kontrollinje uden fast slutdato kan få.

Brevet hævder, at artiklens henvisning til "spekulationer i internationale medier" er udokumenteret. Dette er ikke korrekt. Artiklen citerer udtrykkeligt og med kildeangivelse Wall Street Journal for, at arabiske mæglere og regeringer har udtrykt bekymring over en plan, som de angiver, at USA og Israel har bragt på banen, og som de kraftigt modsætter

sig, netop fordi den kan føre til permanent israelsk kontrol over dele af Gaza.³⁹ Henvisningen til internationale spekulationer er således ikke grundløs.

Artiklen placerer desuden denne bekymring i en relevant politisk kontekst. Den bemærker, at det israelske parlament i samme periode foreløbigt godkendte et lovforslag om israelsk annektering og suverænitet over Vestbredden. Denne politiske handling indgår ikke som bevis for en beslutning om Gaza, men som analytisk kontekst og underbygger, at spørgsmålet om varig territorial kontrol ikke er en hypotetisk risiko.

Disse internationale reaktioner og diplomatiske bekymringer udgør den umiddelbare politiske kontekst, hvori våbenhvileaftalens struktur og betingelser må vurderes.

Brevet anfører videre, at artiklen undlader at redegøre for, at genopbygningsforslaget er betinget af senere faser i aftalen og krav om Hamas' afvæbning. Dette er faktisk forkert. Artiklen redegør udførligt for, at våbenhvilen befinder sig i sin første fase, og at yderligere israelsk tilbagetrækning ifølge den amerikanske plan er betinget af afmilitarisering og demontering af væbnet infrastruktur. Artiklen fremhæver samtidig, at der ikke er fastsat nogen tidsramme for en sådan tilbagetrækning, hvilket efterlader den eksisterende militære kontrolzone uden klar udløbsdato. Under disse betingelser analyserer artiklen risikoen for, at en midlertidig kontrolzone i praksis kan blive forlænget eller konsolideret.

Artiklens anvendelse af ekspertvurderinger fra Dansk Institut for Internationale Studier og Institut for Strategi og Krigsstudier er fagligt relevant og korrekt afgrænset. Ekspertterne udtaler sig ikke om eksistensen af en bindende politisk beslutning, men om de strukturelle implikationer af en kontrolzone uden tidsramme, kombineret med selektiv genopbygning, fortsat militær dominans og fraværet af en etableret international sikkerhedsstyrke. At disse forhold kan føre til en de facto-opdeling af Gaza, svarende til kendte mønstre fra Vestbredden, er en analytisk vurdering, ikke en udokumenteret anklage.

Hvor ekspertvurderingerne analyserer de strukturelle implikationer, leverer efterfølgende politiske udtalelser en direkte bekræftelse af, at disse implikationer også deles af centrale beslutningstagere.

Efter artiklens publicering har israelske regeringsmedlemmer og den israelske forsvarsminister offentligt udtalt, at Israel ikke vil trække sig fuldt ud af Gaza, og at der vil forblive israelsk-kontrollerede sikkerhedszoner i striben. I december 2025 udtalte forsvarsminister Israel Katz, at Israel "aldrig vil forlade Gaza helt", og at der også i fase to af våbenhvilen vil være en betydelig israelsk sikkerhedszone inde i Gazastriben.⁴⁰ Disse

udtalelser forelå efter artiklens publicering, men bekræfter de ekspertanalyser, artiklen citerer.

Som historisk forløber for den beskrevne udvikling kan det noteres, at Israel allerede før krigen opretholdt omfattende kontrolzoner inden for Gazas grænser. Dette var i form af såkaldt buffer- og højrisikozoner. Disse zoner anslås samlet at have omfattet omkring 17 procent af Gazas samlede landareal og cirka 35 procent af sribens landbrugsjord. Samtidig var palæstinensiske fiskere i praksis afskåret fra omkring 85 procent af de kystnære farvande, som de ifølge Oslo-aftalerne var berettiget til at benytte.⁴¹ I israelsk politisk debat er det åbent blevet diskuteret, om disse bufferzoner bør udvides efter krigen.⁴²

Allerede i september 2025 – en måned før DR-artiklen udkom – konkluderede FN's Independent International Commission of Inquiry i en officiel undersøgelse, at israelske handlinger og offentlige udtalelser "demonstrerer en klar og konsekvent hensigt" om at etablere permanent militær kontrol over Gaza, eventuelt forberede yderligere bosættelser og gennemføre en mulig anneksion. Kommissionen fremhævede, at etableringen af sikkerhedszoner og korridorer, som på daværende tidspunkt omfattede op mod tre fjerdedele af Gazastriben, udgjorde et skridt i retning af territorial beslaglæggelse.⁴³

Efter artiklens publicering er FN-kommissionens konklusion yderligere blevet bekræftet af uafhængige undersøgelser. En kortlægning foretaget af forskningskollektivet Forensic Architecture dokumenterer, at den israelske militære tilstedeværelse i Gaza siden våbenhvilen ikke er blevet afviklet, men omorganiseret og udbygget. Rapporten påviser opførelsen af mindst 13 nye militære anlæg inde i Gaza samt udvidelse og sammenkobling af eksisterende positioner via nye veje, der knytter anlæggene direkte til israelske baser uden for Gaza. Nedrivninger af palæstinensisk bebyggelse koncentrerer netop dér, hvor nye militære installationer og veje etableres, hvilket peger på en langsigtet fysisk omformning af territoriet.⁴⁴

DR's artikel hævder ikke, at Israel har truffet en formel beslutning om permanent at beholde halvdelen af Gaza. Den analyserer, hvilke konsekvenser allerede eksisterende forhold kan få. Disse forhold er dokumenterede, og deres mulige varige betydning er genstand for både faglig og international politisk bekymring. At påpege denne udvikling er legitim journalistisk analyse, ikke vildledende framing.

Ad punkt 3.2: Om fremstillingen af hospitaler i Gaza

Brevet hævder, at DR i artiklen af 12. oktober 2023 viderebringer udsagn fra Gazas sundhedsministerium uden at oplyse, at ministeriet er under Hamas' kontrol, at et centralt udsagn stammer fra en "højtstående Hamas-repræsentant", samt at artiklen anvender en tendentiøs billedserie uden relevant kontekst.

For det første er det korrekt, at den oprindelige version af artiklen ikke tydeligt angav, at sundhedsministeriet opererer under Hamas' kontrol. Det fremgår af artiklens egen rettelseshistorik, at denne oplysning først er indføjet senere.

Det ændrer imidlertid ikke ved, at artiklen i sin konkrete brug af kilder er mere nuanceret, end brevet lægger op til.

Artiklen citerer direkte fra en pressemeddelelse fra Gazas sundhedsministerium. Den gengiver formuleringer som, at der "ikke [er] noget sted, hvor de sårede fra israelske luftangreb kan behandles", og at Israel holdes "fuldt ansvarlig for de såredes og syges liv". Udsagnene fremstår som ministeriets egne vurderinger, ikke som konstaterede fakta.

Samtidig bygger artiklen ikke ensidigt på denne kilde. Den inddrager også andre kilder, herunder Læger Uden Grænser og udtalelser gengivet via internationale medier som CNN, der beskriver mangel på brændstof, medicin og behandlingskapacitet. Beskrivelsen af et sundhedssystem under pres hviler dermed på flere kilder.

For det andet er der ikke grundlag for at betegne den citerede embedsmand som "højtstående Hamas-repræsentant". I artiklen optræder han med sin faktiske titel som generaldirektør for Gazas sundhedsministerium og udtaler sig om konkrete forhold som medicinmangel og behandlingskapacitet.

Påstanden om, at den citerede embedsmand, Medhat Abbas, er en "højtstående Hamas-repræsentant", optræder primært i advocacy-prægede, pro-israelske organisationers fremstillinger og ledsages ikke af verificerbare kendetegn såsom partimedlemskab, udnævnelser, sanktionslister eller officielle klassifikationer fra israelske, amerikanske eller europæiske myndigheder. Tværtimod anvendes Abbas rutinemæssigt som sundhedsfaglig kilde af internationale medier som AP, BBC og NPR uden en sådan klassifikation.⁴⁵

At en myndighedskilde opererer under et bestemt regimes kontrol, indebærer ikke i sig selv, at vedkommendes udsagn om hospitalskapacitet, brændstofmangel eller medicinforbrug er ugyldige i dækningen. Abbas' beskrivelser af hospitalskollaps var på tidspunktet for brevet affattelse allerede bredt dokumenteret af uafhængige instanser.⁴⁶

Brevet anfører desuden, at artiklens billedbrug skaber en følelsesladet kontrast ved at sammenligne sårede palæstinensiske børn med billeder fra et israelsk hospital uden relevant kontekst. Denne kritik har delvis substans, hvilket også blev anerkendt internt i DR. Den oprindelige billedserie blev fjernet den 13. oktober 2023, fordi koblingen til artiklens hovedvinkel blev vurderet som for uklar. Denne redaktionelle beslutning er angivet i artiklens rettelseshistorik.

Brugerredaktørens afgørelse af 14. november 2023 gav klager medhold i kritikken af billedvalget og den manglende kontekstualisering. Afgørelsen dokumenterer, at DR's interne klagesystem fungerede, og at kritikken blev taget alvorligt. At billederne var fjernet forud for afgørelsen, kan ikke i sig selv udlægges som forsøg på at unddrage sig kritik, som brevet indikerer, men afspejler, at redaktionen allerede havde identificeret problemet og korrigeret det.

Brevets mest vidtgående påstand – at artiklen bygger på udsagn fra en "højtstående Hamas-repræsentant" – kan ikke underbygges.

Ad punkt 3.3: Om dokumentaren *Horisont: Den israelske korrupsionsskandale*

Brevet hævder, at DR ved visningen af dokumentaren *Horisont: Den israelske korrupsionsskandale*⁴⁷ har præsenteret en ensidig og udokumenteret kritik af Israels premierminister, Benjamin Netanyahu, uden genmæle, juridisk kontekst eller modargumenter. Denne kritik beror på en fejlagtig forståelse af både dokumentarens karakter, dens kildemæssige grundlag og de journalistiske krav, der gælder for dokumentarisk fremstilling af verserende retssager.

For det første er det afgørende at fastslå, at der ikke er tale om et journalistisk debatprogram eller en nyhedsartikel, men om visning af en international dokumentarfilm (*The Bibi Files*, 2024), der eksplicit tager udgangspunkt i lækkede afhøringsoptagelser fra de israelske korrupsionssager mod Netanyahu. Dokumentaren præsenteres ikke som en neutral gennemgang af alle synspunkter, men som en undersøgelse baseret på konkret, primært kildemateriale fra selve efterforskningen og anklagemyndighedens sagskompleks mod Netanyahu. Filmens grundlæggende dokumentation består således ikke af politiske partsudsagn, men af autentisk retsmateriale.

Dokumentarens kritiske vinkel udgør ikke i sig selv et brud på journalistiske standarder, men er et almindeligt træk ved undersøgende dokumentarfilm.

For det andet er brevets påstand om manglende genmæle usand. Ifølge dokumentarens instruktør, Alexis Bloom, blev Netanyahu ad flere omgange tilbudt mulighed for at medvirke og svare på de fremlagte anklager. Han afviste dette og forsøgte i stedet retsligt at forhindre dokumentarens premiere. Fraværet af Netanyahu i filmen skyldes dermed ikke et journalistisk fravalg, men et aktivt fravalg fra den omtalte hovedperson selv. Under sådanne omstændigheder kan kravet om genmæle ikke anvendes som kritikpunkt mod hverken dokumentaren eller DR's visning af den.

For det tredje er det misvisende at hævde, at dokumentaren savner juridisk kontekst. Sagerne mod Netanyahu er rejst af Israels egen anklagemyndighed og behandles ved israelske domstole. Dokumentaren forholder sig netop til disse konkrete sager og deres indhold, ikke til hypotetiske eller uafhængige vurderinger løsrevet fra retsprocessen. Der foreligger ingen presseetisk pligt til at neutralisere dokumenteret anklagemateriale ved at give tilsvarende plads til den tiltaltes benægtelser, når disse er velkendte og offentligt fremsat gennem andre kanaler.

Benjamin Netanyahu og hans forsvar er ikke fraværende fra den journalistiske offentlighed eller uden adgang til taletid. Tværtimod har Netanyahu i årevis fremlagt sine synspunkter i israelske og internationale medier, hvor han konsekvent har afvist anklagerne som politisk motiverede. At en dokumentarfilm ikke udfolder disse velkendte forsvarslinjer i detaljer, udgør ikke i sig selv et brud på kravet om genmæle, særligt når dokumentaren bygger på retsmateriale snarere end partsudsagn.

Endelig bygger brevets kritik på en implicit normativ antagelse om, at politiske ledere i en magtposition har krav på særlig balancebeskyttelse i dokumentariske fremstillinger. En sådan antagelse følger ikke af presseetikken eller almindelige ytringsfrihedsprincipper. Tværtimod tilsiger almindelige journalistiske principper, at magtfulde aktører tåler skærpet kritik, særligt når denne hviler på dokumenteret efterforskning fra eget lands myndigheder.

Samlet set dokumenterer brevet ikke, at DR har tilsidesat sandhedspligt, kildekritik eller krav om genmæle. Kritikken reducerer i stedet dokumentarisk journalistik til et krav om symmetrisk taletid, selv hvor hovedpersonen har afvist at medvirke.

Ad punkt 3.4: Om notitsen "Trods våbenhvile: Israel angriber Libanon"

Brevet kritiserer DR's notits af 22. marts 2025⁴⁸ for at give indtryk af, at Israel brød en våbenhvile ved at angribe Libanon, og for at nedtone det forudgående raketangreb fra libanesisk side.

Det er korrekt, at notitsen indleder med det israelske luftangreb. Allerede i anden sætning fremgår det imidlertid, at angrebet ifølge Reuters var en gengældelse for raketter affyret fra Libanon tidligere samme dag. Årsagsrækkefølgen er dermed til stede i teksten.

Formuleringen "skulle være en gengældelse" afspejler almindelig kildeangivelse i korte nyhedsnotitser, hvor oplysninger viderebringes fra nyhedsbureauer og konfliktparter.

Brevet forudsætter derudover, at spørgsmålet om våbenhvilebrud kan afgøres ud fra, hvem der først affyrede et våben på den pågældende dag. Det er en forenkling.

Den våbenhvile, der henvises til, udspringer af FN's Sikkerhedsråds resolution 1701 og overvåges af UNIFIL. I praksis registreres overtrædelser løbende fra flere sider.

UNIFIL har gentagne gange kritiseret både israelske, Hizbollah- og libanesiske aktører for at undergrave våbenhvilen. Samtidig viser UNIFIL's egne opgørelser, at det i overvejende grad er Israel, der gennemfører regelmæssige luft- og jordoperationer i strid med våbenhvilen.⁴⁹ Disse israelske operationer er registreret i titusindvis og betegnes eksplicit som overtrædelser.⁵⁰

I den sammenhæng beskriver overskriften "Trods våbenhvile" ikke en ellers intakt aftale, der brydes i et enkelt forløb. Den afspejler en situation, hvor der formelt er en våbenhvile, men hvor den i praksis løbende overtrædes fra flere sider.

Det er også i overensstemmelse med den bredere internationale dækning. UNIFIL har gentagne gange betegnet israelske militære operationer i det sydlige Libanon som overtrædelser af våbenhvilen og af resolution 1701, også i situationer hvor Israel har henvist til gengældelse. Hertil kommer, at regeringer, herunder Frankrig og den libanesiske regering, offentligt har kritiseret israelske angreb som ubegrundede eller i strid med våbenhvilen.

Sammenfattende udelader notitsen ikke årsagssammenhængen, og overskriften indebærer ikke i sig selv en fastlæggelse af, hvem der brød våbenhvilen. Den beskriver en konkret hændelse inden for en konflikt, hvor våbenhvilen i forvejen er præget af gentagne overtrædelser.

Ad punkt 3.5: Påstanden om forenklet og skæv gengivelse af "Trump's Gaza-plan"

Brevet anfører, at DR i to artikler den 9. oktober 2025⁵¹ fremstiller Donald Trumps Gaza-plan i en selektiv og forenklet form, der ifølge brevet giver et skævt helhedsindtryk af planens indhold og prioriteringer. Kritikken retter sig navnlig mod, at DR kun gengiver et udvalg af planens 20 punkter, og at de udvalgte punkter overvejende vedrører forhold, som brevet betegner som palæstinensiske interesser, mens centrale israelske krav, herunder Hamas' afvæbning og udelukkelse fra politisk indflydelse, ikke fremhæves.

Denne kritik kan ikke opretholdes ved en nøgtern gennemgang af den konkrete artikel og dens journalistiske kontekst.

For det første er det eksplicit angivet i artiklen, at der er tale om et udpluk af planens 20 punkter. Faktaboksen er tydeligt mærket "Her er et udpluk af Trumps 20-punktsplan", og der henvises med hyperlink direkte til, at alle punkter kan læses andetsteds. Der er således ingen skjult eller implicit påstand om, at de gengivne punkter udgør planens fulde indhold. At arbejde med redigerede oversigter og udpluk er almindelig journalistisk praksis, navnlig i nyhedsartikler, der formidler komplekse politiske oplæg i en aktuel nyhedssituation.

For det andet er det faktisk forkert, at DR udelukkende gengiver punkter, der tilgodeser palæstinenserne. Det fremgår direkte af faktaboksen, at flere af de udvalgte punkter vedrører centrale israelske krav og interesser. Dette gælder blandt andet punktet om, at alle israelske gidsler, levende og døde, skal returneres inden for 72 timer efter Israels accept, samt punktet om løsladelse af gidsler som forudsætning for efterfølgende fangeudveksling. Hertil kommer, at artiklens brødtekst indledningsvis netop fokuserer på gidslernes situation og på, at aftalen skal godkendes af regeringen i Israel, hvilket klart illustrerer, at israelske hensyn også udgør et centralt omdrejningspunkt i nyhedsdækningen.

For det tredje er brevet præmis forfejlet. Artiklen dækker ikke selve planen i sin helhed, men kun *første fase* af en flerleddet proces – den del, som parterne på tidspunktet havde accepteret. DR gør dette tydeligt ved gentagne gange at præcisere, at de øvrige faser ikke var offentligt fremlagt endnu, og at planens samlede udformning stadig var genstand for forhandling. Det journalistiske fokus er således afgrænset til verificerbare og operative

elementer, snarere end til hypotetiske eller endnu ikke-offentliggjorte punkter. Denne afgrænsning er både nødvendig og redaktionelt forsvarlig.

For det fjerde beror brevets vægtning af de manglende punkter – f.eks. Hamas' afvæbning og udelukkelse – på en normativ tolkning af, hvad der er "centralt" i Israels optik. Men journalistisk selektion baseres ikke på diplomatiske prioriteringer, men på relevans i den aktuelle nyhedsudvikling. På tidspunktet handlede historien om parternes ja til en foreløbig fase, ikke om endemålet for Gazas politiske orden. Det er derfor metodisk urimeligt at kritisere artiklen for ikke at gengive forudsætninger, som endnu ikke var implementeret eller bekræftet i praksis.

At DR ikke gengiver samtlige 20 punkter, eller at bestemte elementer ikke fremhæves i den interaktive præsentation, kan ikke i sig selv udgøre dokumentation for en uforsvarlig fremstilling. For at en sådan påstand skal kunne bære, måtte brevet påvise, at DR enten har fortiet afgørende oplysninger, som er nødvendige for at forstå den konkrete nyhed, eller har fremstillet de gengivne punkter på en faktisk misvisende måde. Ingen af delene er dokumenteret.

Samlet set viser gennemgangen, at DR tydeligt markerer sit udpluk som netop et udpluk, at både israelske og palæstinensiske forhold indgår i fremstillingen, og at artiklen er afgrænset til den første fase af en på tidspunktet endnu ikke fuldt offentliggjort plan. Brevets påstand om et forenklet og skævt helhedsindtryk beror derfor ikke på påviselige faktuelle udeladelser eller fejlцитater, men på en uenighed om redaktionelle prioriteringer, som ligger inden for almindelig journalistisk skøn og ikke kan karakteriseres som misvisende.

Ad punkt 3.6: Om beskrivelsen af Hamas' politiske mål

Brevet hævder, at DR i artiklen af 25. februar 2025⁵² beskriver Hamas' politiske mål som etableringen af en selvstændig palæstinensisk stat i Gaza og dermed udelader organisationens erklærede ideologiske målsætninger, herunder ambitioner om et islamisk styre over hele det område, der i dag omfatter Israel. Ifølge brevet giver denne fremstilling læseren et forenklet og mere moderat billede af Hamas end det, der følger af organisationens egne dokumenter og udtalelser. Brevet henviser i den forbindelse til, at DR senere har rettet artiklen.

Det er korrekt, at artiklen i sin oprindelige form var unøjagtig, hvis den fremstillede Hamas' politiske mål som begrænset til ønsket om en selvstændig stat i Gaza. Hamas'

politiske projekt har ikke været afgrænset til Gaza alene. Denne unøjagtighed blev anerkendt og rettet af DR. Heraf følger imidlertid ikke, at brevets bredere kritik kan opretholdes.

Brevets centrale antagelse er, at DR ved denne formulering har udeladt Hamas' erklærede målsætninger, forstået som en vedvarende og entydig ambition om at etablere et islamisk styre over hele territoriet fra Jordanfloden til Middelhavet. Denne fremstilling er imidlertid slet ikke dækkende for Hamas' dokumenterede politiske position gennem de seneste to årtier.

Det er veldokumenteret, at Hamas siden midten af 00'erne gentagne gange, offentligt og på organisationsniveau har erklæret villighed til at acceptere etableringen af en palæstinensisk stat inden for 1967-grænserne som grundlag for en politisk løsning. Disse erklæringer har ikke haft karakter af enkeltstående eller uformelle udtalelser, men er fremsat af bevægelsens øverste politiske ledelse i internationale medier, i officielle erklæringer, i henvendelser til amerikanske myndigheder og i formelle politiske dokumenter. Positionen er gentaget over tid og på tværs af skiftende regionale og politiske konjunkturer.⁵³

Denne linje blev i øvrigt officielt indarbejdet i intra-palæstinensiske aftaler såsom Cairo-deklarationen i 2005, det såkaldte fangedokument i 2006 og Mekka-overenskomsten i 2007. I disse aftaler tilsluttede Hamas sig et fælles palæstinensisk politisk program baseret på etableringen af en stat inden for 1967-grænserne og accepterede, at forhandlingsprocessen med Israel skulle føres af PLO og præsidenten for det palæstinensiske selvstyre. Samme position indgik i Hamas' valgprogram ved parlamentsvalget i 2006 og blev senere formelt kodificeret i bevægelsens politiske grundlagsdokument fra 2017, hvor Hamas erklærer sin forbeholdne accept af en palæstinensisk stat på 1967-grænserne.⁵⁴

Disse positioner indebærer ikke en formel *de jure*-anerkendelse af Israel og indebærer heller ikke en opgivelse af alle ideologiske maksimalmål. F.eks. er tilslutningen til en tostatsløsning ofte ledsaget af en tidsbegrænsning i form af en langsigtet "hudna" (dvs. islamisk godkendt våbenhvile). Men accepten af en stat på 1967-grænserne udgør ikke desto mindre en eksplicit politisk tilslutning til en tostatsløsning og indebærer en *de facto*-accept af Israels aktuelle eksistens uden for de besatte områder.

Det er korrekt, at der internt i Hamas eksisterer maksimalistiske strømninger, som afviser territoriale kompromiser og fastholder en fuld overtagelse af Palæstina fra flod til hav som eneste acceptable løsning. Disse positioner er veldokumenterede og afspejles i en række

offentlige udtalelser. Det ændrer imidlertid ikke ved, at Hamas som organisation ved gentagne lejligheder har vedtaget og fastholdt en officiel politisk linje, der støtter oprettelsen af en palæstinensisk stat omfattende Gaza, Vestbredden og Østjerusalem, det vil sige de besatte palæstinensiske områder svarende til omkring 22 procent af det historiske mandatområde Palæstina.

Når brevet derfor hævder, at DR ved ikke at fremhæve Hamas' maksimale målsætninger giver et misvisende billede af organisationens mål, forudsætter kritikken, at Hamas' politiske projekt entydigt og uforandret kan udledes af bevægelsens oprindelige charter fra 1988. Det er imidlertid dokumenteret i forskningslitteraturen af Hamas-kyndige eksperter, at charteret siden 1990'erne har haft begrænset betydning for Hamas' faktiske politik og ikke udgør bevægelsens operative politiske program.⁵⁵

Den journalistiske fejl i den oprindelige artikel bestod således ikke i en ideologisk forskønnelse eller nedtoning af Hamas' mål, men i anvendelsen af en for snæver og unøjagtig formulering ved at knytte bevægelsens politiske projekt ensidigt til Gaza. Denne fejl blev rettet.

Samlet set dokumenterer brevet ikke, at DR har givet et vildledende billede af Hamas' politiske mål. Kritikken hviler på en statisk læsning af organisationens ideologi, som ser bort fra dens politiske positioner gennem de seneste to årtier.

Ad punkt 3.7: Om brugen af begrebet "etnisk udrensning"

Brevet hævder, at DR i sin dækning formidler en vurdering af, at Israels premierminister skulle have en plan om "etnisk udrensning" i Gaza, og at denne alvorlige anklage fremsættes som "forklarende ramme" uden dokumentation og uden tydelig markering af fortolkningsniveau. Denne fremstilling beror på en fejllæsning af den pågældende artikel.

I den artikel, som brevet henviser til, fremsættes betegnelsen "etnisk udrensning" ikke som DR's egen konstatering eller som en redaktionel vurdering. Udsagnet optræder som et partsudsagn, fremsat af en navngiven mor til en israelsk jagerpilot, der deltager i protesterne mod regeringens krig i Gaza. Det gengives som et subjektivt vidnesbyrd blandt flere, i en artikel hvis formål netop er at belyse den interne israelske modstand mod regeringens krigspolitik og de fortolkninger af politiske motiver, som denne modstand er drevet af.

Der er således ikke tale om, at DR fremsætter en anklage som journalistisk konstatering og derpå lader denne anklage tjene som forklaringsramme, men om, at DR refererer et synspunkt, som faktisk eksisterer i den israelske offentlighed,⁵⁶ herunder blandt pårørende til aktive soldater. Den grundlæggende journalistiske forskel mellem at gengive, hvad en part siger, og selv indestå for udsagnet som redaktionel vurdering, overses fuldstændigt i brevet.

Når en udtalelse tydeligt tilskrives en identificerbar kilde og præsenteres som dennes opfattelse, er der ikke noget krav om, at redaktionen samtidig dokumenterer, at udsagnet er faktuel korrekt, juridisk fastslået eller bygger på officielle regeringsbeslutninger. Et sådant krav ville i praksis gøre det umuligt at referere politiske protester, kritik og oppositionelle vurderinger i enhver offentlighed.

Artiklen markerer desuden tydeligt, at der er tale om en omstridt vurdering. Den redegør for, at Netanyahu afviser anklagerne, og den indlejrer udsagnet i en bredere fremstilling af uenighed om regeringens mål og metoder. Dermed efterlades læseren ikke med indtryk af en entydig konstatering, men af en intern politisk konflikt og en kamp om fortolkningen af krigens formål.

Samlet set dokumenterer brevet ikke, at DR har fremsat en udokumenteret anklage om "etnisk udrensning". Kritikken hviler på en fejlagtig attribuering af et partsudsagn til redaktionen og på en sammenblanding af journalistisk gengivelse, politisk analyse og juridisk konstatering.

Ad punkt 3.8: Om formidling af vurderinger vedrørende folkedrab

Brevet hævder, at DR i en artikel af 20. juni 2025⁵⁷ formidler påstanden om, at Israel begår folkemord i Gaza, uden tilstrækkelig dokumentation, uden klar skelnen mellem juridisk konstatering og akademisk vurdering og uden modvægt fra alternative faglige positioner. Ifølge brevet kan artiklen dermed give indtryk af faglig eller juridisk konsensus, selv om spørgsmålet er omstridt.

Denne kritik beror på en fejlagtig karakteristik af både artiklens indhold og dens metode.

Artiklen fremsætter ikke nogen juridisk konstatering af, at Israel begår folkedrab. Den gengiver vurderinger fra internationale forskere og folkeretseksperter, som analyserer Israels krigsførelse i Gaza i lyset af FN's folkedrabskonvention, og den gør dette eksplicit som akademiske vurderinger. Artiklen redegør indledningsvis for folkedrabsbegrebets

juridiske definition, herunder kravet om særlig hensigt, og præciserer gentagne gange, at spørgsmålet om juridisk ansvar skal afgøres ved Den Internationale Domstol i Haag. Den fremstiller dermed ikke forskernes vurderinger som bindende juridiske afgørelser, men som faglige analyser af et igangværende hændelsesforløb.

Det er derfor ikke korrekt, når brevet anfører, at artiklen undlader at skelne mellem juridisk konstatering og akademisk vurdering. Denne skelnen er tværtimod et gennemgående element i artiklen. Artiklen gør det klart, at der ikke foreligger en endelig dom, at bevisførelsen endnu ikke er offentligt kendt, og at tærsklen for juridisk bevis i folkedrabsager er høj. Samtidig forklares det, hvorfor en række forskere mener, at de faktiske handlinger og de dokumenterede offentlige udtalelser fra israelske beslutningstagere kan give grundlag for at anvende folkedrabsbegrebet analytisk.

Brevets påstand om manglende dokumentation er ligeledes misvisende. Artiklen baserer sig ikke på løsrevne meninger, men på et bredt og eksplicit præsenteret materiale: forskningsbaserede vurderinger fra anerkendte specialister i folkedrab og international lov, dokumenterede udtalelser fra israelske ministre og ledende embedsmænd, beskrivelser af militær praksis herunder total blokade, systematisk ødelæggelse af civil infrastruktur og tvangsflyttelser, samt internationale undersøgelser iværksat af FN-organer. Artiklen gengiver desuden Israels afvisning af anklagerne og redegør for den verserende sag ved Den Internationale Domstol.

Det er heller ikke korrekt, at artiklen giver indtryk af en entydig faglig konsensus. Artiklen refererer forskere, som vurderer, at betingelserne for folkedrab kan være opfyldt, men den gengiver samtidig juridiske forbehold og uenighed om, hvorvidt det juridiske beviskrav kan opfyldes ved en domstol. Netop denne spænding mellem akademisk analyse og juridisk bevisførelse er et centralt tema i artiklen. Men at langt de fleste forskere, som har udtalt sig offentligt, når frem til samme vurdering, afspejler den aktuelle faglige hovedstrøm og er ikke i sig selv et balanceproblem.⁵⁸

Brevets krav om, at artiklen burde have inddraget "alternative juridiske positioner", hviler på en uklar norm for ekspertvalg. Artiklen behandler et specifikt spørgsmål, nemlig hvordan en række forskere med speciale i folkedrab vurderer situationen i Gaza. Den er ikke forpligtet til at konstruere en kunstig symmetri ved at inddrage modstående eksperter, så længe den tydeligt markerer vurderingernes karakter og ikke giver et misvisende indtryk af komplet faglig konsensus. Journalistikken er ikke forpligtet til at afspejle alle tænkelige positioner i enhver artikel, men til at være præcis om, hvilke vurderinger der gengives, og på hvilket grundlag.

Endelig bygger brevet på en implicit antagelse om, at anvendelsen af folkedrabsbegrebet forudsætter en forudgående juridisk afgørelse. Denne antagelse er historisk og metodisk uholdbar. Folkedrabsbegrebet har i praksis ofte været anvendt analytisk og politisk, længe før juridiske afgørelser forelå, netop med henblik på at identificere og forebygge mulige overtrædelser af konventionen. Artiklen gør dette eksplicit ved at skelne mellem domstolens rolle og staters samt forskeres forpligtelse til at reagere på alvorlige risici.

Samlet set dokumenterer brevet ikke, at DR har formidlet en udokumenteret eller ubalanceret påstand om folkedrab. Kritikken hviler på en fejllæsning af artiklens formidlingsniveau, en urimelig dokumentationsstandard og en sammenblanding af juridisk afgørelse og akademisk analyse.

Ad punkt 4.1: Om påstanden om palæstinensisk afvisning af tostatsløsninger

Brevet hævder, at DR i en artikel fra 2. marts 2024 har givet et ufuldstændigt og misvisende billede af de historiske forsøg på at etablere en tostatsløsning. Kritikken går på, at artiklen alene behandler forløb i 1947 og 2000 og dermed udelader andre centrale historiske nedslag, navnlig 1937 og 2008. Herudover hævdes det, at artiklen undlader at oplyse om palæstinensiske afvisninger af disse forslag.

Endeligt henviser brevet til, at artiklen efterfølgende er blevet afpubliceret. Afpubliceringen indebærer, at der ikke længere foreligger et tilgængeligt journalistisk produkt, som kan danne grundlag for en selvstændig vurdering af brevets kritik. Denne tabte mulighed ændrer imidlertid ikke ved, at brevet fremsætter en generel historisk påstand, som kan vurderes i sig selv.

Kernen i punktet kan sammenfattes i følgende præmis: at palæstinenserne gennem konflikten historie konsekvent har afvist fred, når chancen har budt sig. Heraf følger kravet om, at en historisk fremstilling i DR bør fremhæve disse afvisninger som et centralt forklaringselement.

Denne præmis kan ikke tages for givet. En påstand om "afvisning" giver først mening, hvis den relateres til det konkrete indhold af det, der angiveligt blev afvist. At gøre palæstinensiske afvisninger til den bærende forklaring på to-statsløsningens udeblivelse

forudsætter, at forslagene i sig selv fremstod som rimelige og reelt egnede til at afslutte konflikten.

Den forudsætning har dog længe været genstand for kritik i den internationale ekspertlitteratur. Denne litteratur omfatter i dag akademiske undersøgelser og analysebøger,⁵⁹ journalistiske reportagebøger⁶⁰ samt monografier forfattet af israelske og palæstinensiske aktører med direkte kendskab til eller egen involvering i forhandlingsprocesserne.⁶¹

En gennemgang af de fire nedslag, brevet identificerer, viser, at det gennemgående er historisk misvisende, stedvist anakronistisk at reducere disse forløb til simple tilfælde af palæstinensisk afvisning af en tostatsløsning.

Peel-kommissionen (1937)

Peel-kommissionens forslag fra 1937 blev fremlagt inden for rammerne af det britiske Palæstinamandat, som var klassificeret som et såkaldt Klasse-A-mandat i medfør af artikel 22 i Folkeforbundets pagt.⁶² Mandatets formelle formål var at forberede territoriets befolkning på selvstændighed, mens mandatmagten udøvede fuld administrativ og politisk kontrol. Samtidig indeholdt mandatets præambel og artikel 1-6 en ekstra forpligtelse til at fremme jødisk indvandring og bosættelse. Der bestod således en indre modsætning mellem mandatsystemets forpligtelser.

Peel-kommissionen blev nedsat som reaktion på det arabiske folkeoprør i perioden 1936-1939 og udgjorde mandatmagtens eget forsøg på at håndtere et ordensproblem. Forslaget havde ikke karakter af et forhandlet kompromis mellem lige parter, men af en imperial opdeling udarbejdet af en myndighed, der udøvede de facto suverænitæt over territoriet.

På tidspunktet for kommissionens arbejde udgjorde den jødiske befolkning ca. 30 procent af Palæstinas indbyggere. Planen foreslog oprettelsen af en jødisk stat på ca. 20 procent af området, inklusive kystområder, havne og den planlagte økonomiske infrastruktur. Den foreslåede arabiske enhed omfattede hovedparten af det resterende areal, bestående overvejende af højlandsområder, og forudsat til at indgå i en sammenslutning med Transjordanien under hashemitisk styre. Mandatmagten forbeholdt samtidig sig selv kontrollen over Jerusalem og Betlehem samt en korridor med adgang til Middelhavet. Der var således ikke tale om et tilbud om en selvstændig arabisk stat i Palæstina i den moderne forstand af en tostatsløsning.

Et eksplicit element i Peel-planen var anbefalingen af en befolkningsudveksling ("transfer") for at skabe etnisk homogene enheder. Kommissionen vurderede, at tvang

ville være nødvendig, hvis frivillighed ikke rakte. Den foreslåede overførsel ville have berørt flere hundrede tusinde palæstinensiske arabere. Forslaget byggede dermed, i overensstemmelse med samtidens internationale praksis, på tvungen befolkningsforflytning – det vil sige det, der i dag betegnes som etnisk udrensning.

Den zionistiske ledelse accepterede delingsplanen formelt, men opfattede den som et taktisk og midlertidigt skridt. De foreslåede grænser blev ikke betragtet som endelige, men som åbne for senere ændringer.⁶³ Den arabisk-palæstinensiske ledelse afviste forslaget kategorisk og gjorde krav på retten til selvstændighed i hele området.

Peel-planen blev ikke implementeret. Allerede i 1939 opgav den britiske regering opdelingen og fremlagde i stedet Den Hvide Bog, som begrænsede jødisk indvandring og lovede et uafhængigt Palæstina inden for ti år.

At omtale den palæstinensiske modstand mod Peel-kommissionens forslag som en afvisning af en tostatsløsning er en retrospektiv konstruktion, der forudsætter, at der forelå et gangbart tilbud om statsdannelse. Denne forudsætning er ikke opfyldt. Peel-planen var et imperialt administrationsforsøg på at dele et territorium mellem uregerlige subjekter, som begge afviste planen i dens konkrete udformning.

FN's delingsplan (1947)

FN's delingsplan fra 1947 blev foreslået inden for en fortsat kolonial ramme, hvor Palæstina endnu blev behandlet som et mandatområde, hvis suverænitet kunne disponeres internationalt. Spørgsmålet blev behandlet i FN's Generalforsamling som en efterfølger til Folkeforbundet, hvis mandat var ved at udløbe. Arabiske og palæstinensiske repræsentanter anfægtede ikke alene planens indhold, men selve FN's retlige kompetence til at bestemme over områdets fremtid.

Det blev fra arabisk side gjort gældende, at spørgsmålet om Palæstinas suverænitet først burde forelægges Den Internationale Domstol med henblik på en afklaring af mandatets og FN's beføjelser, og at enhver endelig afgørelse måtte bero på selvbestemmelse udøvet af Palæstinas befolkning gennem folkeafstemning. Dette synspunkt blev afvist af Generalforsamlingens flertal.

Resolution 181 foreslog en territorial opdeling, hvorefter ca. 55 procent af Palæstina vest for Jordanfloden blev tildelt en jødisk stat og ca. 45 procent en arabisk stat, med Jerusalem-Bethlehem-området udskilt som et internationaliseret 'corpus separatum'. På tidspunktet

for vedtagelsen udgjorde den jødiske befolkning omkring en tredjedel af landets indbyggere.

Planen gav den jødiske stat en majoritet af territoriet (55 procent), selv om den jødiske befolkning på det tidspunkt udgjorde omkring en tredjedel af indbyggerne (33 procent), ejede mindre end 7 procent af jorden og i vidt omfang bestod af nytilflyttede flygtninge. De mest frugtbare landbrugsområder, havne, vandressourcer, energiinfrastruktur og lufthavn tilfaldt den jødiske stat, mens den palæstinensiske stat blev en indlandsstat uden egen adgang til samfundskritiske ressourcer.

Den zionistiske ledelse accepterede delingsplanen formelt, men opfattede den internt som et midlertidigt skridt. Hverken de foreslåede grænser eller den betydelige arabiske befolkningsandel i den jødiske stat blev betragtet som endelige. Accepten var dermed forenelig med bredere territoriale ambitioner og kan ikke sidestilles med en tilslutning til planens udformning som en afsluttet fredsordning.

Den arabisk-palæstinensiske afvisning var kategorisk og hvilede på to sammenhængende grundsynspunkter: for det første en afvisning af FN's retlige kompetence til at opdele landet mod den oprindelige befolknings vilje, og for det andet en afvisning af en plan, der blev opfattet som strukturelt uretfærdig i sin fordeling af territorium, ressourcer og politisk fremtid. Denne position blev gentagne gange formuleret under FN-debatterne.

Holocaust-overlevende og europæiske jøders flygtningesituation vejede tungt i debatten i Generalforsamlingen, især via USA og vestlige magter, der prioriterede en løsning på "jødespørgsmålet" på arabisk jord.

I store dele af den vestlige efterkrigsfortolkning har der hersket en forestilling om, at den arabisk-palæstinensiske befolkning havde en moralsk forpligtelse til at afstå mere end halvdelen af det territorium, de havde beboet i generationer, til den zionistiske bevægelse. Denne forestilling blev ikke delt af de palæstinensiske arabere selv.

Når deres afvisning af FN's delingsplan beskrives som en afvisning af fred eller af en tostatsløsning, forudsætter det netop denne forestilling. Afvisningen rettede sig ikke mod idéen om fred som sådan, men mod en konkret ordning, der blev opfattet som et uretfærdigt tab af land, rettigheder og politisk selvbestemmelse.

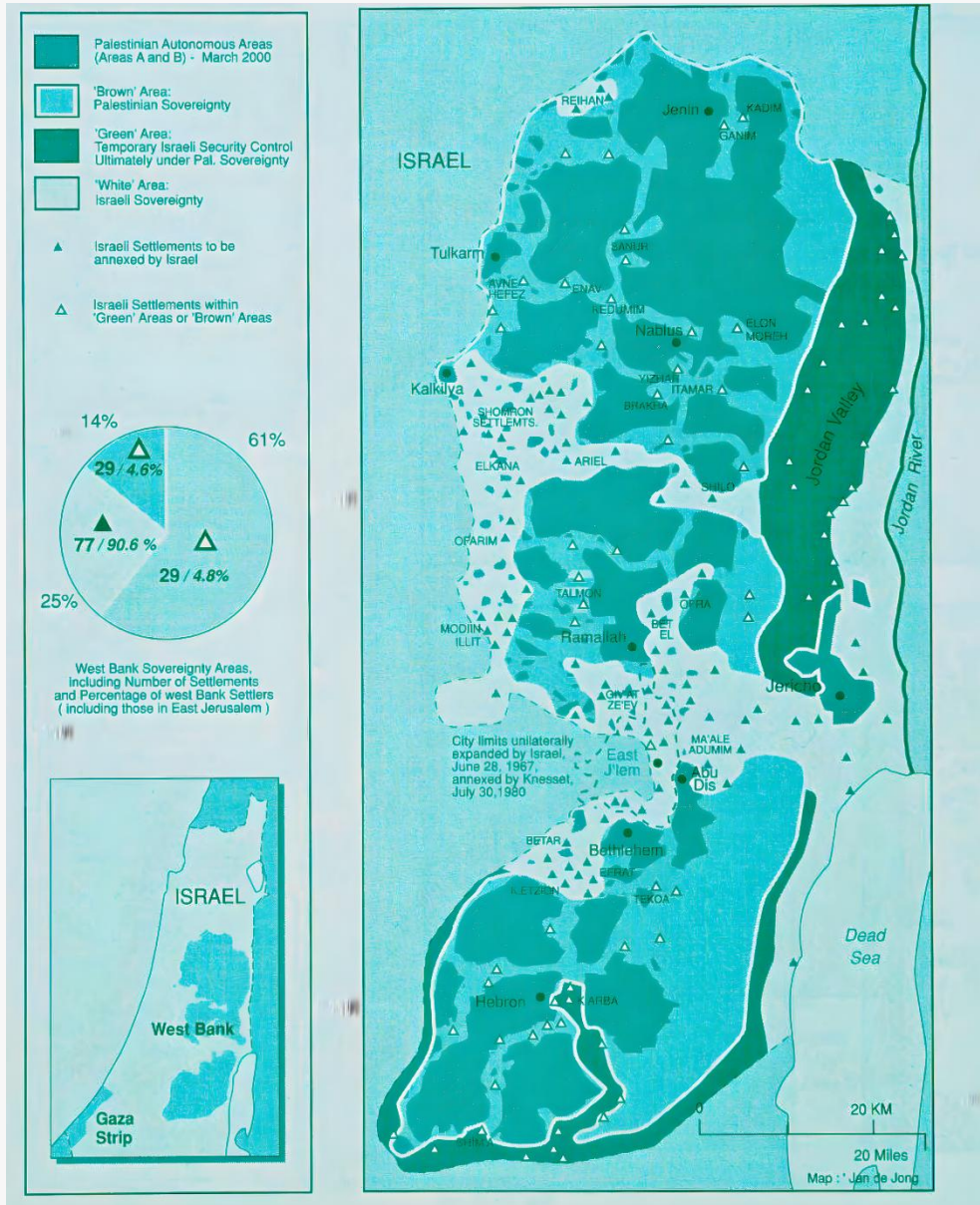
Set uden dette forudsatte udgangspunkt fremstår afvisningen mindre som et nej til fred end som et nej til at give afkald på deres land.

Camp David (2000)

Forhandlingerne ved Camp David i 2000 kan ikke uden videre beskrives som et klart tilbud om en tostatsløsning, underforstået oprettelsen af sammenhængende og suveræn palæstinensisk stat ved siden af Israel. Der blev nemlig ikke fremlagt et samlet, skriftligt bindende løsningsforslag. Det israelske tilbud, som blev overleveret mundtligt og præsenteret som endeligt, rummede heller ikke en sammenhængende og suveræn palæstinensisk stat.

Typisk påstås det, at daværende premierminister Ehud Barak tilbød Arafat mere end 90 procent af Vestbredden til en fremtidig palæstinensisk stat. Arealprocenten giver imidlertid kun mening, hvis man ser bort fra Østjerusalem samt de bosættelser på Vestbredden, som Israel betragter som en del af Israel.⁶⁴ Rekonstruerede territoriale skitser af Baraks forslag illustrerer en enhed opdelt i adskilte territoriale kantoner. Vestbredden var i forslaget opdelt i tre isolerede hovedområder, indbyrdes adskilt af israelsk kontrollerede bosættelsesblokke, militære zoner og forbindelsesveje, som gennemskar territoriet på langs og tværs. Disse kantoner var forbundet gennem israelske checkpoints.

Adgangen mellem Vestbreddens områder og Jerusalem var ikke underlagt palæstinensisk kontrol, og forbindelsen mellem Vestbredden og Gazastriben var endnu udefineret.

Af Jan de Jong pva. Foundation for Middle East Peace in Washington, DC.

Hertil kom vidtgående israelske forbehold vedrørende sikkerhed, luftrum, grænsekontrol og strategiske områder, herunder Jordan-dalen. Kontrollen over centrale naturressourcer og forsyningsinfrastrukturer, herunder vand, kommunikation og handelsadgang, forblev begrænset. Den foreslåede palæstinensiske enhed ville således have manglet både territorial kontinuitet og kontrol over basale samfuntsfunktioner.

Forhandlingerne fandt desuden sted i en politisk kontekst, hvor den israelske regeringsleder havde et svækket parlamentarisk mandat, hvilket rejser spørgsmål om forslagets troværdighed som bindende aftale.⁶⁵ Forhandlingernes sammenbrud blev af USA og Israel fremstillet som et resultat af palæstinensisk afvisning. De efterfølgende forhandlinger i Taba, hvor der skete reel tilnærmelse,⁶⁶ blev i vidt omfang nedtonet i eftertidens fremstilling, herunder at det var Israel, ikke palæstinenserne, der afbrød dem.⁶⁷

At reducere Camp David-forhandlingerne til et "historisk centralt forslag", der strandede på palæstinensisk afvisning, er både en kunstig afkortelse af begivenhedsforløbet samt et selektivt fortolkningsvalg, som ser bort fra det israelske forslags indhold og implikationer.

Olmert-forhandlingerne (2007–2009)

Forhandlingerne mellem den israelske premierminister Ehud Olmert og den palæstinensiske præsident Mahmoud Abbas i perioden 2007-2008, initieret ved Annapolis-konferencen, kan heller ikke anvendes som belæg for en palæstinensisk afvisning af tostatsløsningen. En gennemgang af forløbets substans og politiske kontekst viser, at processen ikke blev afsluttet ved et palæstinensisk afslag, men ophørte, uden at der forelå et færdigt og bindende forslag, som kunne accepteres eller afvises.

Forhandlingerne fandt sted under et svækket politisk mandat for den israelske regeringsleder. Olmert stod over for alvorlige korruptionsanklager, hans koalition var i opløsning, og han havde annonceret sin kommende afgang.⁶⁸ Dette rejste væsentlige spørgsmål om forhandlingernes gennemførlighed og om hans mulighed for at forpligte Israel på bindende aftaler af den størrelsesorden. Processen blev yderligere afbrudt af Israels krig 'Operation Cast Lead' i Gaza i slutningen af 2008. Efter valget og regeringsskiftet i 2009 blev forhandlingerne ikke genoptaget. Der fandt således ikke en afsluttet forhandling sted, men et politisk sammenbrud.

Samtidige journalistiske redegørelser fra aktører med adgang til forløbet modsiger entydigt påstanden om, at Olmerts forslag blev afvist af palæstinensisk side. Den israelske korrespondent Bernard Avishai har på baggrund af interviews med både Ehud Olmert og Mahmoud Abbas dokumenteret, at ingen af parterne betragtede forhandlingerne som afsluttede. Tværtimod beskrev begge ledere forløbet som et grundlag for videre forhandling.⁶⁹ Den palæstinensiske side accepterede i denne fase en lang række sikkerhedsforhold, som Israel krævede, og gjorde indrømmelser på alle væsentlige forhandlingsmæssige udeståender: Jerusalem, bosættelser og flygtningespørgsmålet. Uenighederne under disse forhandlinger angik primært grænsedragningen og

bytteforholdet i de såkaldte 'land swaps', der skulle finde sted mellem Israel og palæstinenserne.

Den palæstinensiske side fremlagde et forslag om israelsk annektering på lige under 2 procent af Vestbredden, hvilket ville have gjort det muligt for et flertal af bosætterne at blive boende, men på væsentligt smallere territoriale præmisser. Det israelske forslag indebar derimod en annektering af lidt under 9 procent gennem indlemmelse af de store bosættelsesblokke Ariel, Ma'ale Adumim, Gush Etzion og Efrat.

Olmerts oplæg var dermed ikke et selvstændigt fredstilbud, men et modforslag til det palæstinensiske udspil. Spændet mellem parterne var genstand for videre forhandling og international mægling, hvilket også fortsatte i uformelle fora efter september 2008.

Avishai dokumenterer endvidere, at forhandlingernes sammenbrud ikke kan henføres til manglende palæstinensisk respons. Ifølge både Olmert og Abbas var det den nye israelske regering, der definitivt afviste at videreføre de principper, parterne havde forhandlet sig frem til. Avishais gennemgang efterlader ingen dokumentation for, at Olmert-forhandlingerne strandede på palæstinensisk afvisning, men peger entydigt på et uafsluttet forløb, der blev afbrudt af politiske og militære begivenheder uden for forhandlingsrummet.

Forløbet var tillige præget af betydelige proceduremæssige begrænsninger. Det modforslag, som Olmert fremsatte for den palæstinensiske præsident i september 2008, bestod af et håndtegnat kort med territoriale forslag, men han nægtede efter sigende at udlevere en kopi. Den palæstinensiske præsident anmodede om at tage materialet med sig tilbage med henblik på teknisk gennemgang og konsultation med egne rådgivere, men blev afvist. Den palæstinensiske side rekonstruerede efterfølgende kortets indhold ud fra hukommelsen og fremsendte en skriftlig liste med præciserende spørgsmål vedrørende grænser, sikkerhed og øvrige udeståender. Ifølge palæstinensiske forhandlere blev disse henvendelser ikke besvaret.⁷⁰

Denne gang har vi desuden væsentlig bedre indsigt i den palæstinensiske forhandlingsposition, idet forhandlingsreferater og positionspapirer kendt som *Palestine Papers* blev lækket til pressen.⁷¹

De lækkede dokumenter viser, at den palæstinensiske forhandlingsdelegation var aktivt engageret og fremlagde detaljerede modforslag. Palæstinenserne gik endog meget langt i deres indrømmelser på stort set alle udeståender: bosættelser, delingen af Jerusalem⁷² og på spørgsmålet om flygtninge, der ofte betegnes som konfliktens gordiske knude.⁷³

Samlet viser kildematerialet, at Olmert-forhandlingerne ikke brød sammen som følge af palæstinensisk afvisning, men ophørte i et uafsluttet forløb, som en ny israelsk regering ikke ønskede at følge til ende. Forløbet kan derfor ikke meningsfuldt beskrives som et tilfælde af palæstinensisk afvisning, men må forstås som en forhandling, der aldrig nåede et stadium, hvor en egentlig afvisning kunne være på tale.

Samlet set hviler brevets punkt 4.1 på et politiseret narrativ, som reducerer årtiers forhandlingshistorie til et binært spørgsmål om accept eller afvisning og undlader at forholde sig til, hvad der faktisk blev tilbudt, og hvorfor processerne brød sammen. Det giver ikke et korrekt eller fyldestgørende grundlag for kritik af DR's afpublicerede artikel.

I næste punkt skal vi se, hvilke historiske forhold brevet fortier, når det fremstiller tostatsprocessens historie som en fortælling om palæstinensisk afvisning.

Ad punkt 4.2. Påstanden om, at der ikke blev fastlagt grænser i 1967

Brevet kritiserer DR for i en notits af 28. maj 2024⁷⁴ at fremstille 1967 som et tidspunkt, hvor grænserne for en fremtidig palæstinensisk stat blev fastlagt. Ifølge brevet er dette historisk forkert, idet der hverken i 1967 var en palæstinensisk stat på den internationale dagsorden eller truffet politiske beslutninger om en sådan stats grænser.

Brevet anfører korrekt, at der i 1967 ikke blev oprettet en palæstinensisk stat, og at der ikke på dette tidspunkt forelå en færdig statsordning med formelt fastlagte grænser. Denne konstatering er triviell og rammer ikke det forhold, DR-artiklen faktisk omtaler. Spørgsmålet er ikke, om der i 1967 blev etableret en palæstinensisk stat, men om Seksdageskrigen og det efterfølgende diplomatiske opgør etablerede de territoriale rammer, som siden har fungeret som international reference for en fremtidig palæstinensisk statsdannelse.

Det gjorde udfaldet af krigen og det efterfølgende diplomatiske opgør.

Efter Seksdageskrigen i juni 1967 besatte Israel Vestbredden, Gazastriben og Østjerusalem. Disse territorier blev dermed klart identificerbare som de områder, Israel havde erobret ved magtanvendelse. Det internationale samfund reagerede samme år med FN's Sikkerhedsrådsresolution 242, som fastslog to grundlæggende principper: for det første forbuddet mod erhvervelse af territorium ved krig, og for det andet princippet om territorial tilbagetrækning som forudsætning for fred. Resolutionen etablerede dermed de besatte områder som genstand for en fremtidig politisk løsning.

Det er korrekt, at FN's Sikkerhedsrådsresolution 242 fra november 1967 ikke anerkendte palæstinenserne som et folk med ret til selvbestemmelse, men behandlede dem indirekte som et flygtningespørgsmål. Resolutionen var i den forstand mangelfuld og afspejlede den daværende internationale tilsidesættelse af palæstinensiske nationale rettigheder. Dette ændrer imidlertid ikke ved, at resolution 242 etablerede det centrale territoriale referencepunkt for den efterfølgende internationale fredsramme.

Resolutionen tog udgangspunkt i de områder, Israel havde erobret under Seksdageskrigen i juni 1967, og fastslog som et grundprincip for enhver politisk løsning forbuddet mod territorial erhvervelse ved magtanvendelse samt kravet om israelsk tilbagetrækning fra de besatte områder som led i en fredsordning. Det territoriale spørgsmål blev dermed knyttet til de områder, der var blevet besat i 1967, uanset at resolutionen ikke tog stilling til deres endelige politiske status eller til palæstinensisk statsdannelse.

Når der i international diplomati senere er blevet talt om "1967-grænserne", er der ikke tale om egentlige statsgrænser fastlagt i 1967, men om den våbenhvilelinje, der blev etableret i 1949 efter den arabisk-israelske krig, og som fungerede som de facto afgrænsning frem til juni 1967. Betegnelsen henviser således til grænseforløbet før Israels besættelse af Vestbredden, Gazastriben og Østjerusalem, ikke til en ny grænsedragning foretaget i 1967.

Denne terminologi er ikke et udtryk for historisk sjusk, men for en præcis diplomatisk konvention, der angiver det territoriale udgangspunkt for princippet om "land for fred", som voksede frem af FN's Generalforsamlings- og Sikkerhedsrådsdebatter efter 1967 og siden blev gentaget og uddybet i et omfattende korpus af FN-resolutioner, fredsinitiativer og forhandlingsmandater. Først i løbet af 1970'erne blev dette territoriale udgangspunkt gradvist koblet til anerkendelsen af palæstinensisk selvbestemmelse, således at Vestbredden, Gazastriben og Østjerusalem blev forstået som den territoriale enhed, hvorpå palæstinensisk selvbestemmelse og statsdannelse kunne realiseres.

Brevet anfører videre, at palæstinensiske og arabiske aktører efter 1967 afviste forhandlinger og dermed også løsninger, der kunne føre til en tostatsløsning. Denne fremstilling er igen selektiv. Det er korrekt, at PLO i de første år efter 1967 ikke accepterede resolution 242, netop fordi den ikke anerkendte palæstinensisk selvbestemmelse, og fordi PLO på dette tidspunkt arbejdede officielt for frigørelsen af hele Palæstina. Det ændrer imidlertid ikke ved, at den internationale ramme, som resolution 242 etablerede, gradvist blev udbygget, i takt med at palæstinensiske nationale rettigheder

kom på den internationale dagsorden – på palæstinenserne foranledning⁷⁵ – fra midten af 1970'erne og frem.

Det afgørende er, at den territoriale reference for disse rettigheder konsekvent var Vestbredden, Gazastriben og Østjerusalem, altså de områder, der blev besat af Israel i 1967. Da PLO i 1974, 1977 og endeligt i 1988 accepterede en tostatsløsning, skete det netop på dette grundlag. Siden har alle palæstinensiske forhandlingsdelegationer indgået i forhandlinger om netop 1967-grænserne som grundlag. Det dokumenterede mønster er således palæstinensisk tilslutning, ikke afvisning.⁷⁶

Når DR i notitsen af 28. maj 2024 gengiver Pedro Sánchez' udsagn om, at ændringer af 1967-grænserne kun kan ske efter aftale mellem parterne, anvender mediet således den samme terminologi og referenceramme, som har været gældende i internationalt diplomati i årtier.

I en fremstilling, der fremhæver arabisk og palæstinensisk uforsonlighed, undlader brevet at oplyse, at alle israelske regeringer siden 1967 konsekvent og eksplicit har afvist en fuld tilbagetrækning til linjerne før juni 1967 som grundlag for fred.⁷⁷

Allerede i det diplomatiske efterspil til Seksdageskrigen afviste Israel den fulde territorialtilbagetrækning, som udgjorde kernen i den internationale konsensus bag FN's Sikkerhedsrådsresolution 242.⁷⁸ Israels officielle accept af resolutionen i 1968 var ledsaget af en fortolkning, der søgte at udhule dens centrale forudsætning, nemlig tilbagetrækning fra de besatte områder. Samtidige forhandlinger og mæglingsforsøg, herunder FN's Jarring-initiativ,⁷⁹ dokumenterer, at Israel kategorisk afviste at forpligte sig på en tilbagevenden til linjerne før 5. juni 1967, selv når arabiske stater signalerede villighed til anerkendelse og fred.⁸⁰

Denne position blev ikke forladt, men gentaget og konsolideret. Israelske regeringer på tværs af det politiske spektrum har siden fastholdt, at grænsedragningen efter 1967 skulle være genstand for "territoriel revision", navnlig med henblik på permanent kontrol over Østjerusalem, Jordan-dalen og større dele af Vestbredden. Dette fremgår også af israelsk politik og praksis, herunder den systematiske bosættelsesaktivitet i de besatte områder, som har gjort en tilbagevenden til 1967-linjerne stadig vanskeligere.

Når brevet i sin kritik af DR alene fokuserer på palæstinensiske og arabiske positioner efter 1967 uden samtidig at forholde sig til denne vedvarende israelske afvisning af samme territoriale udgangspunkt, anvender den en selektiv historisk målestok.

Den oprindelige version af DR's notits indeholdt en upræcis formulering, som kunne læses som en påstand om palæstinensiske statsgrænser fastlagt i 1967. Formuleringen blev efterfølgende rettet. Brevets videre kritik rækker ud over den konkrete fejl og bruges til at gentage forestillingen om palæstinensisk uforsonlighed som forklaring på den udeblevne tostatsløsning.

Brevet kritiserer DR for manglende symmetri, men forholder sig i dette punkt ikke til, at også Israel i årene efter resolution 242 afviste 1967-linjerne som grundlag for en fredsløsning. Hvor det palæstinensiske lederskab i PLO senere indoptog disse linjer og gjorde dem til sit centrale forhandlingsgrundlag, blev de fra israelsk side i praksis løbende undermineret gennem statsunderstøttet bosættelsesaktivitet i de besatte områder.

Ad punkt 4.3: Om historisk fremstilling af tostatsforsøg, kildevalg og kontekst

Brevet anfører, at DR i artiklen af 8. august 2024 igen giver en falsk og ufuldstændig fremstilling af de historiske forsøg på at etablere en tostatsløsning. Kritikken retter sig mod valg og brug af eksperter, påståede udeladelser af palæstinensisk ansvar for fredsprocessens sammenbrud og en ensidig visuel framing.

Det er korrekt, at artiklen er en omskrevet udgave af en tidligere afpubliceret artikel. Den nye artikel udvider kildematerialet og gør eksplicit rede for, at der er tale om en forklarende artikel baseret på tre uafhængige akademiske vurderinger. Artiklen søger ikke at levere en udtømmende historisk gennemgang, men belyser ved hjælp af tre eksperter, hvorfor ideen om en tostatsløsning historisk har vist sig vanskelig at føre ud i livet.

De anvendte eksperter har "markerede politiske positioner", påpeger brevet og anfører, at dette burde tydeliggøres for læseren. Denne kritik savner både konkretisering og relevans. De tre kilder er alle internationalt anerkendte professorer inden for deres respektive fagfelter: internationale relationer, Holocaust- og folkedrabsstudier samt Israel/Palæstina-studier. Artiklen præsenterer dem korrekt med deres akademiske titler og institutionelle tilknytning.

Der eksisterer ingen presseetisk forpligtelse til at ledsage akademiske kilder med politiske varedeklARATIONER, medmindre der foreligger materielle interessekonflikter eller organisatoriske bindinger, som er relevante for den konkrete sag. Brevet dokumenterer ikke sådanne forhold. At forskere kan have analytiske eller normative positioner i et

konfliktfelt, ophæver ikke deres faglige legitimitet og udgør i sig selv hverken et historiefagligt eller presseetisk problem.

Det afgørende er, om artiklen gengiver deres synspunkter korrekt og loyalt, og om fremstillingen er intern konsistent. Det er tilfældet her.

Brevets centrale præmis er, at artiklen igen udelader "palæstinensiske ledes gentagne afvisninger af konkrete forslag til tostatsløsninger" og dermed slører et palæstinensisk medansvar for de mislykkede forløb. Denne præmis forudsætter imidlertid netop det, som må dokumenteres, nemlig at de historiske forløb entydigt kan beskrives som tilfælde, hvor palæstinenserne afviste realistiske og sammenhængende tilbud om statsdannelse.

Som det allerede er gennemgået i behandlingen af brevets punkt 4.1, er denne fremstilling uholdbar og i flere tilfælde direkte misvisende.

DR-artiklen, som brevet kritiserer, afspejler netop kompleksiteten. Den gengiver, at palæstinenserne historisk har afvist visse forslag, men problematiserer samtidig, hvorvidt disse forslag reelt indebar tilbud om en sammenhængende, suveræn palæstinensisk stat. Det er en legitim historisk og analytisk tilgang til stoffet.

Det forhold, at artiklen ikke udpeger et "palæstinensisk medansvar" som selvstændig forklaring, er ikke udtryk for partiskhed eller faktisk udeladelse. En sådan intervention ville tværtimod have karakter af aktivistisk framing, fordi den dermed ville fremsætte en kausal tolkning og fremføre et ansvarsregnskab uden entydigt grundlag i de oplysninger, artiklens egne ekspertkilder fremfører.

Brevets kritik af artiklens billedbrug beror heller ikke på en korrekt gengivelse af det faktiske billedmateriale. Artiklen indeholder ikke billeder af bombardementer, kamphandlinger, civile tab eller lignende i Gaza, og den anvender ikke visuelt materiale, der kan karakteriseres som krigsfotografi.

Artiklens hovedbillede i toppen er det velkendte fotografi fra 13. september 1993 af håndtrykket mellem PLO-leder Yasser Arafat og den israelske premierminister Yitzhak Rabin ved Det Hvide Hus, flankeret af USA's præsident Bill Clinton. Det efterfølgende billede viser ligeledes et diplomatisk forløb med regionale ledere i forbindelse med fredsprocessen i 1990'erne.

Det tredje billede viser de tilbageværende strukturer ved den tidligere Yasser Arafat Internationale Lufthavn i Rafah. Som billedteksten præciserer, blev lufthavnen indviet som led i Oslo-processen med USA's præsident Bill Clinton til stede og står i dag forladt

og ødelagt. Billedets funktion er således at illustrere et historisk forløb, hvor konkrete institutionelle og infrastrukturelle elementer knyttet til fredsprocessen senere gik tabt.

Billedet fremstiller ikke igangværende militære handlinger og kan ikke rimeligt læses som visuel dokumentation for aktuelle israelske angreb. Der er tale om en retrospektiv illustration af fredsprocessens sammenbrud.

Brevet anfører desuden, at DR ved afvisningen af klagen alene henviser til, at artiklen bygger på eksperteres vurderinger, uden at tage stilling til den historiske substans. Dette er imidlertid i overensstemmelse med almindelig presseetisk praksis. Når en artikel korrekt gengiver identificerede kilders analyser, og disse analyser ligger inden for rammerne af anerkendt forskning, er der ikke grundlag for at kræve redaktionel indgriben, blot fordi andre historiske tolkninger også eksisterer.

At artiklen er en omskrevet version af en tidligere afpubliceret artikel, viser netop redaktionel læring og vilje til at justere fremstillingen. Det kan ikke vendes til et selvstændigt kritikpunkt.

Samlet set hviler brevets punkt 4.3 på den samme grundlæggende præmis, som præger flere af brevets øvrige kritikpunkter: at historien om de mislykkede tostatsforsøg bør fortælles som en fortælling om palæstinenserne afvisninger af fredsforslag. Det er et politiseret narrativ, som bestrides i den internationale forskningslitteratur, jf. behandlingen af punkt 4.1.

DR's artikel af 8. august 2024 ligger inden for rammerne af en legitim, ekspertbaseret historisk fremstilling. Den kan ikke karakteriseres som faktisk forkert, presseetisk problematisk eller misvisende. Sådanne forhold har brevet ikke demonstreret.

Ad punkt 4.4: Om påstanden om Rabin-attentatet og fredsprocessens sammenbrud

Brevet kritiserer, at DR i artiklen '*Professor i diplomati tror ikke længere på en tostats-løsning*'⁸¹ skabte en direkte forbindelse mellem mordet på den israelske premierminister Yitzhak Rabin og Oslo-processens sammenbrud.⁸² Denne kritik angår formuleringer i artiklens oprindelige version, som DR efterfølgende selv har anerkendt var for kategoriske.

Den 31. januar 2024 præciserede Danmarks Radio artiklen og anførte udtrykkeligt, at afsnittet om Oslo-processens sammenbrud var blevet ændret for bedre at illustrere emnets

kompleksitet og det sammensatte ansvar for fredsprocessens kollaps. Samtidig blev sproglige formuleringer i mindre omfang justeret redaktionelt.

Det afgørende spørgsmål er herefter ikke, om den oprindelige formulering kunne kritiseres,⁸³ men om DR efter rettelsen fortsat undlader væsentlig historisk kontekst ved ikke at indoptage den forklaringsmodel, som brevet fremfører i stedet.

Ifølge brevet fortsatte fredsprocessen efter Rabins død og brød først sammen, da palæstinenserens leder Yasser Arafat i år 2000 afviste et konkret forslag om etableringen af en palæstinensisk stat ved siden af Israel, samt som følge af palæstinensisk vold i perioden 2000-2005, almindeligvis betegnet som Den Anden Intifada.

Brevet kritiserer artiklen for at "udelade" denne forklaring på den udeblevne fred mellem Israel og palæstinenserne, og forudsætter, at en historisk korrekt fremstilling nødvendigvis må udpege Arafats afvisning i 2000 og palæstinensisk vold som centrale eller afgørende årsager til fredsprocessens kollaps.

En sådan forpligtelse kan ikke udledes af, hvad der rimeligvis kan kræves af en journalistisk fremstilling. DR's egen rettelse bevæger sig væk fra en entydig, hændelsesbaseret forklaring og hen imod en bredere fremstilling, hvor Oslo-processens sammenbrud ikke reduceres til én begivenhed, én beslutning eller én aktør.

Efter rettelsen undlader DR således ikke væsentlig kontekst, men foretager et journalistisk fravalg af en bestemt, omstridt kausalfortælling, for så vidt journalisten overhovedet har været bekendt med den. Der foreligger derfor ikke grundlag for at sige, at DR efter rettelsen tilsidesætter kravene til korrekt historisk fremstilling, kausal præcision eller inddragelse af væsentlig kontekst.

Vi har allerede i punkt 4.1 kritisk behandlet forestillingen om, at fredsprocessens sammenbrud kan forklares ved palæstinensisk uforsonlighed. I det foreliggende punkt introduceres imidlertid palæstinensisk vold i perioden 2000-2005 (Den Anden Intifada) som et selvstændigt forklarende element, idet brevet henviser til, at omkring 1.000 israelske civile blev dræbt.

En forklaringsmodel, der udpeger palæstinensisk vold som årsag til fredsprocessens sammenbrud, men som ser bort fra både den markant større israelske vold mod palæstinensere og andre praksisser, der fandt sted sideløbende, herunder den fortsatte udbygning af israelske bosættelser på besat palæstinensisk jord, giver et stærkt selektivt billede af det historiske forløb.

Kvantitative studier af eskalationsdynamikken under Den Anden Intifada giver ikke belæg for at udpege palæstinensisk vold som en primær eller uafhængig årsag til fredsprocessens sammenbrud. Tværtimod peger analyser baseret på detaljerede dag-for-dag-data på et "systematisk mønster" med modsat forklaringsretning:

"Det er i overvejende grad Israel – ikke Palæstina – der først anvender dødelig vold efter en periode med ro. Faktisk er det så godt som altid Israel, der dræber først efter en våbenhvile eller stilstandsperiode på mere end en uge."⁸⁴ (oversat fra engelsk)

Palæstinensisk vold var et væsentligt element i et gensidigt tillidsbrud mellem parterne, kan man sige. Men det var ikke den afgørende årsag til fredsprocessens sammenbrud. Ikke mindst fordi fredsprocessen, som brevet selv anfører i afsnit 4.1, fortsatte efter Den Anden Intifada og ind i Olmert-årene.

Ad punkt 4.5: Påstanden om misinformation om bosættelser og tostatsløsning

Brevet hævder, at Steffen Kretz misinformerer, når han i en nyhedsanalyse vurderer, at den israelske bosættelsespolitik har gjort en tostatsløsning urealistisk, og at dette aktualiserer drøftelsen af alternative løsningsmodeller. Denne kritik tillægger artiklen præmisser og konklusioner, som ikke fremgår af teksten, og kritiserer artiklen for forhold, som ikke er afgørende for den analyse, artiklen faktisk foretager.

For det første hævder brevet, at DR-artiklen udleder tostatsløsningens umulighed af bosættelsernes omfang. Det gør artiklen ikke. Analysen angår de samlede konsekvenser af israelsk praksis i de besatte områder. Dette fremgår eksplicit af artiklens gennemgang af bosætterbyer, vejsystemer, militærzoner, naturreservater, industriområder, sikkerhedshegn og de stadig flere områder, hvor palæstinensere ikke kan færdes frit, bygge eller dyrke jorden. Når artiklen konkluderer, at en tostatsløsning reelt ikke længere er mulig, er det en samlet vurdering af disse forhold, ikke en mekanisk slutning baseret på bosættelsernes blotte antal eller udbredelse.

For det andet kritiseres artiklen for ikke at redegøre for, at bosættelsesudbygningen siden år 2000 overvejende skulle være planlagt inden for såkaldte "israelske byområder".⁸⁵ Denne indvending rammer ikke artiklens analyse. Dels bygger den på en faktisk forkert præmis om bosættelsesudviklingens karakter,⁸⁶ dels bruges den til at etablere en afledt

påstand om, at bosættelsesudbygningen i realiteten blot finder sted inden for områder, der allerede skulle være forhandlingsmæssigt afklarede, selvom der ikke foreligger dokumenteret enighed mellem parterne.

Det er bemærkelsesværdigt, at brevet fremsætter denne påstand uden forbehold, når brevet samtidig gennemgående kritiserer palæstinenserne for netop at have afvist sådanne forslag. Palæstinenserne har netop ikke anerkendt opførte jødiske bosættelsesblokke på besat palæstinensisk jord som israelsk statsejendom, hverken principielt eller i praksis.

Hvorom alting er, baserer DR-artiklen ikke sin vurdering på en sondring mellem byggeri i og uden for bosættelsesblokke, ligesom det heller ikke hører hjemme i en nyhedsanalyse at anvende tidligere israelske forhandlingsudkast som alment accepterede territorielle referencepunkter for en tostatsløsning, som brevet ellers lægger til grund. DR-artiklens genstand er den *faktiske* udbygning af territorium, infrastruktur og kontrol, som den foreligger.

For det tredje anfører brevet, at artiklens kortmateriale er misvisende, fordi det blot skulle afspejle Oslo-ordningens opdeling af Vestbredden. Det er et sideskift. Oslo-aftalens inddeling i områder A, B og C var udtrykkeligt midlertidig og forudsatte en efterfølgende fredsaftale. I praksis er denne administrative overgangsordning imidlertid blevet fastholdt og forstærket under fortsat israelsk kontrol, og netop denne permanentgørelse er central for nyhedsanalysens genstand.

En delingsstruktur, der var tænkt som midlertidig og administrativ, er under vedvarende israelsk besættelse blevet de faktiske rammer, inden for hvilke sammenhængende palæstinensisk statsdannelse er blevet umuliggjort af bosættelser, militære zoner, barrierer og restriktionsregimer. Brevet udelader i den forbindelse, at DR-artiklen henviser til et detaljeret, tidsopdelt kort udarbejdet af den israelske menneskerettighedsorganisation B'Tselem, som netop dokumenterer denne udvikling som et kumulativt forløb fra 1967 og frem.⁸⁷

For det fjerde hævder brevet, at artiklen omtaler planlagt bosættelsesbyggeri uden dokumentation og uden at redegøre for, at hovedparten af byggeriet angiveligt skulle ligge i områder, som tidligere forhandlingsudkast forudsatte kunne forblive israelske. Også her indtager brevet et bemærkelsesværdigt perspektiv, idet det argumenterer, som om israelske forhandlingsudkast udgør et neutralt eller alment accepteret referencepunkt. Det står helt uklart, hvorfor Danmark Radio forventes at bruge sådanne

forhandlingsudkast, al den stund sådanne udkast netop er partspositioner, som aldrig er blevet gensidigt accepteret.

Artiklen henviser derimod konkret til en dengang nyligt offentliggjort plan om opførelsen af omkring 3.000 nye bosætterboliger på besat jord, herunder i og omkring Østjerusalem. Disse planer var offentligt kendte og bredt rapporteret i internationale medier i dagene op til artiklens offentliggørelse.⁸⁸ Brevet kan anfægte den politiske betydning, som artiklen tillægger planerne, men kan ikke med rette hævde, at omtalen savner dokumentationsgrundlag, eller at planen angik "eksisterende israelske byområder". Det er forkert.

Planen angik nye bosættelser i bosættelsesblokken Gush Etzion samt den nye bosættelsesudpost Mishmar Yehuda. Byggeri her er særligt omstridt, netop fordi det forstærker en allerede eksisterende bosættelseskorridor øst og sydøst for Jerusalem, som isolerer Østjerusalem fra den sydlige Vestbred og komplicerer muligheden for en sammenhængende palæstinensisk stat med Østjerusalem som hovedstad.⁸⁹

For det femte hævder brevet, at artiklen fremstiller en enstatsløsning som den eneste realistiske mulighed. Det er en fejllæsning. Artiklen konstaterer, at tostatsløsningen som politisk projekt er blevet umuliggjort af udviklingen på jorden, og problematiserer, at den fortsatte officielle gentagelse af tostatsretorikken fortrænger en reel undersøgelse af alternative løsningsmodeller. Samtidig understreges det eksplicit, at ingen løsning er ukompliceret, og at både énstats- og konføderative modeller indebærer betydelige udfordringer. Der er således tale om en analyse af et politisk dødvande, ikke en normativ anbefaling af én bestemt løsning.

Endelig må det bemærkes, at Kretz' artikel bevidst placerer sig uden for den politiske konsensus, der over tid har krystalliseret sig omkring tostatsløsningen. Artiklen gør det, journalistik netop skal kunne, når faktiske forhold ændrer sig: undersøge, om etablerede antagelser fortsat kan opretholdes. Uanset om man deler analysens vurderinger eller ej, er dette en legitim journalistisk øvelse.

Samlet set kritiserer brevet en artikel, som det undervejs omskriver. Det bebrejder artiklen, at den ikke afspejler brevets egne præmisser, og gør fraværet af disse til en mangel. Artiklen indeholder ingen påviselige faktuelle urigtigheder, og brevet dokumenterer ingen.

Ad punkt 4.6 og 4.7: Om DR's fremstilling af Hamas' politiske mål og forhandlingspositioner

Brevet anfører i punkt 4.6 og 4.7, at DR i to artikler henholdsvis den 25. februar 2025 og den 9. august 2025 fremstiller Hamas' politiske mål i en for afgrænset og moderat form, idet organisationens ideologiske grundlag og historiske maksimalmål ikke inddrages. Ifølge brevet medfører dette, at Hamas fremstilles som en aktør, der enten alene søger en stat i Gaza eller som opererer inden for en tostatsramme og i princippet er villig til afvæbning. Brevet hævder, at denne fremstilling savner dokumentation i Hamas' egne programtekster og derfor udgør en væsentlig journalistisk udeladelse.

Det er korrekt, at DR i artiklen af 25. februar 2025 i sin oprindelige udgave anvendte en upræcis formulering om Hamas' mål. Denne unøjagtighed blev eksplicit anerkendt og rettet af DR, hvilket brevet selv henviser til. Dermed er det journalistiske forhold håndteret inden for DR's eget korrektionssystem. Heraf følger imidlertid ikke, at brevets bredere kritik kan opretholdes.

Brevet bygger i begge punkter på den underforståede præmis, at Hamas' politiske projekt entydigt og dækkende kan udledes af organisationens oprindelige charter og maksimalistiske ideologiske udsagn. Denne præmis er ikke forenelig med den dokumenterede udvikling i Hamas' politiske positioner gennem de seneste to årtier (jf. gennemgangen af punkt 3.6 samt tilhørende slutnoter).

Når DR i artiklen af 9. august 2025 gengiver, at Hamas nægter at lade sig afvæbne, medmindre der kommer en tostatsløsning, er der således tale om en korrekt gengivelse af en dokumenteret forhandlingsposition, som også er blevet bekræftet i internationale nyhedsbureauer og af Hamas-repræsentanter selv. Udsagnet fremstilles ikke som et udtryk for Hamas' fulde ideologiske program, men som en beskrivelse af de faktiske betingelser, der har været fremsat i forbindelse med våbenhvile- og efterkrigsforhandlingerne.

Brevets kritik forudsætter, at DR i enhver nyhedsartikel om aktuelle forhandlinger skal redegøre for hele spændvidden af Hamas' ideologiske historie og interne uenigheder. Et sådant krav anvendes ikke konsekvent på andre politiske aktører i konflikten og kan ikke udledes af almindelige journalistiske kriterier for sandhedspligt og retvisende information. Tværtimod er det journalistisk legitimt at skelne mellem en aktørs erklærede maksimalmål, dens operative politiske linje og dens aktuelle forhandlingspositioner.

Samlet set dokumenterer brevet ikke, at DR har fremstillet Hamas som en entydig tilhænger af en klassisk, forhandlingsbaseret tostatsløsning i strid med organisationens egne erklæringer. Kritikken hviler på en statisk og selektiv læsning af Hamas' ideologi og grundlagsdokumenter, som ser bort fra bevægelsens dokumenterede politiske udvikling og fra den analytiske kontekst, hvori udsagnene indgår.

Ad punkt 5.1, 5.3 og 5.5: Om DR's omtale og illustration af hungersnød i Gaza

Danmarks Radios dækning af hungersnøden i Gaza hviler på et omfattende, internationalt verificeret dokumentationsgrundlag, som brevets punkter 5.1, 5.3 og 5.5 enten ignorerer, fordrejer eller opstiller uholdbare krav til. Kritikken i brevet fremstår ved første øjekast metodisk og presseetisk motiveret, men viser sig ved nærmere gennemgang at bero på fejlagtige præmisser om både journalistisk praksis og humanitær evidens.

I disse punkter bevæger brevets kritik sig fra presseetiske indsigelser til en fremstilling, der sår tvivl om en omfattende og veldokumenteret humanitær situation. Læst i sammenhæng bidrager den til at nedtone alvoren af de forhold, som internationale organisationer har dokumenteret.

Allerede den 15. august 2025 fastslog IPC, støttet af FN-organisationer og efterfølgende gennemgået af en uafhængig Famine Review Committee, at Gaza-guvernamentet var ramt af hungersnød i formel forstand, klassificeret som "Famine (IPC Phase 5) – with reasonable evidence". Dermed blev det internationalt anerkendt, at befolkningen befandt sig i en situation karakteriseret ved ekstrem fødevaremangel, udbredt akut underernæring og dødelighed på eller over de gældende hungersnødskriterier, selv om adgangen til data var stærkt begrænset af krigens forhold.⁹⁰

IPC's særlige Gaza-snapshot dokumenterede, at over 514.000 mennesker allerede befandt sig i katastrofale forhold i Gaza By og de omkringliggende områder, mens yderligere omkring 1,07 millioner var klassificeret i IPC Fase 4, dvs. nødsituation, og at hungersnøden med høj sandsynlighed ville brede sig til Deir al-Balah og Khan Younis inden for få uger. Famine Review Committee understregede samtidig, at hungersnøden i Gaza var fuldstændig menneskeskabt, og formulerede sin konklusion uden forbehold. Tiden for diskussion og tøven var forbi, sulten var til stede og spredte sig hastigt.

Det er dette dokumenterede bagtæppe, DR's dækning relaterer sig til. Brevets punkt 5.1 hævder, at DR i to artikler⁹¹ anvender fotografier af alvorligt syge børn som visuel dokumentation for hungersnød uden at give relevant medicinsk kontekst, og at underliggende sygdomme samt fravær af synlig underernæring hos familiemedlemmer underminerer billedernes legitimitet. Denne præmis er forkert. Underernæring og anden sygdom er ikke gensidigt udelukkende. I krisesituationer er det netop børn med forudgående sygdom, der rammes først og hårdest af mangel på mad og behandling. At et barn også har en neurologisk lidelse svækker derfor ikke billedets udsagnskraft, men er foreneligt med den. Det er heller ikke et journalistisk krav, at hvert enkelt billede ledsages af en fuld medicinsk udredning, når den overordnede kontekst er veldokumenteret. Brevets indvending bygger dermed på en fejlagtig forståelse af både sygdomsbillede og dokumentationskrav.

Det er i øvrigt konkret forkert, at artiklerne hævder, at billederne illustrerer hungersnød, idet artiklerne ikke handler om hungersnød som formel klassifikation. Den første artikel er en nyhedstekst om Danmarks og andre staters holdning til anerkendelse af Palæstina. Den redegør for diplomatiske positioner, folkeretlige overvejelser og politiske signaler. Den fremsætter ingen påstand om, at der formelt er erklæret hungersnød efter FN's klassifikationssystem, ikke mindst fordi den er publiceret i juni 2025, godt en måned før IPC's officielle klassifikation. At teksten omtaler omfattende og katastrofale lidelser i Gaza, er ikke det samme som at hævde, at der foreligger en formel hungersnødsklassifikation. Brevet kritiserer dermed en påstand, som ikke kan udledes af teksten.

Den anden artikel angiver eksplicit, at der er tale om tre konkrete skæbner. Den præsenterer individuelle forløb som cases og hævder ikke, at disse i sig selv dokumenterer den samlede ernæringstilstand i Gaza. Artiklen er desuden fra 31. august, altså godt to uger efter IPC's officielle hungersnødsklassifikation. Den kobler de individuelle cases til samtidige forhold, herunder begrænset nødhjælp, manglende adgang for internationale medier og rapporterede dødsfald relateret til sult. Billedmaterialet fungerer i denne sammenhæng som illustration af menneskelige konsekvenser, ikke som dokumentation for hungersnød. Brevets kritik bygger derfor på en fejlagtig antagelse om, at artiklen foregiver repræsentativitet, hvilket den ikke gør.

Mere grundlæggende hviler kritikken dog på en fejlagtig antagelse om, at alvorlig sygdom skulle være et modargument mod sultrelateret nød. I humanitær og medicinsk sammenhæng er det tværtimod veldokumenteret, at underernæring og sygdom kan betinge hinanden, og at børn med kroniske eller alvorlige lidelser er blandt de første, der rammes, når fødevareadgangen bryder sammen. Sådanne eksempler er tidlige kendetegn på hungersnødsudvikling. At et barn lider af en underliggende sygdom, diskvalificerer derfor ikke billedets relevans i en sultkontekst, men er tværtimod konsistent med det mønster, som sultkatastrofer netop udviser.⁹² Hvad end det er intenderet eller tilfældigt – og det skal vi ikke afgøre her – falder brevet argumentation på dette punkt sammen med den israelske regerings officielle kommunikation. Det fremgår tydeligt af den internationale nyhedsdækning. Som man kan se af en repræsentativ afdækning i PBS News, gentager brevet de samme forklaringsfigurer, som den israelske regering og det israelske militær offentligt har fremført. Dødsfaldene blandt børn i Gaza tilskrives forudgående sygdomme, udbredt fejlernæring benægtes, og fødevaremangel tillægges ingen afgørende betydning.⁹³

The Israeli military Tuesday pointed to the fact that some children who died had preexisting conditions, arguing their deaths were "unrelated to their nutritional status." It said a review by its experts had concluded there are "no signs of a widespread malnutrition phenomenon" in Gaza.

At his press briefing Sunday, Netanyahu spoke in front of a screen reading "Fake Starving Children" over photos of skeletal children with preexisting conditions. He accused Hamas of starving the remaining Israeli hostages and repeated claims the militant group is diverting large amounts of aid, a claim the U.N. denies.

Doctors in Gaza acknowledge that some of those dying or starving have chronic conditions, including cerebral palsy, rickets or genetic disorders, some of which make children more vulnerable to malnutrition. However, those conditions are manageable when food and proper medical treatments are available, they say.

"The worsening shortages of food led to these cases' swift deterioration," said Dr. Yasser Abu Ghali, head of Nasser's pediatrics unit. "Malnutrition was the main factor in their deaths."

Denne fremstilling gengives i brevet uden selvstændig kildekritik og uden inddragelse af de samtidige lægefaglige vurderinger, som f.eks. PBS-dækningen også refererer, og som

entydigt fastslår, at manglen på mad og behandling netop har været den udslagsgivende faktor for børnenes hurtige forværring og senere død.

Herudover opstiller brevet et presseetisk krav, som ikke kan opretholdes. Brevet kræver, at DR, for at kunne bringe billeder af underernærede børn, skulle redegøre for fulde diagnoser, behandlingsforløb og repræsentativitet i forhold til den samlede befolkning. Journalistisk praksis, særligt i krig og fra krigszoner, forudsætter ikke og kan ikke forudsætte fremlæggelse af komplette journaloplysninger for identificerbare børn. Hungersnød fastslås ikke ved fotografier, men ved systematiske analyser af fødevareadgang, akut underernæring og dødelighed. I DR's artikler fungerer billederne som illustration af en allerede dokumenteret humanitær situation, ikke som bevisgrundlag for hungersnødsklassifikationen. Brevets kritik forveksler således illustration med dokumentation og opstiller en standard, som – hvis den blev anvendt konsekvent – ville gøre næsten al visuel journalistik om humanitære kriser umulig.

Brevet kritiserer DR's notits af 9. juli 2024 for at anvende betegnelsen "hungersnød" uden nærmere redegørelse for kriterier, datagrundlag og metodiske usikkerheder og anfører, at formuleringen kan give læseren indtryk af en entydig og fastslået klassifikation.

Denne kritik rammer ikke notitsens faktiske indhold.

Notitsen præsenterer ikke udsagnet som DR's egen konstatering, men gengiver udtrykkeligt en vurdering fremsat af FN-eksperter og formidlet via Reuters. Det fremgår klart, at der er tale om en kildebaseret vurdering, ikke en journalistisk konklusion. Notitsen hverken hævder eller forudsætter, at der foreligger en formel, afsluttet eller entydig klassifikation, men refererer til eksperternes vurdering af udviklingen på baggrund af konkrete dødsfald blandt børn som følge af underernæring.

Brevet opstiller et krav om, at en kort nyhedsnotits skal ledsages af en udfoldet metodisk redegørelse for alle underliggende indikatorer, tærskler og usikkerheder, for at anvendelsen af betegnelsen "hungersnød" kan anses for legitim. Et sådant krav kan ikke udledes af almindelig journalistisk praksis og anvendes heller ikke konsekvent i dækningen af andre humanitære kriser.

Notitsens ordvalg er deskriptivt, kildeangivet og kontekstuel forankret i den citerede erklæring. At notitsen ikke indeholder en teknisk gennemgang af samtlige målbare indikatorer, ændrer ikke ved, at den loyalt gengiver den vurdering, som FN-eksperterne fremsætter. Brevets indvending bygger derfor ikke på en påviselig fejl i notitsen, men på et normativt krav, som går ud over, hvad der med rimelighed kan forlanges af formatet.

Denne forveksling mellem formel klassifikation og løbende vurdering gentages i punkt 5.5, hvor brevet kritiserer DR's viderebringelse af en Ritzau-notits om, at IPC formelt har konstateret hungersnød i dele af Gaza, herunder for 514.000 mennesker. Her hævdes det, at DR undlader en "realitetskontrol" ved ikke at sammenholde dødelighedstærsklen med tabstal, der cirkulerer i offentligheden, og at læseren ikke får klarhed over, hvad "formelt konstateret" indebærer. Denne kritik er i direkte modstrid med notitsens faktiske indhold. Artiklen gengiver eksplicit IPC's tre kriterier for hungersnød, herunder kravet om mindst to dødsfald pr. 10.000 mennesker pr. dag, og redegør således netop for den metodiske ramme, som brevet påstår, at der mangler.⁹⁴

Kravet om, at DR selvstændigt skulle efterprøve IPC's dødelighedsvurdering ved at sammenholde den med offentligt cirkulerende tabstal, bygger på en urealistisk forestilling om datatilgængelighed i krigszoner. IPC og beslægtede overvågningssystemer arbejder netop med den usikkerhed, der opstår, når sundhedssystemer, registrering og adgang til befolkningen bryder sammen. Derfor opererer de med kategorien "hungersnød med rimelig evidens", som betyder, at to af tre kriterier kan dokumenteres direkte, mens det tredje vurderes samlet på baggrund af den øvrige evidens. IPC har udtrykkeligt fastslået, at fravær af komplette dødsdata ikke må tolkes som fravær af dødelighed, og at faktiske sultrelaterede dødsfald i sådanne situationer systematisk underrapporteres.⁹⁵

Brevet hævder i forlængelse heraf, at IPC skulle have ændret eller sænket sine standarder ved at basere vurderingen af akut underernæring på målinger af børns overarmsomkreds. Denne påstand savner faktisk grundlag og modsiges direkte af IPC's egne offentlige retningslinjer. Siden 2019 har IPC anerkendt to ligeværdige måder at identificere livstruende underernæring hos børn: enten ved at måle forholdet mellem vægt og højde eller ved at måle barnets overarmsomkreds. Sidstnævnte metode anvendes rutinemæssigt i krigs- og katastrofeområder, fordi den kan udføres hurtigt, kræver minimalt udstyr og pålideligt identificerer børn med markant forhøjet dødsrisiko.

At tærskelværdierne for de to målemetoder er forskellige, skyldes ikke lempede krav, men at de måler risiko på forskellige måder. En lav overarmsomkreds fanger netop de børn, som statistisk har den højeste risiko for at dø af kombinationen af sult og sygdom. Metoden er derfor ikke et nødalternativ, men et bevidst valg i situationer, hvor krig og sammenbrud i sundhedssystemer gør mere omfattende målinger umulige. IPC har tidligere anvendt samme fremgangsmåde ved formelle konstateringer af hungersnød, blandt andet i Sydsudan og Sudan. Anvendelsen i Gaza følger således etableret

international praksis og indeholder ingen metodisk lempelse eller sænkning af standarder. Den israelske kritik blev desuden direkte besvaret af IPC selv.⁹⁶

Denne samlede vurdering blev uafhængigt bekræftet af det amerikansk finansierede FEWS NET, som i august 2025 ligeledes konkluderede, at hungersnøden var indtrådt i Gaza, klassificeret som Fase 5 med rimelig evidens. FEWS NET understregede eksplicit, at manglen på valide dødsestimater ikke indikerer lav dødelighed, men er et forventeligt resultat af krig og administrativt sammenbrud. At to uafhængige og internationalt anerkendte overvågningssystemer når samme konklusion, udgør *et usædvanligt stærkt dokumentationsgrundlag*.⁹⁷

På denne baggrund fremstår brevets kritik ikke blot utilstrækkeligt underbygget, men alvorligt misvisende. Den bygger på mangelfuld læsning, metodiske fejlslutninger og udeladelser, som tilsammen forvrænger både dokumentationsgrundlaget og karakteren af den humanitære situation.

Hungersnøden er ikke kun dokumenteret af internationale systemer, som er sat i verden til at overvåge hungersnød. Den er også bekræftet af førende forskere. Som sultforskeren Alex de Waal har påpeget, udgør Gaza et skoleeksempel på et menneskeskabt sultregime. I et interview med *The New Yorker* i august 2025 beskrev han udsultningen af civilbefolkningen som resultatet af bevidste politiske beslutninger og understregede, at sult i denne sammenhæng anvendes som krigsvåben.⁹⁸

I oktober 2025 konkluderede de Waal i *Foreign Affairs*, at hungersnøden i Gaza repræsenterer en ekstrem form for moderne belejringsbaseret udsultning uden fortilfælde i nyere tid, netop fordi den militære kontrol er næsten fuldstændig, og fordi fødevareadgang aktivt er blevet gjort betinget og utilstrækkelig.⁹⁹

Disse punkter i brevet angår ikke journalistisk metode eller presseetik, men bestrider uden evidens forhold, der er dokumenteret gennem et omfattende, samstemmende og uafhængigt internationalt evidensgrundlag. Punkterne kan derfor ikke tillægges mediekritisk relevans.

Ad punkt 5.2: Om udsagnet "80 procent af verdens sultende er i Gaza"

Brevet kritiserer DR for i en liveblog den 17. januar 2024¹⁰⁰ at have viderebragt et udsagn fra FN-eksperter om, at Gazas befolkning på dette tidspunkt udgjorde '80 procent af de mennesker på verdensplan, der står over for hungersnød eller katastrofal sult'. Kritikken bygger på, at udsagnet ikke kan forenes med globale tal for sult og fødevareusikkerhed.

Kritikken rammer rigtigt på ét punkt: Formuleringen er sprogligt upræcis. Læst bogstaveligt kan den forstås som en påstand om, at Gaza udgør 80 procent af verdens samlede sultende, hvilket åbenlyst er forkert.

Men udsagnet refererer ikke til global sult i bred forstand. Det sigter til den snævre kategori 'hungersnød eller katastrofal sult', svarende til IPC fase 5 eller umiddelbar risiko herfor. Det er en ekstrem kategori, som globalt omfatter relativt få mennesker.

I januar 2024 pegede samtidige IPC-fremskrivninger på, at en meget stor andel af de mennesker, der befandt sig i eller stod over for fase 5-lignende forhold, var koncentreret i Gaza.

Udsagnet er derfor en forenklet, men i sin kerne dækkende gengivelse. Det sammenblander risiko, fremskrivning og klassifikation, men peger på et reelt forhold.

Der er tale om upræcis formidling, ikke en faktisk fejl.

Kritikken retter sig dermed reelt mod FN-eksperternes formulering, ikke mod DR's gengivelse. At viderebringe et kildeangivet, men sprogligt skærpet udsagn fra en relevant ekspert udgør ikke i sig selv et presseetisk brud.

Ad punkt 5.4: Påstanden om "14.000 spædbørn, der risikerer at dø inden for 48 timer"

Brevet kritiserer en artikel på Danmarks Radio fra 20. maj 2025¹⁰¹ for at viderebringe en udtalelse fra FN's nødhjælpschef, Tom Fletcher, om, at "14.000 spædbørn vil dø i de næste 48 timer, medmindre vi kan nå frem med nødhjælp". Ifølge brevet fremstilles udsagnet som en konkret og nært forestående prognose, selv om der i realiteten er tale om en modelbaseret fremskrivning med helt andre forudsætninger og tidshorisont.

Denne beskrivelse er i ét snævert forhold korrekt, men konklusionen, som brevet drager heraf, er ikke.

Det er korrekt, at Tom Fletcher i et radiointerview med BBC formulerede sig usandt ved at sammenblende et estimat for en risikogruppe med en forkert tidsangivelse. Det tal, der refereres til, stammer fra analyser foretaget i regi af Integrated Food Security Phase Classification, hvor omkring 14.000 børn forventedes at udvikle svær akut underernæring over en periode på et år, hvis nødhjælpen forblev hindret og utilstrækkelig. Det var ikke en forudsigelse om, at disse børn faktisk ville dø inden for 48 timer.

Denne fejl blev af Danmarks Radio samme dag identificeret og korrigeret. Artiklen blev forsynet med en tydelig rettelse, som redegjorde for IPC's faktiske estimat, den korrekte tidshorisont (op til 11 måneder) og forskellen mellem *risiko* og *dødelighed*. DR gengav desuden en præcisering fra FN-organisationen OCHA, der udtrykkeligt afviste 48-timers-påstanden. Der fremgår derimod intet om, at rettelsen skete som følge af kritik af artiklen, hverken fra læsere eller andre medier. Brevets formulering om, at præciseringen skete "efter kritik", kan derfor ikke umiddelbart bekræftes af det dokumenterede forløb.

Der er tale om en formidlingsfejl udløst af en forfejlet kildeudtalelse, som efterfølgende blev rettet åbent og hurtigt. Det afgørende er, at den fejlagtige formulering ikke blev fastholdt. Sagen kan derfor ikke bruges som dokumentation for misinformation, manglende kildekritik eller redaktionel forsømmelse. Tværtimod viser forløbet, at DR reagerede i overensstemmelse med almindelig journalistisk praksis. DR viderebragte et centralt nyhedsudsagn, identificerede en fejl i kildens formulering og rettede den åbent.

At udskille denne episode som et selvstændigt presseetisk problem er proportionsløst.

Punkt 5.4 beskriver dermed ikke en særlig fejl ved Danmarks Radio,¹⁰² men viser derimod en hændelse, hvor den redaktionelle håndtering lever op til de krav, brevet påberåber sig. Som mediekritik kan punktet derfor ikke tillægges vægt.

Ad punkt 5.6: Påstanden om "Nødhjælpen når ikke frem"

Brevet kritiserer DR's artikel fra 13. marts 2024¹⁰³ for at viderebringe Yehuda Shauls vurdering af, at nødhjælpen kun kommer "sporadisk" ind i Gaza, at adgangen beskrives forkert (bl.a. via Egypten), samt at forhenværende forsvarsminister Yoav Gallants udmelding om "fuldstændig blokade" over Gaza gengives uden tilstrækkelig kontekst.

Der er omfattende samtidig international dokumentation for, at nødhjælpen til Gaza kun nåede frem sporadisk. FN's Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) dokumenterede i marts 2024, da artiklen udkom, at langt størstedelen af planlagte humanitære missioner enten blev afvist, udskudt eller hindret som følge af israelske restriktioner. Kun omkring en fjerdedel af de anmodede missioner blev reelt gennemført.¹⁰⁴ Samtidig karakteriserede FN's Fødevareprogram (WFP) leverancerne til Gaza City og det nordlige Gaza som uregelmæssige. En konvoj den 12. marts 2024 blev betegnet som den første succesfulde levering til området siden 20. februar.¹⁰⁵ Under disse forhold er betegnelsen 'sporadisk' ikke en farverig fortolkning, men en præcis beskrivelse af den faktiske adgangssituation.

Kritikkens antagelse om, at et dagligt antal indkørte lastbiler i sig selv dokumenterer regelmæssig og tilstrækkelig adgang, er også forkert. Humanitær adgang vurderes efter behov, geografisk rækkevidde og kontinuitet, ikke efter administrative inputtal. Før krigen var Gaza på grund af den israelske blokade afhængig af omkring 5-600 lastbiler dagligt. I februar og marts 2024 lå indførslen af varer til Gaza langt under førkrigsniveauet og var præget af markante udsving og afbrydelser.

Ifølge IPC faldt den daglige indførsel fra omkring 500 lastbiler til i gennemsnit omkring 90 lastbiler i perioden fra 7. oktober 2023 til slutningen af februar 2024, med yderligere fald og uregelmæssig fremkomst i februar, hvilket organisationen kalder utilstrækkelig i forhold til behovene i en akut humanitær katastrofe.¹⁰⁶ Hertil kommer, at lastbilstatistik ikke belyser, om hjælpen faktisk når frem til de mest udsatte befolkningsgrupper.¹⁰⁷ FN's rapportering viste tværtimod, at hjælpen i betydeligt omfang strandede i det sydlige Gaza eller slet ikke nåede frem til de nordlige områder. At reducere humanitær adgang til en opgørelse over indførte lastbiler er med andre ord en ren fejlslutning.

Kritikkens påstand om, at artiklen giver et misvisende billede af adgangsvejene, er faktisk uholdbar. Artiklen anfører udtrykkeligt, at nødhjælp kommer ind både via Rafah og via Kerem Shalom fra israelsk side. Der er således ikke tale om en fejlangivelse af adgangsvejene, men om en beskrivelse af den faktiske indførsel gennem de på daværende tidspunkt funktionelle overgange. At artiklen ikke samtidig gengiver israelske myndigheders kvantitative opgørelser af indførte lastbiler, udgør ikke et brud på kravet om genmæle, men afspejler en journalistisk prioritering af relevante indikatorer for faktisk humanitær adgang frem for administrative inputtal. Genmæle forpligter til korrekt gengivelse ikke til at sidestille tal for indførsel med dokumentation for faktisk adgang.

Kritikken af artiklens gengivelse af forsvarsminister Yoav Gallants udtalelse om en "fuldstændig belejring" savner begrundelse. Brevet baserer sin kritik på, at Gallants udtalelse blev omstødt "få dage efter". Den påstand falder bort, når den holdes op mod Israels blokade de følgende uger. Udtalelsen blev fremsat offentligt den 9. oktober 2023 og annoncerede en total afskæring af elektricitet, mad, vand og brændsel til Gazastriben. Den var ikke en løs eller affektiv bemærkning, men en opsummering af en direkte ordre,¹⁰⁸ der samme dag blev bekræftet og operationaliseret gennem parallelle udmeldinger fra andre centrale regeringsmedlemmer, herunder daværende energiminister Israel Katz, som eksplicit bekræftede afskæring af vand, elektricitet og brændstof.¹⁰⁹

Udtalelsen blev i den efterfølgende periode omsat i praksis som en fuldstændig blokade, indtil begrænsede nødhjælpsleverancer første gang blev tilladt fra 21. oktober 2023. I

denne indledende fase dokumenterede FN, at der i perioden 8.-21. oktober ikke indførtes nødhjælp til det nordlige Gaza, samtidig med at adgangsveje blev lukket, og civile blev pålagt at forlade området. Den 13. oktober 2023 udstedte de israelske myndigheder en tvungen forflyttelsesordre for omkring 1,1 millioner mennesker nord for Wadi Gaza med 24 timers varsel, ledsaget af en total standsning af humanitær adgang, hvilket førte til en næsten fuldstændig tømning af området.¹¹⁰

Da begrænsede nødhjælpsleverancer blev tilladt fra 21. oktober, skete det fortsat uden normal forsyningsadgang, idet OCHA eksplicit noterede, at ingen af de indkørte lastbiler indeholdt brændstof, som er en forudsætning for hospitaler, vandproduktion, transport og hjælpedistribution.¹¹¹ Der var en black-out og et stop for al brændstofførsel i mere end en måned.¹¹²

At den mest absolutte fase af blokaden senere blev delvist justeret, ændrer ikke citatets dokumentariske relevans. Tværtimod viser den efterfølgende praksis, at kontrollen med forsyninger og humanitær adgang gentagne gange blev anvendt som led i lokale og tidsafgrænsede militære operationer samt som pressionsmiddel i forhandlingsrummet.

Ifølge FN's nødhjælpskontor OCHA lykkedes kun 24 procent af de planlagte humanitære missioner nord for Wadi Gaza i de første to uger af januar 2024.¹¹³ Endnu mere markant blev 95 procent af missionerne med brændstof og medicin til vandanlæg og sundhedsfaciliteter i det nordlige Gaza nægtet adgang af det israelske militær i samme periode.¹¹⁴

Det er netop sådan, Gallants ordre levede videre, som en lokaliseret belejringsform, ikke som én permanent lukning af hele Gazastriben, men som et løbende regime af interne afskæringer og adgangsafslag, der gør hele byområder funktionelt utilgængelige over længere perioder.

Dette mønster gentog sig i foråret 2024 under offensiven mod Rafah, hvor området blev erklæret kampzone, omkring en million mennesker blev pålagt at forlade området, og nødhjælpsindsførslen ifølge internationale rapporteringer faldt til nul i en længere sammenhængende periode forud for de militære operationer.¹¹⁵

Samlet dokumenterer både FN og internationale menneskerettighedsorganisationer et konsistent forløb, hvor evakueringsordrer, adgangs- og forsyningskontrol samt midlertidige blokader blev anvendt sekventielt til at forflytte civile befolkninger fra afgrænsede byområder, område for område.¹¹⁶

Artiklen anvender derfor Gallants udtalelse som en historisk og politisk reference til en etableret og veldokumenteret praksis for kontrol med forsyninger og humanitær adgang. Den fremstiller ikke citatet som udtryk for en uændret politik på publiceringstidspunktet, men som et analytisk relevant udgangspunkt for forståelsen af den aktuelle adgangssituation. Kravet om, at citatet skulle neutraliseres gennem efterfølgende præciseringer, savner dermed både sagligt og presseetisk grundlag.

Kritikken udelader endvidere den mest centrale samtidige kontekst. Den Internationale Domstol pålagde den 26. januar 2024 Israel at iværksætte øjeblikkelige og effektive foranstaltninger for at sikre humanitær adgang til Gaza. Den 28. marts 2024 skærpede Domstolen denne forpligtelse og pålagde Israel at sikre uhindret humanitær adgang uden forsinkelse, herunder gennem udvidelse og åbning af landovergange. FN, internationale ngo'er og humanitære organisationer rapporterede samtidig, at disse foranstaltninger ikke blev efterlevet i praksis. Den uregelmæssige adgang, som artiklen beskriver, var således genstand for samtidig juridisk og humanitær dokumentation.

Punkt 5.6 påviser derfor ikke et presseetisk svigt. Kritikken bygger på en metodisk asymmetri, hvor administrative indførelstal anvendes som normativ målestok, mens veldokumenterede adgangsrestriktioner, distributionssvigt og manglende efterlevelse af internationale retslige pålæg udelades. DR-artiklen anvender et sprogligt præcist og faktisk dækkende grundlag i overensstemmelse med gældende journalistiske standarder og den samtidige internationale evidens. Kritikken kan derfor ikke tillægges presseetisk vægt i en samlet vurdering.

6.1 Sune Haugbølle i DR P1: Hamas ønsker fred med Israel

Brevet formulerer en kritik af P1-programmet *Kampen om historien* og dens brug af professor i mellemøststudier Sune Haugbølle som ekspert i Hamas' historie. Ifølge brevet rejser udsendelsen med titlen Hamas – den enes terrorist, den andens frihedskæmper (2023) et "journalistisk spørgsmål om valg og brug af eksperter".

Brevskriverne sonderer generelt ikke mellem forskellige journalistiske genrer og formater. En notits i en liveblog tillægges samme vægt, mødes med samme genrekrav og underlægges samme vurderingskriterier som en baggrundsartikel. Tilsvarende præsenteres *Kampen om historien* uden blik for formatet. Udsendelsen var et tilbagevendende historisk program med ph.d. i historie Adam Holm som den vært, der altid – også i den specifikke udsendelse – deltog ivrigt i samtalen med gæsterne. Adam

Holm har flere gange positioneret sig som kritisk over for den propalæstinensiske bevægelse.

Brevskriverne trækker også under dette punkt store veksler på den eksplicit Israel-venlige hjemmeside Israel-Online, der i sin egen selvbeskrivelse omhandler "Konflikten i et israelsk perspektiv". Substansen i kritikken kan man finde på hjemmesiden, forskellen er primært retorisk. Hvor hjemmesiden om Haugbølles optræden på P1 bruger udtryk som "løgn", "sædvanlige yndlingsløgn" og "lodret løgn", har det i brevskrivernes sprogbrug fået et mere nedtonet skær med kriterier som "sandhedspligt og retvisende information" og "redaktionel balance i vinkling og kildevalg".

Men kritikens substans er skævvridende i både brevet og på Israel-Online-hjemmesiden, og overskriften på punktet er uforandret – bortset fra at ordet "løgn" er udeladt i brevets punktoverskrift: "Sune Haugbølle i DR P1: Hamas ønsker fred med Israel". Overskriften forleder læseren til at tro, at Haugbølle har udtalt sætningen efter kolonet, hvad han ikke har. Haugbølle fremsætter på et tidspunkt i udsendelsen nogle tydeligt hypotetiske overvejelser om, at et tidligere forslag fra Hamas om en hudna – en våbenhvile – på ti år, mod en etablering af en palæstinensisk stat inden for 1967-grænserne, ville kunne accepteres af dele af Hamas. Men Haugbølle understreger det tidsbegrænsede våbenhvileperspektiv og tilføjer, at kontrol over hele det historiske Palæstina, "det er der bestemt mange i Hamas, der stadig vil drømme om". Det er en misrepræsentation af Haugbølles fremstilling at udlægge hans udsagn som en fremstilling af Hamas som en aktør, der "i realiteten" bare "ønsker fred med Israel", som brevet gør.

Brevet fremhæver også, at Sune Haugbølle i udsendelsen beskriver Hamas som en "befrielsesorganisation". Det er misvisende. Præmissen i programmet er at forsøge at anlægge et flersidet perspektiv, hvilket også kommer til syne i titlen: "Hamas – den enes terrorist, den andens frihedskæmper". Og den præmis udfoldes ligeledes i programmets indledning:

Adam Holm: Hvad vil du betegne Hamas som? Altså terrorgruppe, frihedsbevægelse eller en politisk organisation med en militant gren?

Haugbølle: Det er oplagt, det svar er selvfølgelig alle tre... Med udgangspunkt i forskningslitteraturen er der netop en bunke bøger, der behandler dem som en terrororganisation. Så er der en bunke bøger, der handler om Hamas som social organisation. Og

så er der en bunke bøger om dem som politisk organisation. Og de er alle tre dele.

Den grundlæggende præmis står uantastet, selvom Haugbølle et sted midt i programmet betoner befrielsesdimensionen, idet han i en sætning nævner, at Hamas har mange ting tilfælles med "de øvrige befrielsesorganisationer". Det er en fordrejning at fremstille det, som om den sammenligning har definatorisk forrang for den indledende treleddede definition, tværtimod er det jo netop blot ét af aspekterne fra den indledende bestemmelse, der her aktualiseres.

Til slut opsummerer brevskriverne deres kritik og nævner blandt andet: "Udsendelsen indeholder ikke samtidig genmæle eller alternative ekspertvurderinger". Det savner mening at efterspørge genmæle i det pågældende program. Der er ikke en part, som har krav på at få forelagt den overvejende historiske samtale mellem værten og gæsten. Er der behov for alternative ekspertvurderinger? Det kan altid være udmærket med flere eksperter, men her synes det unødvendigt, også fordi værten Adam Holm fungerer som en vidende diskussionspartner, der i øvrigt er kendt for en Israel-venlig, kritisk tilgang til propalæstinensiske positioner.

Kritikkens hovedpointe om, at Hamas fremstilles som en befrielsesorganisation, der ønsker fred, er en fordrejning af, hvad der reelt siges i programmet. Og det postulerede skønmaleri modsiges også af, at det betones i udsendelsen, at der er tale om en islamistisk bevægelse med homofobi, menneskerettighedskrænkelser, antisemitisk propaganda og terror på samvittigheden.

Ad 6.3: "Israel vil fordrive palæstinensere"

Brevet retter kritik mod et indslag i DR's P1 Morgen den 22. januar 2025, hvor seniorforsker ved Dansk Institut for Internationale Studier Lars Erslev Andersen analyserer de politiske konsekvenser af Donald Trumps tilbagevenden til præsidentembedet for Israel og palæstinenserne. Det centrale kritikpunkt går her på, at Andersen skulle have hævdet, at Trumps fredsudspil 'Peace to Prosperity' fra 2020 indeholder planer om at flytte palæstinensere fra Vestbredden til andre arabiske lande, hvilket brevet betegner som faktisk forkert.

Det må indledningsvis konstateres, at den pågældende P1 Morgen-udsendelse ikke længere er tilgængelig, og at vurderingen derfor nødvendigvis må tage udgangspunkt i den ledsagende DR-artikel,¹¹⁷ som brevet også henviser til. I den ledsagende artikel udtaler

Andersen sig analytisk om forventelige politiske konsekvenser af Peace to Prosperity-planen, ikke dens ordlyd.

Det er korrekt, at Trumps fredsplan fra 2020 ikke foreskriver tvangsdeportation af Vestbreddens palæstinensiske befolkning. Hvis Andersens udsagn læses som en direkte gengivelse af planens tekst, er formuleringen derfor for bred. Det er imidlertid ikke det analytiske niveau, hvorpå udsagnet opererer – for Andersen er ikke inviteret ind som referent for den formelle tekst i en fredsplan fremlagt under Donald Trumps første embedsperiode flere år tidligere.

Når Andersen anfører, at palæstinensere sandsynligvis vil blive tvunget til at acceptere en løsning på Israels præmisser og i den sammenhæng nævner valget mellem fragmenterede enklaver under israelsk kontrol eller flytning til andre arabiske lande, er der tale om en konsekvensanalyse af en samlet politisk kurs – ikke om en påstand om, at Trumps fredsplan i sig selv indeholder et deportationsdirektiv.

Denne vurdering ligger inden for et bredt dokumenteret ekspertfelt. International Crisis Group, en uafhængig analyseorganisation, der beskæftiger sig med konfliktforebyggelse og politisk risikovurdering, beskriver i rapporten *Sovereignty in All but Name: Israel's Quickening Annexation* (2025),¹¹⁸ hvordan israelsk politik særligt i Område C systematisk har presset palæstinensere ud af landsbyer og leveområder og koncentreret dem i stadig mere fragmenterede enklaver under israelsk kontrol.

Rapporten dokumenterer samtidigt, at ledende israelske beslutningstagere åbent har skitseret fremtidsscenerier, hvor palæstinensere efter en de facto eller formel anneksion må vælge mellem emigration og et liv uden suveræne rettigheder. Crisis Group anvender i den forbindelse – med henvisning til israelske ngo'er – betegnelser som "expulsion" og "forcible transfer" om de samlede effekter af bosættelsesudvidelser, ekspropriationer, nedrivninger og administrative indgreb.

Meget tyder på, at denne analyse viste sig dækkende. Allerede dagen efter Donald Trumps indsættelse den 20. januar 2025 indledte Israel den militære operation *Iron Wall* på Vestbredden.¹¹⁹ Operationen rettede sig mod flygtningelejre og tætbefolkede områder i blandt andet Jenin, Tulkarem og Nur Shams. I løbet af de følgende uger blev over 40.000 palæstinensere fordrevet fra disse områder – den største samlede fordrivelse på Vestbredden siden 1967 – som følge af systematiske nedrivninger af boliger, infrastruktur og adgangsveje med henblik på varig militær tilstedeværelse.¹²⁰

Internationale organisationer har siden dokumenteret, at de berørte områder fortsat er tømt for deres oprindelige befolkning, uden udsigt til tilbagevenden.¹²¹

Der foreligger ingen offentlig israelsk udmelding, der eksplicit knytter operationen til Trumps indsættelse. Men tidspunktet – umiddelbart efter edsaflæggelsen – samt fraværet af amerikansk kritik markerer et markant ændret politisk råderum. Internationale observatører har peget på, at denne kontekst reducerede risikoen for diplomatiske konsekvenser og dermed muliggjorde en mere vidtgående indsats på Vestbredden.¹²²

Set i dette lys fremstår Andersens vurdering som en konsekvensanalyse, der foregreb den faktiske udvikling. Udeblivelsen af en palæstinensisk stat, kombineret med bosættelsesudvidelser, militære operationer og udvidet administrativ kontrol, kan omsættes i konkrete fordrivelsesprocesser, også uden et formelt deportationsdekret.

Ad punkt 6.4: Påstanden om, at DR formidler alvorlig anklage om krig mod palæstinensere over en bred kam uden dokumentation eller modspil

Brevet anfører, at Danmarks Radio i en artikel af 17. september 2025¹²³ videreformidler en anklage mod Israel uden dokumentation eller redaktionelt modspil, idet seniorforsker ved Dansk Institut for Internationale Studier Lars Erslev Andersen vurderer, at Hamas ikke længere udgør nogen reel trussel mod Israel, og at Israel derfor i praksis kæmper mod palæstinenserne i Gaza over en bred kam.

Vurderingen af Hamas' militære trusselsniveau er imidlertid ikke udokumenteret, men ligger klart inden for et bredt analysefelt, herunder blandt israelske sikkerhedspolitiske aktører samt den amerikanske efterretningstjeneste. Allerede i september 2024 udtalte Israels daværende forsvarsminister Yoav Gallant, at Hamas som militær formation ikke længere eksisterer i Gaza, og at organisationen er reduceret til en fragmenteret guerillagrube. Dette harmonerer med flere andre lignende vurderinger.

Tilsvarende vurderinger blev fremsat i 2024 og 2025 af israelske sikkerhedspolitiske analyseinstitutioner, herunder Institute for National Security Studies, som beskrev Hamas' organiserede militære kapacitet som operativt besejret, om end med en stærkt svækket, resterende lokal modstandsevne. I august 2025 offentliggjorde omkring 600 pensionerede israelske sikkerheds- og efterretningsofficerer et åbent brev, hvori de fastslog, at Hamas ikke længere udgjorde en strategisk militær trussel mod Israel, samtidig med at de

eksplicit skelnede mellem Hamas som militær aktør og Hamas som ideologisk bevægelse.¹²⁴

Erslev Andersens udsagn om, at Hamas ikke længere udgør en reel militær trussel, er således i overensstemmelse med centrale israelske og Israel-venlige vurderinger forud for artiklens publicering.

For det andet bygger brevets kritik på en fejlslutning, når det hævdes, at Erslev Andersens bemærkninger om israelske evakueringsbestræbelser skulle "stå i åbenlys spænding" med hans vurdering af krigens karakter. At Israel iværksætter eller annoncerer evakueringer, udelukker ikke, at krigsførelsen samtidigt rammer civilbefolkningen bredt.

Evakueringerne er under krigen blevet kritiseret for deres omfang, hyppighed og meget korte varsler. De kan i sig selv fungere som psykologisk krigsførelse og kollektiv afstraffelse og omtales undertiden sådan.¹²⁵ Gazas indbyggere er ofte gentagne gange blevet tvangsforflyttet inden for det samme krigsforløb, ikke mindst fordi Israel gentagne gange har bombet de "sikre områder", som befolkningen var blevet henvist til af den israelske hær. Når evakuering anvendes som led i krigsførelsen, rammer den per definition civilbefolkningen over en bred kam.

For det tredje er Erslev Andersens formulering om, at Israel kæmper mod palæstinenserne i Gaza over en bred kam, ikke en løs eller udokumenteret påstand, men kan underbygges som en empirisk analyse af krigsførelsens operative struktur. En række omfattende og veldokumenterede journalistiske undersøgelser offentliggjort af +972 Magazine i samarbejde med Local Call har på baggrund af interviews med israelske efterretningsofficerer og militære kilder med direkte indsigt i måludvælgelsesprocesserne dokumenteret, at den israelske hær i krigens tidlige og mest intensive fase i vidt omfang har anvendt automatiserede og AI-baserede systemer til identifikation af såkaldte human targets. Ifølge disse kilder genererede systemerne titusindvis af potentielle mål med begrænset individuel efterprøvning og en på forhånd accepteret fejlmargen, hvilket indebar, at også personer uden militære funktioner kunne blive udpeget. Angrebene blev i betydeligt omfang gennemført mod personer i deres private boliger, ofte på tidspunkter hvor hele familier var til stede, fordi dette operationelt gjorde målene lettere at lokalisere. Samtidig dokumenteres det, at der i perioder blev accepteret usædvanligt høje tærskler for civile tab ved målrettede angreb, herunder anvendelse af ikke-præcisionsstyrede våben, hvilket medførte omfattende ødelæggelse af boligområder og en meget høj civil dødelighed.¹²⁶

Disse forhold understøttes af uafhængige observationer fra FN-organer og internationale menneskerettighedsorganisationer, som har påvist et mønster af hele familier udslettet i enkeltangreb, massiv ødelæggelse af civil infrastruktur og en ekstrem koncentration af civile dødsfald, særligt i krigens første måneder. Set i dette lys kan Erslev Andersens udsagn forstås som en analytisk sammenfatning af en krigsførelse, hvor voldens faktiske virkefelt i praksis er den civile befolkning som helhed, snarere end en præcis militær konfrontation med en fungerende og organiseret væbnet modstander. Udsagnet beskriver konfliktens faktiske struktur og konsekvenser, ikke en påstand om udtrykkelig doktrin eller hensigt om bevidst at føre krig mod civile.

Endelig kan kravet om, at DR skulle have indhentet et særskilt modspil til Erslev Andersens vurdering, ikke udledes af artiklens genre eller indhold. Artiklen er klart struktureret som et interview, hvor en navngiven ekspert redegør for sin analyse. DR fremstiller ikke vurderingen som en endelig sandhed, men som en faglig vurdering blandt andre. At kræve symmetrisk modstilling i et sådant format indebærer et krav om kunstig balance, som hverken er journalistisk eller analytisk begrundet, navnlig når vurderingen i forvejen ligger inden for et bredt og veldokumenteret analysefelt.

Ad punkt 6.5: Påstanden om, at DR videreformidler en udokumenteret teori om israelske territoriale planer i Gaza

Brevet anfører, at Danmarks Radio videreformidler en udokumenteret og spekulativ teori, når seniorforsker ved Dansk Institut for Internationale Studier Lars Erslev Andersen vurderer, at Israel kan have en interesse i at fastholde kontrol over dele af Gaza efter en våbenhvile.¹²⁷ Denne kritik beror imidlertid på en fejllæsning af både artiklens indhold og karakteren af den fremsatte vurdering.

For det første er der ikke tale om en løsrevet eller uunderbygget påstand, men om en analytisk vurdering af en mulig udvikling baseret på konkrete forhold. Artiklen tager udgangspunkt i udtalelser fra Jared Kushner om genopbygning i israelsk-kontrollerede områder, den faktiske territoriale kontrol over omkring halvdelen af Gaza samt parallelle vurderinger i internationale medier. Erslev Andersens udsagn formuleres eksplicit som en konsekvensvurdering af denne udvikling, ikke som en konstatering af en vedtaget israelsk politik.

For det andet er det misvisende at hævde, at vurderingen står i direkte modstrid med officielle israelske og amerikanske udmeldinger. Artiklen gengiver netop sådanne

udmeldinger, herunder afvisninger af annektering og advarsler mod territoriale skridt. Dermed skjules modstriden ikke, men indgår som en del af fremstillingen. Vurderingen vedrører spændet mellem politiske erklæringer og udviklingen på jorden, herunder risikoen for, at midlertidig militær kontrol kan udvikle sig til mere varige tilstande.

For det tredje er det forkert, når brevet hævder, at artiklen ikke indeholder alternative vurderinger eller kontekst. Ud over Erslev Andersen inddrages en anden fagperson, som peger på, at den eksisterende kontrolstruktur kan blive langvarig i fravær af klare tilbagetrækningsmekanismer. Artiklen refererer desuden til internationale mediers dækning samt til reaktioner fra arabiske aktører, der netop udtrykker bekymring for permanent israelsk kontrol. Samtidig redegøres der for elementer i den amerikanske fredsplan, herunder krav om afmilitarisering og fraværet af håndfaste garantier for tilbagetrækning. Der er således tale om en kontekstualiseret fremstilling, ikke en ensidig gengivelse.

For det fjerde beror kravet om, at vurderingen skulle være "dokumenteret" i form af konkrete politiske beslutninger eller officielle planer, på en sammenblanding af analyse og faktuelle påstande. Vurderinger af mulige udviklingsforløb i en igangværende konflikt vil netop ofte vedrøre situationer, hvor sådanne beslutninger endnu ikke foreligger offentligt. Det er et grundvilkår for sikkerhedspolitisk analyse, ikke et udtryk for manglende dokumentation.

Endelig er kravet om, at DR skulle have indhentet et særskilt modspil til vurderingen, ikke journalistisk påkrævet i den givne sammenhæng. Artiklen er struktureret som et interview og gengiver vurderinger som faglige analyser, ikke som verificerede kendsgerninger. Hertil kommer, at artiklen allerede indeholder både nuancering og modstående perspektiver.

Erslev Andersens udsagn er en fagligt forankret vurdering af en mulig udvikling, og DR's gengivelse heraf er i overensstemmelse med almindelig journalistisk praksis.

Ad punkt 6.6: Påstanden om, at DR fremstiller Israel som primær aggressor uden kontekst eller modspil

Brevet anfører, at Danmarks Radio ukritisk videreformidler en fremstilling, hvor Israel udpeges som hovedansvarlig for eskalationen, uden historisk kontekst og uden

inddragelse af Irans angreb.¹²⁸ Denne kritik hviler imidlertid på en grundlæggende fejllæsning af både den konkrete artikel og den faktiske konfliktudvikling.

For det første er det ikke en subjektiv eller tendentiøs vurdering, men en empirisk konstaterbar kendsgerning, at den aktuelle krig blev indledt af Israel. Artiklen gengiver dette korrekt ved at fastslå, at krigen begyndte med et israelsk angreb på iranske mål natten til 13. juni 2025. Dette understøttes bredt i internationale kilder: Israel iværksatte et omfattende luftangreb mod iranske atominstallationer, militære anlæg og ledelsesstrukturer og dræbte en række højtstående militære nøglepersoner og iranske atomforskere. Irans efterfølgende missil- og droneangreb fandt sted som reaktion herpå. Erslev Andersens bemærkning om, at "Israel starter den her krig", er således en præcis beskrivelse, ikke en normativ erklæring.

For det andet beror brevets kritik på en sammenblanding af to analytiske niveauer: den umiddelbare krigsudløsende handling og den langsigtede konflikt mellem Iran og Israel. Henvisningen til Irans støtte til regionale militante grupper og tidligere trusler ændrer ikke ved, hvem der indledte den konkrete militære konfrontation i juni 2025. At indføre denne bredere historiske kontekst som modargument til en tidsafgrænset konstatering er analytisk misvisende.

For det tredje er det ikke korrekt, at artiklen udelader kontekst om Irans angreb. Artiklen redegør for, at de to parter siden har angrebet hinanden, og gengiver Irans egen position om, at deres angreb vil ophøre, hvis Israels angreb stopper. Artiklen har imidlertid ikke karakter af en samlet krigsretlig eller moralsk vurdering af begge parter handlinger, men af en analyse af krigens forløb og regionale reaktioner.

For det fjerde er det misvisende at hævde, at fremstillingen er ensidig eller uden fagligt modspil. Vurderingen af Israels rolle som aggressor i den konkrete eskalation er ikke isoleret til én ekspert, men genfindes også i juridiske vurderinger. I DR's øvrige dækning vurderer en ekspert i folkeret ved Forsvarsakademiet, at Israels angreb udgør en ulovlig aggression, idet der ikke foreligger selvforsvar eller mandat fra FN's Sikkerhedsråd.¹²⁹ Dermed indgår karakteriseringen i et bredere fagligt felt og kan ikke reduceres til en enkelt forskers personlige synspunkt.

Endelig beror kravet om, at DR skulle have "udfordret" ekspertens udsagn med alternative vurderinger, på en misforståelse af journalistisk praksis. Artiklen er struktureret som et interview og gengiver en navngiven forskers analyse. DR fremstiller ikke vurderingen som en ubestridt sandhed, men som en faglig fortolkning af et konkret

hændelsesforløb. Et krav om simultan modstilling i en sådan kontekst ville indebære en kunstig balance, som ikke er et generelt journalistisk krav.

Ad punkt 6.10: Påstanden om, at DR videreformidler udokumenterede anklager om systematiske krigsforbrydelser

Brevet anfører, at Danmarks Radio ukritisk videreformidler en alvorlig juridisk anklage uden tilstrækkelig dokumentation, baseret på usikre dødstal og uden fagligt modspil.¹³⁰ Kritikken retter sig navnlig mod en juridisk vurdering, som fremsættes af folkeretsekspert Ulrik Graff. Denne kritik beror imidlertid på en væsentlig fejllæsning af både artiklens indhold og det dokumentationsgrundlag, den refererer til.

For det første er det forkert, at vurderingen bygger på uverificerede eller ensidige tal. Artiklen tager udgangspunkt i en rapport fra FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder, som eksplicit er baseret på dræbte, der er verificeret gennem tre uafhængige kilder, herunder hospitalsdata, pårørende, ngo'er og FN-personale. Artiklen redegør samtidig klart for forskellen mellem disse verificerede tal og de samlede opgørelser fra de lokale myndigheder i Gaza samt for de metodiske begrænsninger ved begge datakilder. Dermed præsenteres læseren for netop den kildekritiske kontekst, som brevet hævder mangler.

For det andet er det misvisende at fremstille Ulrik Graffs vurdering som en udokumenteret antagelse. Artiklen gengiver udtrykkeligt, at vurderingen bygger på en samlet gennemgang af flere kilder, herunder FN-rapporten og andre tilgængelige oplysninger om angrebsmønstre, herunder en høj andel civile ofre og en koncentration af angreb i boligområder. Vurderingen præsenteres som netop det, den er: en faglig, juridisk vurdering baseret på et akkumuleret datagrundlag, ikke en påstand om en specifik enkeltoperation.

For det tredje indeholder artiklen både modsynspunkter og kontekst, som brevet overser. Israels FN-mission afviser rapporten og kritiserer dens præmisser, og det israelske militær gengives for sin position om, at der foretages proportionalitetsvurderinger, og at civile tab søges undgået. Artiklen redegør desuden for, at Hamas og andre væbnede grupper også har begået alvorlige overtrædelser af international lov, herunder angreb mod civile. Dermed fremstilles konflikten ikke ensidigt, men inden for en ramme, hvor flere modstående positioner fremgår.

For det fjerde beror kritikken af manglende "konkrete eksempler" på en misforståelse af karakteren af juridiske vurderinger i igangværende konflikter. Spørgsmålet om systematik

i mulige krigsforbrydelser vurderes netop på baggrund af mønstre i angreb, skadens omfang og forholdet mellem militære mål og civile tab over tid, ikke alene på enkeltstående operationer. Graffs vurdering vedrører et sådant mønster og er formuleret med forbehold ("det tyder på"), hvilket afspejler den usikkerhed, der nødvendigvis knytter sig til løbende dokumentation.

Endelig er kravet om, at artiklen skulle indeholde flere eksperter eller simultant genmæle, ikke journalistisk påkrævet i den givne sammenhæng. Artiklen er struktureret som en nyhedsformidling af en konkret FN-rapport med tilhørende ekspertvurdering. Den præsenterer både datagrundlag, metodiske forbehold og modstående reaktioner. Et krav om yderligere symmetrisk modstilling i denne kontekst ville indebære en kunstig balance, som ikke følger af almindelig journalistisk praksis.

Ad punkt 6.11: Påstanden om historisk vildledning i Deadline-udsendelse

Brevet anfører, at Danmarks Radio i en Deadline-udsendelse den 20. maj 2025 videreformidler en historisk forkert fremstilling af palæstinensisk opbakning til tostatsløsningen uden at korrigere eller udfordre gæsten. Denne kritik kan imidlertid ikke efterprøves på det foreliggende grundlag.

Den pågældende udsendelse er ikke længere tilgængelig, og brevet fremlægger ikke dokumentation i form af fulde citater, transskription eller kontekst, der gør det muligt at vurdere, om gengivelsen af udsagnet er præcis, retvisende eller dækkende for den samlede samtale. Dermed kan kritikken ikke verificeres uafhængigt.

Vi gør derfor ikke yderligere ved den.

Ad punkt 6.12: Påstanden om, at DR videreformidler politisk aktivisme uden redaktionel afstand

Brevet anfører, at Danmarks Radio ukritisk videreformidler et politisk forslag om våbenboycot og dermed ophæver skellet mellem faglig analyse og aktivisme.¹³¹ Kritikken retter sig navnlig mod de vurderinger, som fremsættes af professor i international politik Ole Wæver. Denne kritik beror imidlertid på en fejllæsning af både artiklens opbygning og karakteren af den fremsatte vurdering.

For det første er Ole Wævers udtalelser ikke præsenteret som en neutral analyse, men netop som en vurdering af mulige politiske handlemuligheder i forlængelse af en konkret FN-rapport.¹³² Artiklen gør det klart, at der er tale om et forslag, og gengiver det som en del af en bredere diskussion af, hvilke konsekvenser rapporten kan få. At en forsker peger på politiske implikationer af en given udvikling, indebærer ikke i sig selv et rollebrud, men er en almindelig del af sikkerhedspolitisk analyse.

For det andet indeholder artiklen den kontekst, som brevet hævder, at der mangler. Artiklen redegør for rapportens ophav, mandat og metode, herunder at den er udarbejdet af en særlig FN-komité under OHCHR, dens sammensætning, dens arbejdsgrundlag og dens begrænsninger, herunder manglende adgang til området. Artiklen gengiver desuden, at USA afviser rapportens konklusioner som "ubegrundede", og at Israel tidligere har afvist lignende anklager. Dermed præsenteres læseren for både rapportens indhold og den kritik, den møder.

For det tredje er det misvisende at hævde, at artiklen ikke problematiserer konsekvenserne af de fremsatte forslag. Wævers udsagn indgår netop i en redegørelse for mulige internationale og nationale reaktioner på rapportens konklusioner, herunder folkemordskonventionens implikationer og spørgsmålet om staters medansvar. Artiklen beskriver dermed den juridiske og politiske ramme, hvori sådanne forslag opstår, frem for ukritisk at anbefale en bestemt politik.

For det fjerde er kravet om yderligere "modspørgsmål" og alternative vurderinger ikke journalistisk påkrævet i den givne sammenhæng. Artiklen er struktureret som nyhedsformidling af en FN-rapport med tilhørende ekspertvurdering af dens mulige konsekvenser. Den indeholder allerede modstående positioner, herunder amerikansk kritik af rapporten og Israels afvisning af anklagerne. Et krav om yderligere symmetrisk modstilling af enhver normativ implikation ville indebære en kunstig balance, som ikke er et generelt journalistisk krav.

Endelig beror brevets karakteristik af OHCHR som et organ, der "gentagne gange har fremlagt urigtige eller misvisende påstande", på en ikke-dokumenteret generalisering, som ikke vedrører den konkrete artikel. Artiklen redegør for rapportens ophav og metode og giver læseren grundlag for selv at vurdere dens vægt. En generel diskvalifikation af kilden uden konkret dokumentation kan ikke erstatte en analyse af det faktiske indhold.

Ad punkt 6.13: Påstanden om, at DR videreformidler historisk misvisende fremstilling af Israel som aggressor

Brevet anfører, at Danmarks Radio ukritisk videreformidler en faktisk forkert fremstilling, hvor Iran-forsker Rasmus Christian Elling beskriver Israel som en stat, der gentagne gange har indledt angrebskrige mod suveræne stater. Brevets kritik kan imidlertid ikke efterprøves, idet den pågældende radioudsendelse ikke længere er tilgængelig, og brevet fremlægger ikke dokumentation i form af lydclip, fuld transskription eller kontekst, der gør det muligt at vurdere, om citaterne er gengivet præcist, eller hvordan de indgik i den fulde samtale.

Derudover er det ikke retvisende, at den omtalte karakteristik nødvendigvis er "faktuelt forkert". Spørgsmålet om Israels brug af militær magt og karakteren af dets krige er genstand for omfattende og veldokumenteret faglig dækning. Fremtrædende forskere, herunder den afdøde israelske politolog Avner Yaniv og den nuværende statskundskabsprofessor Zeev Maoz, har i detaljer argumenteret for, at hovedparten af Israels krige – med mulig undtagelse af 1948 – ikke var uundgåelige forsvarskrige, men i væsentlig grad resultat af strategiske valg, eskalationsdynamikker og aktiv israelsk beslutningstagning. I denne forskningslitteratur beskrives hovedparten af Israels krige netop som "wars of choice" frem for "wars of necessity".¹³³

På den baggrund kan en karakteristik af Israel som en aktør, der gentagne gange har initieret eller eskaleret væbnede konflikter, ikke afvises som historisk misvisende i sig selv, men må forstås som en fortolkning inden for et eksisterende akademisk spænd.

For at citere Zeev Maoz, der over næsten 700 sider analyserer Israels krigshistorie, er Israel "by far the most conflict prone state in modern history".

'Peace to Prosperity'	78	Forensic Architecture.....	34
1967-grænserne		Gaza .4; 5; 6; 7; 15; 17; 18; 22; 25; 26; 27; 30;	
den grønne linje	41; 42; 54; 55; 77	32; 33; 34; 35; 39; 41; 42; 43; 44; 45; 51;	
aggression.....	4; 12; 14; 84	58; 64; 65; 66; 67; 69; 70; 71; 73; 74; 75;	
Alex de Waal	70	80; 81; 82; 85	
Annapolis-konferencen	51	GHF	25; 26; 27
B'Tselem.....	21; 62	gule linje	
besættelse		den gule linje	32
besat.....	4; 6; 7; 54; 62	Hamas....	4; 18; 21; 22; 23; 27; 30; 32; 33; 35;
bosættelsesblokke		36; 39; 40; 41; 42; 63; 64; 76; 77; 78; 80;	
bosættelser	50; 52; 61; 62	81; 85	
Camp David	49; 51	Henry Jackson Society	29; 31
civile .6; 11; 12; 15; 17; 18; 19; 20; 22; 23; 24;		Hizbollah.....	38
28; 29; 30; 31; 58; 60; 74; 75; 81; 82; 85; 86		HJS.....	29
Dansk Institut for Internationale Studier		Human Rights Watch	21
.....	33; 78; 80; 82	hungersnød	4; 65; 66; 68; 69; 70; 71
delingsplan		Institut for Strategi og Krigsstudier	33
FN's delingsplan, delingsplanen....	48; 49	International Crisis Group.....	79
demografi	18	IPC.....	65; 66; 69; 70; 71; 72; 73
Den Alliancefri Bevægelse	14	Iran	4; 12; 84; 88
Den Internationale Domstol		Islamisk Jihad	21; 27
Domstol, Domstolen ..	6; 7; 9; 10; 44; 45;	Israel Katz.....	34; 74
48; 75		israelsk militær efterretningsdatabase	
den zionistiske bevægelse		database, databasen	27; 28
zionistiske	49	Jared Kushner	82
dødstal	19; 21; 22; 23; 24; 29; 85	Jarring-initiativ	
Ehud Barak.....	49	Jarring-initiativet, Gunnar Jarring.....	56
Ehud Olmert		Katrine Daugaard	26
Olmert	51; 52	kombattanter... 11; 15; 19; 22; 24; 28; 29; 30;	
etnisk udrensning.....	4; 43; 47	31	
Famine Review Committee.....	65	krigens regler	12; 15; 16
FEWS NET.....	70	krigsforbrydelse	4; 10; 12; 16
FN ...7; 8; 9; 10; 11; 13; 14; 21; 25; 26; 27; 34;		kulturministeren	26
38; 44; 45; 48; 49; 54; 55; 65; 66; 68; 71;		Lars Erslev Andersen	78; 80; 82
72; 73; 74; 75; 81; 84; 85; 86; 87		Libanon.....	4; 10; 11; 38
folkedrab.....	4; 44; 45	Max Planck Institute for Demographic	
folkemord	44	Research.....	22
folkeregister	29; 31	Medhat Abbas.....	35

Menneskerettigheder	25; 85	Sikkerhedsråd	7; 84
Michael Spagat		Steffen Kretz	61
Spagat	29	sundhedsmyndigheder	
Nanna Muus Steffensen	16; 27	sundhedsmyndighederne. 18; 20; 21; 23;	
Netanyahu	36; 37; 43	24; 29	
OCHA	72; 73; 74; 75	Sune Haugbølle	4; 76; 77
OHCHR	25; 26; 27; 87	tabstal..... 4; 15; 17; 18; 20; 21; 24; 27; 31; 69	
Ole Wæver	86	<i>The Bibi Files</i>	36
Olmert-forhandlingerne	51; 52; 53	The Lancet	22
Oslo		Tom Fletcher	71; 72
Oslo-aftalen, Oslo-aftalerne ..	34; 58; 59;	tostatsløsning 4; 42; 46; 47; 48; 49; 55; 56;	
60; 62		57; 61; 62; 64	
<i>Palestine Papers</i>	53	transfer	47; 79
Peel-kommissionen		Trumps 20-punktsplan	39
1937	46; 47	Trumps fredsudspil	78
personsøgerangrebet	4; 10	Ulrik Graff	10; 12; 15; 85
PLO		underernæring	65; 66; 67; 68; 69; 72
Den Palæstinensiske		UNIFIL	38
Befrielsesorganisation ...	41; 55; 56; 58	Vestbredden 6; 7; 8; 33; 42; 49; 50; 52; 54;	
Puk Damsgaard	27	55; 56; 62; 78; 79; 80	
Rasmus Christian Elling	88	våbenhvile	4; 32; 38; 42; 60; 64; 77; 82
resolution 242	54; 55; 56	WFP	73
Seksdageskrigen	53; 54; 55	Zeev Maoz	88
selvbestemmelse	7; 48; 49; 54; 55	Østjerusalem .. 6; 7; 42; 50; 54; 55; 56; 62; 63	
selvforsvar	13; 14; 84		

---

¹ International Court of Justice, *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory* (Advisory Opinion), 9. juli 2004, para. 120. s. 51-52. Online tilgængelig på: <https://www.icj-cij.org/case/131/advisory-opinions>
[? Back](#)

² International Court of Justice, *Legal Consequences arising from the Policies and Practices of Israel in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem* (Advisory Opinion), 19. July 2024, para. 261-262, s. 72. Online tilgængelig på: <https://www.un.org/unispal/wp-content/uploads/2024/07/186-20240719-adv-01-00-en.pdf>
[? Back](#)

³ Vahid Rezadoost, "Unveiling the 'author' of international law: The 'legal effect' of ICJ's advisory opinions", *Journal of International Dispute Settlement*, vol. 15, nr. 4 (2024), s. 506-533. Online bag betalingsmur: <https://doi.org/10.1093/jnlids/idae015>
[? Back](#)

⁴ Danmarks Faste Mission ved FN, *Udtalelse fra Danmark under FN's Sikkerhedsråds briefing om Mellemøstfredsprocessen (MEPP)*, fremlagt af Danmarks stedfortrædende Faste Repræsentant ved FN Sandra Jensen Landi, 30. juni 2025. Online tilgængelig: <https://dkonunsc.dk/statements/30-06-2025-statement-by-denmark-at-the-uns- briefing-on-mepp>
[? Back](#)

⁵ Thomas Prakash, Marcus Linkhorst og Emil Snebang Poulsen, "Ekspert: Eksploderende elektronik i Libanon kan være et brud på krigens love", *DR Nyheder*, 19. september 2024. Online tilgængelig på: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/ekspert-eksploderende-elektronik-i-libanon-vaere-et-brud-paa-krigens-love>
[? Back](#)

⁶ Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), "Exploding pagers and radios: A terrifying violation of international law, say UN experts", OHCHR pressemeddelelse, 19. september 2024. Online tilgængelig på: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/09/exploding-pagers-and-radios-terrifying-violation-international-law-say-un>
[? Back](#)

⁷ Brian Finucane, "Article 7(2) of Amended Protocol II on Conventional Weapons and the Lebanon Pager Explosions", *Just Security*, 25. september 2024. Online tilgængelig på: <https://www.justsecurity.org/103184/amended-protocol-booby-traps-pagers/>

William H. Boothby, "Exploding Pagers and the Law", *Articles of War*, Lieber Institute for Law and Warfare, U.S. Military Academy at West Point, 18. september 2024. Online tilgængelig på: <https://lieber.westpoint.edu/exploding-pagers-law/>

Amnesty International, "Lebanon: Establish international investigation into deadly attacks using exploding portable devices", pressemeddelelse, 20. september 2024. Online tilgængelig på: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/09/lebanon-establish-international-investigation-into-deadly-attacks-using-exploding-portable-devices/>

Linda Sánchez, "AOAV's briefing note on... targeting dual-use electronic items", *Action on Armed Violence* (AOAV), 22. december 2024. Online tilgængelig på: <https://aoav.org.uk/2024/aoavs-report-on-targeting-dual-use-electronic-items/>

[? Back](#)

⁸ Ciarán O'Meara, "Reconceptualising the Right of Self-Defence against 'Imminent' Armed Attacks", *Journal on the Use of Force and International Law* 9, nr. 2 (2022): s. 278-323. Online (betalingsmur): <https://doi.org/10.1080/20531702.2022.2097618>

Whitley Kaufman, "What's Wrong with Preventive War? The Moral and Legal Basis for the Preventive Use of Force", *Ethics & International Affairs* 19, nr. 3 (2005): s. 23-38. Online (betalingsmur): <https://doi.org/10.1111/j.1747-7093.2005.tb00552.x>

Kimberley N. Trapp, "Back to Basics: Necessity, Proportionality, and the Right of Self-Defence Against Non-State Terrorist Actors", *International and Comparative Law Quarterly* 56, nr. 1 (2007): s. 141-156. Online (betalingsmur): <https://doi.org/10.1093/iclq/lei153>

[? Back](#)

⁹ Trapp, "Back to Basics", 141-156.

International Court of Justice, *Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua* (Nicaragua v. United States of America) (Judgment), 27 June 1986, para. 176-269. Relevant uddrag er online tilgængelig på: <https://iilj.org/wp-content/uploads/2016/08/Case-Concerning-Military-and-Paramilitary-Activities-In-and-Against-Nicaragua-Nicaragua-v.-United-States.pdf>

William H. Taft IV, "Self-Defense and the Oil Platforms Decision", *Yale Journal of International Law* 29 (2004): 295-306. Online tilgængelig: <https://openyls.law.yale.edu/server/api/core/bitstreams/09fb8930-a139-48e6-b2a0-5eaac0b93a5a/content>

Ben Rabinovitch, "The Crime of Aggression and Pre-Emptory Self-Defence", *PKI Global Justice Journal* 5 (2021): 18. Online tilgængelig på: <https://globaljustice.queenslaw.ca/news/the-crime-of-aggression-and-pre-emptory-self-defence> [? Back](#)

¹⁰ *Times of Israel*, "Iran's Efforts to 'Annihilate' Israel Justify Offensive, Sa'ar Tells UN Security Council", 18. juni 2025. Online tilgængelig: <https://www.timesofisrael.com/irans-efforts-to-annihilate-israel-justify-offensive-saar-tells-un-security-council/>

Hele brevet er online tilgængeligt her: <https://x.com/gidonsaar/status/1935226608647885139>

[? Back](#)

¹¹ Chair of the Coordinating Bureau of the Non-Aligned Movement, *Communiqué of the Non-Aligned Movement on the Recent Heinous Attack of Israel against the Islamic Republic of Iran*, New York, 13 June 2025, officielt communiqué udstedt af Den Alliancefri Bevægelse (NAM). Online tilgængelig: <https://voelkerrechtsblog.org/wp-content/uploads/2025/07/NAM-COMMUNIQUE-13-JUNE-2025-1.pdf>

[? Back](#)

¹² United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *UN Experts Condemn Israeli Attack on Iran and Urge End to Hostilities*, pressemeddelelse udstedt af FN's Special Procedures-mandatholdere, Genève, 20. juni 2025. Online tilgængelig: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2025/06/un-experts-condemn-israeli-attack-iran-and-urge-end-hostilities>

Adil Ahmad Haque, “*Indefensible: Israel’s Unlawful Attack on Iran*”, Just Security (blog ved Reiss Center on Law and Security, NYU School of Law), 19. juni 2025. Online tilgængelig på: <https://www.justsecurity.org/115010/israel-unlawful-attack-iran-charter/>

Terry D. Gill, “Israel (and the United States) vs. Iran: Self-Defence and Forcible Counterproliferation”, Articles of War (Lieber Institute for Law and Warfare, U.S. Military Academy at West Point), 26. juni 2025. Online tilgængelig: <https://lieber.westpoint.edu/israel-united-states-iran-self-defence-forcible-counterproliferation/>

Kevin Jon Heller, “The ‘Last Window of Opportunity’ Test Is Not the Law — and Shouldn’t Be”, Opinio Juris (fagforum for folkeret), 24. juni 2025. Online tilgængelig: <https://opiniojuris.org/2025/06/24/the-last-window-of-opportunity-test-is-unlawful-and-dangerous/>

University of Reading, “Israeli Strikes on Iran: Expert Comments on Legality”, ekspertudtalelse fra Dr. Alexander Gilder (Associate Professor of International Law and Security), University of Reading, 19. juni 2025. Online tilgængelig: <https://www.reading.ac.uk/news/2025/Expert-Comment/Israeli-strikes-on-Iran-expert-comments-on-legality>

Internationale folkeretsjurister, *Striking Iran’s Nuclear Facilities: International Law Scholars Warn of Precedent-Setting Violations*, åbent brev offentliggjort i *Völkerrechtsblog*, 9. juli 2025. Online tilgængelig: https://intrechtdok.de/receive/mir_mods_00020672

Marko Milanovic, “*The Illegal Israeli-American Use of Force Against Iran: A Follow-Up*”, EJIL:Talk! (European Journal of International Law Blog), 23. juni 2025. Online tilgængelig på: <https://www.ejiltalk.org/the-illegal-israeli-american-use-of-force-against-iran-a-follow-up/>

Middle East Eye, “Israel’s War on Iran Is Crime of Aggression, Not Legal Self-Defence, Say Experts”, artikel baseret på udtalelser fra internationale folkeretseksperter, 13. juni 2025. Online tilgængelig: <https://www.middleeasteye.net/news/israel-attack-iran-amounts-crime-aggression-scholars-say>

Cathrin Schaer, “Israel’s Iran Attack Sparks Legal Debate”, *Deutsche Welle (DW)*, 18. juni 2025 (citerer Matthias Goldmann, EBS Universität Wiesbaden, som vurderer, at angrebet udgør “prohibited self-defense”, idet der ikke forelå et umiddelbart forestående iransk angreb). Online tilgængelig: <https://www.dw.com/en/israel-iran-attack-legality-international-law/a-72952324>
[? Back](#)

¹³ Jonatan Robbert Larsen, “*Han godkendte israelske luftangreb i Gaza. Nu vil Michael Ofer-Ziv hellere i fængsel end at kæmpe igen*”, **Danmarks Radio (DR)**, 8. juni 2025. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/han-godkendte-israelske-luftangreb-i-gaza-nu-vil-michael-ofer-ziv-hellere-i-faengsel>
[? Back](#)

¹⁴ Médecins Sans Frontières, *The Practical Guide to Humanitarian Law*, “Attacks”. Redegør for gældende regler om proportionalitet, distinktion og forsigtighedsforanstaltninger under international humanitær lov. Online tilgængelig: <https://guide-humanitarian-law.org/content/article/3/attacks/>
[? Back](#)

---

¹⁵ BBC rapporterede den forudgående måned maj 2025, at israelske reservister, herunder også anonyme kilder som "Yoav", nægtede at gøre tjeneste i Gaza med henvisning til etiske betænkeligheder og risikoen for at bringe gidsler i fare. Samtidig citerede Haaretz en general for at opfordre til ulydighed for at undgå krigsforbrydelser:

Paul Adams, "Israeli Reservists Speak Out Against Gaza War as Pressure on Netanyahu Grows", *BBC News* (Jerusalem), 1. maj 2025. Online tilgængelig: <https://www.bbc.com/news/articles/crldw5gklrro>

Amiram Levin, "We Are Close to Disobeying a Military Order", *Haaretz*, 21. april 2025. Online (betalingsmur): <https://www.haaretz.com/opinion/2025-04-21/ty-article-opinion/.premium/were-getting-close-to-disobeying-a-military-order/00000196-5451-d9fc-adbf-5c7bbc2d0000>
[? Back](#)

¹⁶ Sam Mednick og Julia Frankel, "Some Israeli Soldiers Refuse to Keep Fighting in Gaza", *Associated Press* (AP), 13. januar 2025 (opdateret 14. januar 2025). Artiklen dokumenterer en organiseret nægter- og protestbevægelse blandt israelske reservister og tidligere soldater, herunder åbne breve og underskriftindsamlinger (bl.a. initiativet *Soldiers for the Hostages*). AP interviewer både navngivne og anonyme kilder, herunder en reservistlæge, der beskriver plyndring, graffiti og ordre om at brænde civile bygninger, samt en tidligere infanterisoldat, der udtaler: "I participated in war crimes", med henvisning til unødvendig afbrænding af bygninger og egen rolle som bevæbnet vagt. Online tilgængelig: <https://apnews.com/article/soldiers-israel-gaza-hostages-717c44de6c13e2b3af2e8b7fb77ebb16>

Illy Pe'ery, "Israeli Soldiers Used an 80-Year-Old Gazan as a Human Shield. Then They Killed Him", *+972 Magazine*, 16. februar 2025. Undersøgende artikel baseret på anonyme vidneudsagn fra soldater, der deltog i operationer i Zeitoun-kvarteret i Gaza City. Soldaterne beskriver, hvordan en ældre palæstinensisk mand blev tvunget til at fungere som menneskeligt skjold ("mosquito") under rydning af bygninger, herunder at en sprængsnor blev bundet om hans hals under trussel om øjeblikkelig henrettelse. Ifølge beretningerne blev manden og hans hustru efterfølgende skudt og dræbt af en anden bataljon. Artiklen indeholder endvidere soldaters beskrivelser af lempelige regler for ildåbning i kampzoner. Online tilgængelig: <https://www.972mag.com/gaza-human-shield-mosquito/>

James Mackenzie, "Israeli Soldiers Describe Clearance of 'Kill Zone' on Gaza's Edge", *Reuters*, 7. april 2025. Nyhedsartikel baseret på vidneudsagn indsamlet af den israelske veteranorganisation Breaking the Silence og gengivet anonymt. Soldater, herunder en reservist, beskriver omfattende ødelæggelser i forbindelse med etableringen af en bufferzone langs Gazas grænse, herunder nedrivning af tusindvis af bygninger, landbrugsarealer og industrizoner, samt udsagn om, at "alt bliver mejet ned". Artiklen gengiver endvidere soldaters beskrivelser af regler for magtanvendelse i zonen, hvor personer, der trådte ind, blev beskydt, og hvor beslutninger i vidt omfang beroede på lokale befalingsmænds skøn. Online tilgængelig: <https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-soldiers-describe-clearance-kill-zone-gazas-edge-2025-04-07/>

Den i Reuters omtalte rapport fra Breaking the Silence, "The Perimeter: Soldiers' testimonies from the Gaza Buffer Zone 2023-2024" (april 2025), er også online tilgængelig: https://www.breakingthesilence.org.il/inside/wp-content/uploads/2025/04/Perimeter_English-2.pdf

Tamar Michaelis og Oren Liebermann, "Dissent against War Grows in Israel's Military as Reservists from Elite Unit Join Protest Movement", *CNN*, 11. april 2025. Online tilgængelig: <https://edition.cnn.com/2025/04/11/middleeast/israel-reservists-join-protest-movement-intl>

Associated Press, "Protest Letters from Former Israeli Soldiers Reveal Major Rifts over Ongoing War in Gaza", bragt i PBS NewsHour, 18. april 2025. Online tilgængelig:

<https://www.pbs.org/newshour/world/protest-letters-from-former-israeli-soldiers-reveal-major-rifts-over-ongoing-war-in-gaza>

Sam Mednick og Samy Magdy, "Israeli Use of Human Shields in Gaza Was Systematic, Soldiers and Former Detainees Tell the AP", *Associated Press*, 24. maj 2025. Artiklen bygger på interviews med to israelske soldater samt henvisninger til yderligere vidnesbyrd indsamlet af organisationen Breaking the Silence og på udsagn fra tidligere palæstinensiske tilbageholdte. Soldaterne beskriver anvendelsen af civile palæstinensere som "menneskeskjolde" som udbredt og kendt i kommandokæden, herunder radiokommandoer om at "bring a 'mosquito'" (civil brugt som skjold), og rapporten anfører, at anvendelsen af civile som menneskelige skjolde er forbudt efter krigens regler. Online tilgængelig: <https://apnews.com/article/israel-palestinians-hamas-war-army-human-shields-80f358dd2c87a1123f26ffada159701c>

"Army Reservist Reportedly Jailed for Refusing to Serve in West Bank, Gaza", *The Times of Israel*, 12. maj 2025, kl. 16:05, med henvisning til rapportering fra den israelske public broadcaster Kan News. Artiklen omhandler en disciplinærsag mod IDF-reservisten Daniel Yahalom, som ifølge gengivne udtalelser under militærretsmødet nægtede at deltage i operationer i både Vestbredden og Gaza og beskrev Gaza-kampagnen som "klart ulovlig", idet han erklærede, at han havde "en moralsk pligt til at nægte". Online tilgængelig:

<https://www.timesofisrael.com/army-reservist-reportedly-jailed-for-refusing-to-serve-in-west-bank-gaza/>
[? Back](#)

¹⁷ Sean Coogan, "'Uhørt høje dødstal' i Gaza efter 60 dages krig: 'Israel prioriterer militær succes over hensynet til befolkningen'", *DR Nyheder*, 5. december 2023. Online tilgængelig:

<https://www.dr.dk/nyheder/udland/uhort-hoeje-doedstal-i-gaza-efter-60-dages-krig-israel-prioriterer-militaer-succes>

[? Back](#)

¹⁸ Lauren Leatherby, "Gaza Civilians, Under Israeli Barrage, Are Being Killed at Historic Pace", *The New York Times*, 25. nov. 2023. Online (betalingsmur): <https://www.nytimes.com/2023/11/25/world/middleeast/israel-gaza-death-toll.html>

[? Back](#)

¹⁹ Dan Harder, "DR-journalist Sean Coogan promoverer Hamas' løgn: 92% af de dræbte i Gaza er civile", *Israel-Online*, 5. december 2023, opdateret 9. december 2023. Artiklen kritiserer ligesom brevet DR's brug af tabstal fra Gazas sundhedsministerium og anfører, at manglende inddragelse af israelske militære estimater fører til et misvisende billede af forholdet mellem civile og kombattanter. Online tilgængelig: https://israel-online.dk/mediawatch/231205_DR-journalist_Sean_Coogan_promoverer_Hamas_loegn_92_pct_af_de_draebte_i_Gaza_er_civile.php

[? Back](#)

²⁰ Yuval Abraham, "'Lavender': The AI machine directing Israel's bombing spree in Gaza", *+972 Magazine*, 3. april 2024. Online tilgængelig: <https://www.972mag.com/lavender-ai-israeli-army-gaza/>

[? Back](#)

²¹ Gabrielle Tétrault-Farber, "Despite Biden's doubts, humanitarian agencies consider Gaza toll reliable", *Reuters*, 27. oktober 2023. Online tilgængelig: <https://www.reuters.com/world/middle-east/despite-bidens-doubts-humanitarian-agencies-consider-gaza-toll-reliable-2023-10-27/>

Adam Taylor, "Why News Outlets and the U.N. Rely on Gaza's Health Ministry for Death Tolls", *The Washington Post*, 24. oktober 2023. Artiklen redegør for, hvorfor FN-organer og internationale medier fortsat anvender tal fra Gazas sundhedsministerium, trods politisk kritik. Ifølge Human Rights Watch har ministeriets opgørelser generelt vist sig pålidelige og konsistente med uafhængige verifikationer, hospitalsdata og tidligere FN-vurderinger, herunder under krigen i 2014. Tallene anses derfor som det bedst tilgængelige datagrundlag. Online (betalingsmur):

<https://www.washingtonpost.com/world/2023/10/24/gaza-death-toll-palestinian-health-ministry/>
? Back

²² Yuval Abraham, "Israeli army database suggests at least 83% of Gaza dead were civilians", *+972 Magazine*, 21. august 2025. Online tilgængelig: <https://www.972mag.com/israeli-intelligence-database-83-percent-civilians-militants/>

? Back

²³ "Gaza: study reveals unprecedented losses of life and life expectancy", *Max-Planck-Gesellschaft*, 25. november 2025. Online tilgængelig: <https://www.mpg.de/25778228/1125-defo-gaza-study-reveals-unprecedented-losses-of-life-and-life-expectancy-154642-x>

? Back

²⁴ Alex de Waal, Francesco Checchi og Rasha Khatib, "Counting the Dead in Gaza: Difficult but Essential", *The Lancet* 404, nr. 10437 (6. juli 2024): s. 50-51. Denne tekst er en "korrespondance", ikke et studie, ligesom de øvrige studier anført i denne fodnote. Online tilgængelig: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(24\)01169-3](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(24)01169-3)

Francesco Checchi m.fl., "Over 3 Million Life-Years Lost in Gaza", *The Lancet* 405, nr. 10452 (januar 2025). Denne tekst er en "korrespondance", ikke et studie, ligesom de øvrige studier anført i denne fodnote. Online tilgængelig: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(25\)02112-9](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(25)02112-9)

London School of Hygiene & Tropical Medicine, *Trauma Deaths in Gaza Have Been Severely Undercounted, New Analysis Finds*, pressemeddelelse, 9. januar 2025. Online tilgængelig: <https://www.lshtm.ac.uk/newsevents/news/2025/trauma-deaths-gaza-severely-undercounted>

Michel Guillot m.fl., "Life Expectancy Losses in the Gaza Strip during the Period October 2023 to September 2024." *The Lancet* (February 2025). [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(24\)02810-1](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(24)02810-1)

"The Gaza Public Health Collapse: A Call for Action", *The Lancet* 405, nr. 10460 (marts 2025). Denne tekst er en sammenfattende "korrespondance" og call-to-action, ikke et studie, ligesom de øvrige studier anført i denne fodnote. Online tilgængelig: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(25\)01690-3](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(25)01690-3)

"How many people have died in Gaza?" *The Economist*, 8. maj 2025. Online (betalingsmur): <https://www.economist.com/interactive/middle-east-and-africa/2025/05/08/how-many-people-have-died-in-gaza>

Michael Spagat, m.fl., "Violent and Nonviolent Death Tolls for the Gaza War: New Primary Evidence", *medRxiv*, 19. juni 2025. Undersøgelsen er et såkaldt preprint og har, i modsætning til de øvrige studier anført i denne fodnote, ikke været underlagt fagfællebedømmelse. Online tilgængelig: <https://doi.org/10.1101/2025.06.19.25329797>.

Rachel Fieldhouse, First independent survey of deaths in Gaza reports more than 80,000 fatalities, *Nature*, 27. juni 2025. Online (betalingsmur): <https://www.nature.com/articles/d41586-025-02009-8>

[? Back](#)

²⁵ Jeppe Ørregaard, "FN-chef: Verdenssamfundet viser ligegyldighed og passivitet over for de sultende i Gaza", DR Nyheder, 26. juli 2025. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/fn-chef-verdenssamfundet-viser-ligegyldighed-og-passivitet-over-de-sultende-i-gaza>

[? Back](#)

²⁶ Thameen Al-Kheetan (talsperson for FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder), "Gaza: Palestinians seeking food continue to be killed by Israeli military", *The Office of the High Commissioner for Human Rights*, 24. juni 2025 (Genève). Online tilgængelig: <https://www.ohchr.org/en/press-briefing-notes/2025/06/gaza-palestinians-seeking-food-continue-be-killed-israeli-military>

[? Back](#)

²⁷ "Gaza: 875 people confirmed dead trying to source food in recent weeks", *UN News*, 15. juli 2025. Online tilgængelig: <https://news.un.org/en/story/2025/07/1165396>

[? Back](#)

²⁸ "Gaza: UN staff now fainting from hunger, exhaustion; WHO worker detained", *UN News*, 22. juli 2025. Online tilgængelig: <https://news.un.org/en/story/2025/07/1165457>

[? Back](#)

²⁹ Karim El-Gawhary, "A militia under Netanyahu's control", *Qantara.de*, 12 juni 2025. Artiklen oplyser, at den israelskstøttede Abu Shabab-milits spillede en rolle i GHF's uddelingssystem. Ifølge palæstinensiske øjenvidner har militsen gentagne gange været til stede ved nye GHF-uddelingssteder og affyret skud mod mennesker i kø. Online tilgængelig: <https://qantara.de/en/article/abu-shabab-gaza-militia-under-netanyahus-control>

[? Back](#)

³⁰ Jakob Engel-Schmidt (kulturminister), *Endeligt svar på spørgsmål nr. S 1485 stillet af folketingsmedlem Katrine Daugaard (LA) om DR's faktagrundlag i artikel om Gaza Humanitarian Foundation (GHF)*, Folketinget, Kulturministeriet, dok. nr. 265637, 16. september 2025, (Christiansborg, København). Online tilgængelig: <https://www.ft.dk/samling/20241/spoergsmaal/s1485/svar/2162078/3067977.pdf>

[? Back](#)

³¹ "Killings of Palestinians seeking food in Gaza continue as starvation deepens", *OHCHR*, 31. juli 2025. **Citat:** "I alt er mindst 1.373 palæstinensere siden den 27. maj blevet dræbt, mens de forsøgte at skaffe mad; 859 i nærheden af GHF's uddelingssteder og 514 langs ruterne for fødevarerkonvojer. **Størstedelen af disse drab blev begået af det israelske militær.**" (min fremhævnings) Online tilgængelig:

<https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/killings-palestinians-seeking-food-gaza-continue-starvation-deepens-enar>

[? Back](#)

³² Abraham, "Israeli army database suggests at least 83% of Gaza dead were civilians".

<https://www.972mag.com/israeli-intelligence-database-83-percent-civilians-militants/>

[? Back](#)

³³ Tallene bygger også på den forudsætning at *alle* dødsfald, inklusive civile, indgår i sundhedsministeriets opgørelse. Men mange bliver dræbt uden at deres lig når frem til hospitaler eller lighuse, og derfor bliver de ikke talt med. Sundhedsministeriets tal omfatter kun identificerede og registrerede døde, ikke de tusinder,

---

der stadig ligger under murbrokkerne. På samme vis kan man altså sige, at andelen af civile ofre sandsynligvis også er højere end det angivne.

[? Back](#)

³⁴ Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT), "Population Registry", Government of Israel (gov.il), tilgået 27. december 2025. Online tilgængelig:

https://www.gov.il/en/Departments/units/population_registrar_unit

[? Back](#)

³⁵ Andrew Fox, Questionable counting: Analysing the death toll from the Hamas-run Ministry of Health in Gaza, Henry Jackson Society, december 2024. Online tilgængelig: <https://henryjacksonsociety.org/wp-content/uploads/2024/12/HJS-Questionable-Counting---Hamas-Report-web-v2.pdf>

[? Back](#)

³⁶ Lewi Stone og Gregory Rose, "Hamas Casualty Reports are a Tangle of Technical Problems", Henry Jackson Society, 27. april 2025. Online tilgængelig: <https://henryjacksonsociety.org/publications/hamas-casualty-reports-are-a-tangle-of-technical-problems/>

[? Back](#)

³⁷ Michael Spagat og Gabriel Epstein, Flawed critique: how Andrew Fox's report on Gaza death toll for the Henry Jackson Society lacks evidence for key claims, AOAV, 22. december 2024. Online tilgængelig:

<https://aoav.org.uk/2024/flawed-critique-how-andrew-foxs-report-for-the-henry-jackson-society-on-gaza-death-toll-lacks-evidence-for-key-claims/>

[? Back](#)

³⁸ Selin Türker, "En sidebemærkning fra Trumps svigersøn vækker opsigt: Vil Israel sætte sig på halvdelen af Gaza?", *DR Nyheder*, 28. oktober 2025. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/en-sidebemaerkning-fra-trumps-svigersoen-vaekker-opsigt-vil-israel-saette-sig-paa-halvdelen-af-gaza>

[? Back](#)

³⁹ Dov Lieber, "A U.S. Plan Splits Gaza in Two—One Zone Controlled by Israel, One by Hamas", *Wall Street Journal*, 22. oktober 2025. Online (betalingsmur): <https://www.wsj.com/world/middle-east/a-u-s-plan-splits-gaza-in-twoone-zone-controlled-by-israel-one-by-hamas-c96a1c52>

[? Back](#)

⁴⁰ "Katz again vows Israel 'will never fully withdraw' from Gaza Strip, eyes outposts", *Times of Israel*, 25. december 2025. Online tilgængelig: <https://www.timesofisrael.com/katz-again-vows-israel-will-never-fully-withdraw-from-gaza-strip-eyes-outposts/>

James Mackenzie og Nidal Al-Mughrabi, "Israel will keep Gaza buffer zone, minister says, as truce bid stalls", *Reuters*, 17. april 2025. Online tilgængelig: <https://www.reuters.com/world/middle-east/gaza-mass-grave-palestinians-says-msf-israeli-strikes-kill-13-2025-04-16/>

[? Back](#)

⁴¹ Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) og World Food Programme (WFP), *Between the Fence and a Hard Place: The Humanitarian Impact of Israeli-Imposed Restrictions on Access to Land and Sea in the Gaza Strip*, OCHA/WFP, august 2010, s. 10. Online tilgængelig: https://unispal.un.org/pdfs/GSSpFocus_Land-SeaAccess.pdf

[? Back](#)

---

⁴²Mayaan Labell, Israel wants 'security envelope', no Hamas on border after war, *Reuters*, 2. december 2023. Netanyahu's senior advisor Mark Regev oplyser i denne Reuters-artikel, at Israel efter krigen vil kræve en "sikkerhedsramme" omkring Gaza. Regev gjorde det klart, at Hamas fremover ikke må være til stede direkte ved grænsen, og beskrev etableringen af israelskontrollerede sikkerhedszoner som det praktiske middel til at opnå dette. Online (betalingsmur): <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-wants-security-envelope-no-hamas-border-after-war-official-says-2023-12-02/>

Samia Nakhoul, Ahmed Mohamed Hassan og Jonathan Saul, "Israel tells Arab states it wants buffer zone in post-war Gaza", *Reuters*, 2. december 2023. Israel orienterede i dec. 2023 flere arabiske lande om, at man planlægger at oprette en bufferzone på Gazas side af grænsen, som skal gælde efter krigen. Ifølge Reuters blev forslaget aktivt drøftet internt i Israel, herunder hvor dybt zonen i givet fald skulle strække sig. Online (betalingsmur): <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-informs-arab-states-it-wants-buffer-zone-post-war-gaza-sources-2023-12-01/>

Jacob Magid, Israel said to tell neighbors and US of plans to create Gaza buffer zone after war, *Times of Israel*, 2. december 2023. Artiklen beretter, med henvisning til Kan News, at premierminister Benjamin Netanyahu over for USA's udenrigsminister Antony Blinken har sagt, at det israelske militær efter krigen vil etablere en bufferzone, der strækker sig "dybt" ind i Gaza. Online tilgængelig: <https://www.timesofisrael.com/israel-said-to-tell-neighbors-and-us-of-plans-to-create-gaza-buffer-zone-after-war/>

Udi Dekel og Tammy Caner, "The Generals' Plan" – Right Direction, Wrong Implementation, *The Institute for National Security Studies*, 15. oktober 2024. Analysen omhandler den såkaldte "Generalernes Plan", som foreslog at tømme det nordlige Gaza for civile og efterfølgende gøre området militært lukket og underlægge det en fuld belejring, indtil alle militante overgiver sig. Planen indebærer fortsat israelsk militær kontrol uden fast slutdato. Analysen vurderer, at planen risikerer at "fremskynde en trend i retning af at besætte og fastholde Gazastriben under israelsk militærstyre". Online tilgængelig: <https://www.inss.org.il/publication/the-generals-plan/>

Sam Mednick, Israel controls 50% of Gaza after razing land to expand its buffer zone, *AP News*, 7. april 2025. **Citat:** "Israel's premierminister Benjamin Netanyahu udtalte i sidste uge, at Israel også efter et militært nederlag til Hamas vil fastholde sikkerhedskontrol i Gaza og arbejde for, at palæstinensere forlader området." (oversat fra engelsk) Online tilgængelig: <https://apnews.com/article/gaza-buffer-zone-ceasefire-b7dada19483a3f8ef2fdec745ee6b5>
[? Back](#)

⁴³FN's Generalforsamling, "Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and Israel", A/80/337 (New York: United Nations), 14. august 2025, para. 13-18, 71-76. Online tilgængelig: <https://www.un.org/unispal/document/report-of-coi-14aug25/>
[? Back](#)

⁴⁴"Israel Is Preparing for a Permanent Presence in Gaza, Satellite Images Reveal", *Forensic Architecture* og *Drop Site News*, 20. december 2025: Online tilgængelig: <https://www.dropsitenews.com/p/gaza-israel-building-military-outposts-roads-permanent-presence-yellow-line>
[? Back](#)

---

⁴⁵ Associated Press, "Israel-Hamas War: Patients, Staff Leave Gaza's Biggest Hospital as Forces Enter", *AP News*, 18. november 2023. Artikel i verdenssektionen med citater fra Medhat Abbas, talsmand for Gazas sundhedsministerium, om evakueringsordrer udstedt af israelsk militær. Online tilgængelig: <https://apnews.com/article/israel-hamas-war-news-11-18-2023-5ffcdeeca3eb3dbcd8af8d207a8e4a4a>

PBS NewsHour, "Gaza Residents Struggle to Follow Israeli Evacuation Order Amid Critical Water Shortage", *PBS.org*, 14. oktober 2023. Reportage med udtalelser fra Medhat Abbas, embedsmand i Gazas sundhedsministerium, om ødelæggelserne i Gaza by og sundhedsvæsenets kollaps, <https://www.pbs.org/newshour/world/gaza-residents-struggle-to-follow-israeli-evacuation-order-amid-critical-water-shortage>

NPR, "Israel Regaining Control of Towns Near Gaza as It Works to Secure Border", *National Public Radio*, 9. oktober 2023. Nyhedsindslag med citater fra Medhat Abbas om presset på Gazas sundhedssystem som følge af grænselukninger og manglende forsyninger. Online tilgængelig: <https://www.npr.org/2023/10/09/1204715814/israels-netanyahu-says-offensive-against-hamas-is-only-just-beginning>

ABC News, "WHO Says Gaza's Al-Shifa Hospital a 'Death Zone'", *ABC News (Australia)*, 18. november 2023. Artikel med udtalelser fra Medhat Abbas om den meget korte tidsfrist, hospitalerne fik til at gennemføre evakueringer. Online tilgængelig: <https://www.abc.net.au/news/2023-11-19/israel-gaza-war-latest-updates-al-shifa-evacuated-air-strikes/103122540>

The Guardian, Ruth Michaelson og Kaamil Ahmed, "'It's basically hell on earth': Gaza City left totally bereft of healthcare", *The Guardian*, 19. november 2023. Reportage med henvisning til Medhat Abbas' beretninger fra al-Shifa-hospitalet om sundhedssystemets sammenbrud. Online tilgængelig: <https://www.theguardian.com/world/2023/nov/19/its-basically-hell-on-earth-gaza-city-left-totally-bereft-of-healthcare>

Allan Sørensen og Nikolaj Krak, "Om to uger kollapser det hele", *Kristeligt Dagblad*, 25. juli 2014. Online tilgængelig: <https://www.kristeligt-dagblad.dk/udland/2014-07-25/%E2%80%9Dom-uger-kollapser-det-hele%E2%80%9D>

[? Back](#)

⁴⁶ WHO, "Health system at breaking point as hostilities further intensify – WHO warns", *World Health Organization*, 22. maj 2025. WHO advarer om, at Gazas sundhedssystem er på randen af sammenbrud med mange hospitaler og sundhedspunkter ude af drift som følge af intensiverede bombardementer. Online tilgængelig: <https://www.who.int/news/item/22-05-2025-health-system-at-breaking-point-as-hostilities-further-intensify--who-warns>.

MSF, "Strikes, raids and incursions: Over a year of relentless attacks on healthcare in Palestine", *Médecins Sans Frontières*, 7. januar 2025. MSF dokumenterer, at Gazas sundhedssystem siden oktober 2023 er blevet systematisk ødelagt med mindst 19 ud af 36 hospitaler lukket og mere end 1.000 sundhedsarbejdere dræbt. Online tilgængelig: <https://www.msf.org/strikes-raids-and-incursions-year-relentless-attacks-healthcare-palestine>.

MSF, "Medicine Being Strangled: MSF doctor on collapse of Gaza's healthcare system", *Médecins Sans Frontières*, 14. august 2025. MSF's stedfortrædende medicinske koordinator beskriver, at næsten halvdelen af Gazas hospitaler er ude af drift, og de resterende kun delvist fungerer under ekstrem mangel på forsyninger

---

og personale. Online tilgængelig: <https://msf.org.uk/article/medicine-being-strangled-msf-doctor-collapse-gazas-healthcare-system>.

OCHA, "Humanitarian Situation Update #311, Gaza Strip", *United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs*, 6. august 2025. UN OCHA rapporterer om katastrofale humanitære forhold i Gaza efter 22 måneders kamphandlinger, herunder alvorlige nedbrud i essentielle tjenester som sundhedspleje og ernæring. Online tilgængelig: <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-311-gaza-strip>.

"The Gaza Healthcare System Is Reportedly on the Brink of Collapse", *Time*, 24. oktober 2023. Citerer WHO-personale og FN-kilder, der advarer om, at Gazas sundhedssystem er tæt på totalt sammenbrud med substansielle mangler på brændstof, medicinsk udstyr og funktionelle hospitaler. Online tilgængelig: <https://time.com/6328038/gaza-healthcare-system-collapse-fuel-hospital>

"The Systematic Destruction of Gaza's Healthcare System: A Pattern of Genocide", *Al-Haq*, 2024. Rapport udarbejdet med dokumentation fra Forensic Architecture og Al-Haq, fokus på systematisk ødelæggelse af sundhedsinfrastruktur i Gaza, hvilket har efterladt sundhedsvæsenet ude af stand til at fungere. Online tilgængelig: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/issues/health/sr/cfis/health-and-care-workers/subm-health-care-workers-cso-30-al-haq.pdf>

"Destruction of Medical Infrastructure in Gaza", *Forensic Architecture*, 20. december 2023. Analyse baseret på open source data om systematiske angreb på hospitaler og sundhedsfaciliteter i Gaza som medfører, at mindst 28 hospitaler er ude af drift og sundhedsinfrastruktur destrueret. Online tilgængelig: <https://forensic-architecture.org/investigation/destruction-of-medical-infrastructure-in-gaza>
[? Back](#)

⁴⁷ DR, Horisont: Den israelske korrupsionsskandale (1/2), *DR1*, sendt 12. august 2025. Dokumentarprogram om den israelske premierminister Benjamin Netanyahus femårige tiltale for korrupsion, herunder lakkede afhøringsoptagelser med beskrivelser af champagne, kostbare smykker og dyre cigarer modtaget som formodede bestiklinger. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/drtv/episode/horisont-den-israelske-korrupsionsskandale-1-2-541507>
[? Back](#)

⁴⁸ Line Jenvall, "Trods våbenhvile: Israel angriber Libanon og får premierminister til at bringe 'alle militære midler' i spil", *DR Nyheder*, 22. marts 2025. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/seneste/trods-vaabenhvile-israel-angriber-libanon-og-faar-premierminister-til-bringe-alle>
[? Back](#)

⁴⁹ Fra perioden op til DR-notitsens udgivelse:

Sébastien Seibt, Why Israel and Hezbollah's fragile ceasefire may already be faltering, *France24*, 28. november 2024. Online tilgængelig: <https://www.france24.com/en/middle-east/20241128-israel-and-hezbollah-fragile-ceasefire-falters-amid-violations>

UNIFIL (pressemeldelse), "UNIFIL statement (26 December 2024)", *United Nations Interim Force in Lebanon*, 26. december 2024. FN's fredsbevarende styrke UNIFIL udtaler, at fortsat israelsk destruktion i civile områder i det sydlige Libanon udgør en overtrædelse af Sikkerhedsrådets resolution 1701, og underminerer våbenhvilen samt stabiliteten i området. Online tilgængelig: <https://unifil.unmissions.org/unifil-statement-26-december-2024>

UNOG, "UN continues to call for timely Israeli withdrawal from southern Lebanon", *United Nations Office at Geneva*, 3. januar 2025. Gengiver UNIFILs vurdering af, at IDF-operationer nord for den FN-overvågede Blue Line fortsatte, og fremhæver FN's opfordring til rettidig israelsk tilbagetrækning i tråd med våbenhvileaftalens tidsplan. Online tilgængelig: <https://www.ungeneva.org/en/news-media/news/2025/01/101908/un-continues-call-timely-israeli-withdrawal-southern-lebanon>

UNIFIL, "UNIFIL statement (4 January 2025)", *United Nations Interim Force in Lebanon*, 4. januar 2025. Beskriver, at IDF ødelagde et FN-punkt ved tilbagetrækningslinjen (en "blue barrel") og en observationspost tilhørende de libanesiske styrker ved Labbouneh. UNIFIL kalder hændelsen en grov overtrædelse af Sikkerhedsrådsresolution 1701 og folkeretten. Online tilgængelig: <https://unifil.unmissions.org/unifil-statement-4-january-2025>

Joint Statement by humanitarian, development and human rights organisations in Lebanon, "We need a Permanent Ceasefire and a Just Recovery", 23. januar 2025. Anfører, at der var rapporteret "over 800" overtrædelser begået af israelske styrker siden våbenhvilen 27. november 2024, og beskriver fortsatte angreb, bevægelsesrestriktioner og fortsat militær tilstedeværelse på libanesiske territorium som forhold, der svækker aftalen. Online tilgængelig: https://www.medecinsdumonde.org/app/uploads/2025/01/Joint-INGOs-statement-LLNGOs_INGOs-in-Lebanon-on-their-asks-for-intl-community_donors-.pdf

"Israeli forces to remain in Lebanon beyond withdrawal deadline, sources say", *Reuters*, 24. januar 2025, beskriver at israelske styrker ville forblive i det sydlige Libanon efter den aftalte frist, hvilket i libanesiske fremstillinger udlægges som en tilsidesættelse af aftalens tilbagetrækningskrav. Online (betalingsmur): <https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-army-withdrawal-southern-lebanon-will-last-beyond-60-days-pm-netanyahu-2025-01-24/>

Laila Bassam og Alexander Cornwell, "Lebanon says 22 killed by Israeli fire as ceasefire deadline expires", *Reuters*, 26. januar 2025. Beskriver, at libanesiske myndigheder rapporterede dræbte ved israelsk ild i forbindelse med, at tilbagetrækningsfristen udløb, og at hændelsen indgik i striden om, hvorvidt våbenhvilevilkårene blev overholdt. Online (betalingsmur): <https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-fire-wounds-five-south-lebanon-residents-try-return-lebanese-media-2025-01-26/>

OHCHR (Special Procedures), "Israel must stop killing civilians returning to their homes in South Lebanon: UN experts", *Office of the High Commissioner for Human Rights*, 13. februar 2025. Siger direkte, at Israel skal respektere våbenhvileaftalen, og anfører at israelske styrker forblev i området efter fristen, fortsatte med at rette angreb mod civile og at drab og ødelæggelser fortsatte "under våbenhvileaftalen". Online tilgængelig: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2025/02/israel-must-stop-killing-civilians-returning-their-homes-south-lebanon-un>

Maya Gebeily og Mayaan Lubell, "Israel to keep troops at five locations in south Lebanon after deadline – sources", *Reuters*, 17. februar 2025. Beskriver, at Israel planlagde at blive på fem militære positioner efter tilbagetrækningsfristens udløb, og at dette indgår i uenigheden om, hvorvidt aftalens tilbagetrækningsvilkår bliver overholdt. Online (betalingsmur): <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-will-leave-troops-5-locations-lebanon-after-tuesday-deadline-military-2025-02-17/>

"Lebanon: Destruction of Infrastructure Preventing Returns", Human Rights Watch, 17. februar 2025. Dokumenterer ødelæggelse af civil infrastruktur og beskriver fortsatte sikkerheds- og adgangsforhold, som ifølge rapporten underminerer varige tilbagevenden for civile efter våbenhvilen. Online tilgængelig: <https://www.hrw.org/news/2025/02/17/lebanon-destruction-of-infrastructure-preventing-returns>

[? Back](#)

⁵⁰ Hugo Bachega, 'Year after ceasefire, peace eludes south Lebanon as Israeli strikes continue', BBC, 27. november 2025. Online tilgængelig: <https://www.bbc.com/news/articles/cdd560nvqqdo>

[? Back](#)

⁵¹ Brevet angiver kun én DR-artiklen i sit noteapparat. Caroline Christensen, "Overblik: Både Israel og Hamas har nikket 'ja' til første fase af Trumps fredsplan", *DR Nyheder*, 9. oktober 2025. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/overblik-baade-israel-og-hamas-har-nikket-ja-til-foerste-fase-af-trumps-fredsplan>

[? Back](#)

⁵² Birgitte Skovlund Asmussen, Våbenhvilen mellem Israel og Hamas hænger i en tynd tråd: 'Ingen af parterne er interesserede i at gå ind i næste fase', *DR Nyheder*, 23. februar 2025. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/vaabenhvilen-mellem-israel-og-hamas-haenger-i-en-tynd-traad-ingen-af-parterne-er>

[? Back](#)

⁵³ Khaled Yacoub Oweis, "Hamas would conditionally accept peace plan", *Reuters*, 21. april 2008. Online (betalingsmur) <https://www.reuters.com/article/world/hamas-would-conditionally-accept-peace-plan-idUSL21779390/>

Mouin Rabbani, "A Hamas Perspective on the Movement's Evolving Role: An Interview with Khalid Mishal: Part II", Summer 2008, *Journal of Palestine Studies*, vol. 37. Online tilgængelig: https://www.palquest.org/sites/default/files/A_Hamas_Perspective_on_the_Movements_Evolving_Role.pdf

'Israel is Lost at Sea', *Financial Times*, 31. maj 2010: <https://www.ft.com/content/cab86fe0-6cde-11df-91c8-00144feab49a>

Eyder Peralta, "Hamas Foreign Minister: We Accept Two-State Solution With '67 Borders", *National Public Radio* (WEKU-afsnit), 17. maj 2011. Online tilgængelig <https://www.weku.org/2011-05-17/hamas-foreign-minister-we-accept-two-state-solution-with-67-borders>

Karl Vick, "The Mainstreaming of Hamas Continues as Palestinian Unity Gains Steam", *Time*, 6. februar 2012. Online tilgængelig: <https://world.time.com/2012/02/06/the-mainstreaming-of-hamas-continues-as-palestinian-unity-gains-steam/>

Fawaz A. Gerges, "The Middle East: intractable conflict?: the transformation of Hamas?", *London School of Economics*, maj 2012: [https://eprints.lse.ac.uk/43641/1/The%20Middle%20East_the%20transformation%20of%20Hamas\(lsero\).pdf](https://eprints.lse.ac.uk/43641/1/The%20Middle%20East_the%20transformation%20of%20Hamas(lsero).pdf)

Paul R. Pillar, "Hamas and the Two-State Solution", *National Interest*, 27. november 2012: <https://nationalinterest.org/blog/paul-pillar/hamas-the-two-state-solution-7779>

Dahlia Scheindlin, "Key Hamas leader accepts 1967 borders, embraces pragmatism", *+972 Magazine*, 6. april 2013. Online tilgængelig: <https://www.972mag.com/hamas-leader-accepts-1967-borders-embraces-pragmatism/>

“ Hamas will endorse 2-state deal, Fatah leaders assert”, *Times of Israel*, 17. februar 2014. Online tilgængelig: <https://www.timesofisrael.com/hamas-will-endorse-2-state-deal-fatah-leaders-assert/>

“ Hamas would accept peace with Israel, West Bank leader says”, *Times of Israel*, 25. marts 2014. Online tilgængelig: <https://www.timesofisrael.com/hamas-would-accept-peace-with-israel-west-bank-leader-says/>

“ Abbas: Palestinian unity government will recognize Israel”, *Times of Israel*, 26. april 2014. Online tilgængelig: <https://www.timesofisrael.com/abbas-palestinian-unity-government-will-recognize-israel/>

“ Hamas open to considering recognition of Israel – official”, *Times of Israel*, 27. april 2014. Online tilgængelig: <https://www.timesofisrael.com/hamas-open-to-considering-recognition-of-israel-official/>

Tom Finn, “ Hamas says supports Palestinian state along 1967 borders”, *Reuters*, 1. maj 2017. Online (betalingsmur): <https://www.reuters.com/article/world/hamas-says-supports-palestinian-state-along-1967-borders-idUSKBN17X28W/>

“ Hamas again raises the possibility of a 2-state compromise. Israel and its allies aren't convinced”, Associated Press, 25. april 2024. Online tilgængelig: <https://apnews.com/article/f756cc054732eb3f7e0c49a9987560a0>

“ Hamas official says group would lay down its arms if an independent Palestinian state is established”, Associated Press, 25. april 2024. Online tilgængelig: <https://apnews.com/article/4912532b11a9cec29464eab234045438>

“ Hamas says it won't disarm unless independent Palestinian state established”, *Reuters*, 2. august 2025. Online (betalingsmur): <https://www.reuters.com/world/middle-east/hamas-says-it-wont-disarm-unless-independent-palestinian-state-established-2025-08-02/>

“ In letter to Biden, PA and Hamas commit to two-state solution on 1967 lines”, *Ynetnews*, 21. februar 2021. Online tilgængelig: <https://www.ynetnews.com/article/rkUgwyxzd>
[? Back](#)

⁵⁴ Avraham Sela og Shaul Misha, *The Palestinian Hamas Vision, Violence, and Coexistence*, Columbia University Press, 2006, s. 14

Sara Roy, *Hamas and Civil Society in Gaza: Engaging the Islamist Social Sector*, 2. udgave, Princeton University Press, 2013, s. 210. **Citat:** “ Khaled Meshal, som leder af Hamas' politiske bureau i Damaskus, og Hamas' premierminister Ismail Haniyeh bekræftede tilsvarende, at organisationen var villig til at acceptere grænserne af 4. juni 1967 og en tostatsløsning, hvis Israel trak sig tilbage fra de besatte områder. Dette blev bekræftet på ny i det palæstinensiske Fangedokument fra 2006, hvor de fleste større palæstinensiske fraktioner nåede til enighed om en tostatsløsning, det vil sige en palæstinensisk stat inden for 1967-grænserne, herunder Østjerusalem, samt flygtningenes ret til tilbagevenden.” (oversat fra engelsk)

Leila Seurat, *The Foreign Policy of Hamas*. Bloomsbury Publishing, s. 17-19. **Citat:** “ Ja. Siden 2006 har Hamas uophørligt fremhævet, at bevægelsen accepterer 1967-grænserne, og at den anerkender de aftaler, som PLO og Israel har indgået. Denne position har siden 2005 været et fast element i forsoningsaftalerne mellem Hamas og Fatah: Cairo-aftalen fra 2005, Fangedokumentet fra 2006, Mekka-aftalen fra 2007 og endelig Cairo- og Doha-aftalerne fra 2011 og 2012.” (oversat fra engelsk)

Tareq Baconi, *Hamas contained: The rise and pacification of Palestinian resistance*, Stanford University Press, 2018, s. 82 (om Cairo-aftalen), 103-4, 107-8, 114-6 (Fangedokumentet). **Citat:** "[Fangedokumentet] fastslog en række spørgsmål, som allerede var afklaret, herunder en palæstinensisk stat inden for 1967-grænserne, FN-resolution 194 om retten til tilbagevenden samt retten til modstand inden for de besatte områder (...) Aftalen var i sin essens en nøgletekst, der gav et grundlag for enhed mellem Hamas og Fatah inden for de internationalt definerede principper, der har været drivende for den palæstinensiske kamp." (oversat fra engelsk)

Martin Kear, *Hamas and Palestine: The Contested Road to Statehood*, Routledge, 2020, s. 61-3, 91-2, 215-17, 263 slutnote 5.

[? Back](#)

⁵⁵ Hamas er både "klar og villige til at se etableringen af en palæstinensisk stat inden for de midlertidige 1967-grænser", har den tidligere leder af den israelske efterretningstjeneste Mossad, Ephraim Levy, udtalt i 2008: "De er også klar over, at det øjeblik en palæstinensisk stat etableres med deres medvirken [...] så slår de ind på en kurs, der fører dem væk fra deres oprindelige ideologiske mål." Kilde: "What Hamas Wants," *Mideast Mirror*, 22. december 2008, cit. i: Norman G. Finkelstein, "Gaza: An Inquest into its Martyrdom", University of California Press, 2018, s. 32.

Hamas-kyndig ekspert beskriver charteret som et "hedengangent dokument", som bl.a. Hamas' politiske chef har erklæret betydningsløst: Sherifa Zuhur, "Hamas and Israel: Conflicting strategies of group-based politics", Strategic Studies Institute of the US Army War College, 2008 s. X, 29-31, samt slutnote 64. Online tilgængelig: <https://press.armywarcollege.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1638&context=monographs>

Muhammad Shehada, "Hamas forced to adapt as Arab solidarity fades", *New Arab*, 20. september 2018. Online tilgængelig: <https://www.newarab.com/opinion/hamas-forced-adapt-arab-solidarity-fades>

Fra midt-90'erne og fremefter har Hamas "sjældent, hvis overhovedet" påkaldt sig dets charter, ligesom de "ikke længere citerer eller refererer" til det: Hamas-ekspert Khaled Hroub cit. i: Finkelstein, "Gaza: An Inquest into its Martyrdom", s. 32.

[? Back](#)

⁵⁶ Haaretz (avisleder), "Editorial | Netanyahu's Ethnic Cleansing in Gaza Is on Display for All to See", *Haaretz*, 10. november 2024. Online (betalingsmur): <https://www.haaretz.com/opinion/editorial/2024-11-10/ty-article-opinion/netanyahus-ethnic-cleansing-is-on-display-for-all-to-see/00000193-12ac-d3a2-a3d7-5bed1d8d0000?ts=1731241613188>

Ivana Kottasová og Abeer Salman, "For first time, two leading Israeli human rights groups accuse Israel of genocide in Gaza", *CNN*, 30. juli 2025. Online tilgængelig: <https://edition.cnn.com/2025/07/28/middleeast/israeli-human-rights-group-accuses-israel-genocide-gaza-intl>

Mick Krever og Dana Karni, "Former defense minister accuses Israel of ethnic cleansing in northern Gaza", *CNN*, 2. december 2024. Online tilgængelig: <https://edition.cnn.com/2024/12/02/middleeast/israel-idf-gaza-moshe-yaalon-palestinians-ethnic-cleansing-intl>

[? Back](#)

⁵⁷ Puk Damsgård og Cecilie Kallestrup, Internationale forskere vurderer, at Israel begår folkedrab, DR Nyheder, 20. juni 2025. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/internationale-forskere-vurderer-israel-begaar-folkedrab>

[? Back](#)

⁵⁸Feltet er betydeligt:

Raz Segal, "A Textbook Case of Genocide", Jewish Currents, 13. oktober 2023. Kvalificerer Israels angreb på Gaza som et "skoleeksempel på folkedrab" og begrundet det med en kombination af kollektiv afhumanisering i den offentlige retorik, total belejring og en voldspraksis, der i stor skala rammer civile og civile livsbetingelser og dermed den palæstinensiske befolknings mulighed for at overleve i Gaza. Online tilgængelig: www.jewishcurrents.org/a-textbook-case-of-genocide

Amos Goldberg, "What is happening in Gaza is a genocide because Gaza does not exist anymore", Le Monde, 29. oktober 2024. Siger direkte, at det, der sker i Gaza, er folkedrab, og argumenterer for, at folkemord ikke skal måles efter Holocaust-modellen, men også kan foreligge ved systematisk ødelæggelse af et samfunds eksistensgrundlag, herunder ved brugen af masseødelæggelse, fordrivelse og påførte livsbetingelser, der bringer gruppens fysiske ødelæggelse nærmere. Online (betalingsmur): www.lemonde.fr/en/opinion/article/2024/10/29/amos-goldberg-what-is-happening-in-gaza-is-a-genocide-because-gaza-does-not-exist-anymore_6730881_23.html

Omer Bartov, "Genocide is the only term that fits", IPS Journal, 7. august 2025. Folkemordsforsker ved Brown University fastslår, at "folkedrab" er den præcise betegnelse for Israels ageren over for den palæstinensiske befolkning i Gaza, og placerer vurderingen juridisk og historisk i en ramme, hvor ødelæggelse af civile livsbetingelser og samfundsstruktur er central. Online tilgængelig: www.ips-journal.eu/topics/democracy-and-society/genocide-is-the-only-term-that-fits-8449

Terje Einarsen, "Å bruke betegnelsen folkemord om det Israel gjør er på sin plass", Aftenposten, 21. april 2025. Professor i folkeret argumenterer for, at det er "fagligt velbegrunder" at bruge betegnelsen "folkemord" om Israels fremfærd i Gaza, med henvisning til folkemordskonventionens handlingstyper og til, hvordan hensigt kan udledes af et mønster af praksis og offentlige udsagn. Online tilgængelig: www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/LMx01Q/aa-bruke-betegnelsen-folkemord-om-det-israel-gjoer-er-paa-sin-plass

John Quigley, "'Slow Death' as Genocide: The Convention Was Written for Gaza", Opinio Juris, 14. oktober 2024. Folkeretsprofessor fremhæver, at folkedrabskonventionen ikke kun omhandler massedrab, men også det "at påføre en gruppe livsbetingelser, der er beregnet til at medføre dens fysiske ødelæggelse", og argumenterer for, at blokade- og ødelæggelsespolitikker i Gaza falder inden for netop denne kategori. Online tilgængelig: www.opiniojuris.org/2024/10/14/slow-death-as-genocide-the-convention-was-written-for-gaza

Maryam Jamshidi, "Reflecting on Genocidal Intent in the ICJ Case", Opinio Juris, 2. august 2024. Juraprofessoren analyserer spørgsmålet om folkemorderisk forsæt (dolus specialis) i ICJ-sagen og viser, hvordan forsæt kan sandsynliggøres gennem samspillet mellem tre forhold: de officielle målformuleringer, den systematiske udpegning af civile mål og et handlingsmønster, der gradvist undergraver den palæstinensiske befolknings mulighed for at overleve i Gaza: www.opiniojuris.org/2024/08/02/reflecting-on-genocidal-intent-in-the-icj-case

Jinan Bastaki, "Gaza, Forced Displacement, and Genocide", EJIL:Talk!, 5. april 2024. Folkeretslektor drøfter tvangsfordrivelse som mulig folkemordshandling og argumenterer for, at fordrivelse i Gaza, når den kombineres med manglende flugtmuligheder og andre livsødelæggende forhold, kan indgå som led i

---

folkemordskonventionens beskyttede handlingstyper. Online tilgængelig: www.ejiltalk.org/gaza-forced-displacement-and-genocide

Nimer Sultany, "A Threshold Crossed: On Genocidal Intent and the Duty to Prevent", *Journal of Genocide Research*, 2024. Akademisk artikel, der argumenterer for, at tærsklen for at tale om folkemorderisk forsæt er overskredet, og at stater derfor har en selvstændig pligt til at forebygge, ikke kun at registrere, udviklingen. Online tilgængelig (DOI/abstract): www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14623528.2024.2351261

Aysha Khan, "South Africa v. Israel at the International Court of Justice: A Conversation on the Law of Genocide with Professor William A. Schabas", *International Human Rights Program, University of Toronto Faculty of Law*, omtaler arrangement 22. januar 2024. Gengiver Schabas' vurdering af, at der foreligger en alvorlig risiko for folkedrab mod Gazas palæstinensiske befolkning, og at forebyggelsespligten aktiveres ved denne risiko, herunder via hans skriftlige erklæring i USA-sagen om manglende forebyggelse. Online tilgængelig: www.ihrp.law.utoronto.ca/south-africa-v-israel-international-court-justice

A. Dirk Moses, "More than Genocide", *Boston Review*, 2024. Folkemordsforsker, der også er redaktør for *Journal of Genocide Research*, argumenterer for, at begrebet folkedrab stadig er en nødvendig historisk og politisk betegnelse for udviklingen i Gaza – også dér, hvor den juridiske bevisførelse er vanskelig. Samtidig kritiserer han en folkeretlig ramme, der i praksis ofte giver stater stort spillerum til krigsførelse på bekostning af civilbefolkningens mulighed for at overleve. Online tilgængelig: www.bostonreview.net/articles/more-than-genocide

Martin Shaw, "Britain must not be complicit in genocide", *The Guardian*, 4. november 2024. Sociolog og folkemordsekspert advarer om medskyld ved fortsat britisk støtte til Israel og henviser til, at Den Internationale Domstol har fundet en plausibel risiko for folkedrab, hvilket efter hans argumentation udløser en forpligtelse til at undgå materiel og politisk medvirken. Online tilgængelig: www.theguardian.com/world/2024/nov/04/britain-must-not-be-complicit-in-genocide

Taner Akçam, David Hirsch og Michael Rothberg, "As scholars of genocide, we demand an end to Israel's atrocities", *The Guardian*, 29. juli 2025. Tre forskere, herunder en folkemordsforsker, skriver direkte, at der foregår folkedrab i Gaza, og at stater risikerer ansvar for medvirken, hvis våbenleverancer og diplomatisk dækning fortsættes. Online tilgængelig: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2025/jul/29/israel-gaza-palestinians-genocide-scholars-letter>

John Cox, Victoria Sanford og Barry Trachtenberg, "Declaration of Genocide Experts", *Center for Constitutional Rights*, 13. november 2023. Tre folkemordsforskere konkluderer i en fælles eksperterklæring, at Israels handlinger i Gaza efter deres faglige vurdering opfylder centrale kriterier for folkedrab – blandt andet gennem bestemte voldsmønstre og påførte livsbetingelser. Samtidig fastslår de, at der som minimum foreligger en alvorlig risiko for folkedrab, som i sig selv udløser stateres pligt til at forebygge det. Online tilgængelig: https://ccrjustice.org/sites/default/files/attach/2023/11/Historians%20Declaration_w.pdf

"Public Statement: Scholars Warn of Potential Genocide in Gaza", *Opinio Juris*, 15. oktober 2023. Fælleserklæring fra forskere og praktikere inden for international ret, konflikt- og folkemordsstudier, der advarer om risikoen for folkemord begået mod palæstinensere i Gaza og udpeger kombinationen af belejring, massivt bombardement, fordrivelse og offentlige udtalelser som indikatorer på mulig folkemorderisk hensigt. Online tilgængelig: www.opiniojuris.org/2023/10/18/public-statement-scholars-warn-of-potential-genocide-in-gaza

---

Daniel Blatman og Amos Goldberg, "There's No Auschwitz in Gaza. But It's Still Genocide", Haaretz, 30. januar 2025. To israelske Holocausthistorikere argumenterer eksplicit for, at krigen i Gaza bør betegnes som folkedrab, og at fraværet af en Auschwitz-analog ikke ændrer den juridiske og historiske klassifikation. Online tilgængelig: <https://www.haaretz.com/israel-news/2025-01-30/ty-article-magazine/highlight/theres-no-auschwitz-in-gaza-but-its-still-genocide/00000194-b8af-dee1-a5dc-fcff384b0000>

Shmuel Lederman, "A Not So Textbook Case of Genocide", Journal of Genocide Research, publiceret online 19. september 2025. Lederman omtaler Gaza eksplicit som et folkedrab, og bruger teksten til at diskutere både de klassiske folkeretlige kriterier og de metodiske problemer, som Gaza rejser for folkemordsstudier. Online tilgængelig: <https://doi.org/10.1080/14623528.2025.2556550>

Ernesto Verdeja, "The Gaza Genocide in Five Crises", Journal of Genocide Research, publiceret online januar 2025. Verdeja betegner Gaza som folkedrab og argumenterer for, at selv stramme fortolkninger af folkemordsbegrebet ikke kan afvise, at de centrale kriterier er opfyldt i Gaza. Online tilgængelig (DOI): <https://doi.org/10.1080/14623528.2025.2452707>

Mark Levene, "Gaza 2023: Words Matter, Lives Matter More", Journal of Genocide Research, januar 2024. Levene skriver direkte, at ordet "genocide" må benyttes, og at Israel tidligt i forløbet var "on the cusp of committing genocide in Gaza", og han analyserer den politiske logik, der kan drive en sådan udvikling. Online tilgængelig: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14623528.2024.2301866>

Ugur Umit Ungor, "Gaza and the dilemmas of genocide scholars", Al Jazeera, 3. februar 2024. Ungor, professor i Holocaust- og folkemordsstudier, beskriver Israels angreb som en udslettende voldspraksis, der "annihilates entire communities" – udsletter hele lokalsamfund – med et erklæret mål om at gøre Gaza ubeboeligt. Online tilgængelig: <https://www.aljazeera.com/opinions/2024/2/3/gaza-and-the-dilemmas-of-genocide-scholars>

Sebastian Gjerding og Lasse Skou Andersen, "Regeringens forsvar for eksport af dele til israelske kampfly smuldrer", *Information*, 14. maj 2025. Jacques Hartmann, professor i international lov ved University of Dundee i England, og forhenværende jurist i det danske udenrigsministerium: "Der er klare overtrædelser af den humanitære folkeret (...) Nu er der efterhånden også mange beviser på noget, der ligner et folkedrab." Online tilgængelig: https://www.information.dk/indland/2025/05/regeringens-forsvar-eksport-dele-israelske-kampfly-smuldrer?check_logged_in=1
[? Back](#)

⁵⁹ Jerome Slater, "What Went Wrong? The Collapse of the Israeli-Palestinian Peace Process", *Political Science Quarterly* 135, nr. 4 (2020). Slater gennemgår fredsprocessens forløb med fokus på forhandlingspositioner, indenrigspolitiske hensyn og amerikansk-israelsk koordinering og viser, at sammenbruddet ikke kan forklares som resultatet af palæstinensisk afvisning. Online (betalingsmur): <https://www.jstor.org/stable/798058>

Jeremy Pressman, "Visions in Collision: What Happened at Camp David and Taba?" *International Security* 28, nr. 2 (2003). Pressman analyserer forskellene i parternes redegørelser for forhandlingsindholdet og viser, at sammenbruddet ikke kan forklares ved henvisning til ét entydigt tilbud, men til uløste substantielle uenigheder. Online tilgængelig: <https://www.belfercenter.org/publication/visions-collision-what-happened-camp-david-and-tab>

Hilde Henriksen Waage, *Peacemaking Is a Risky Business: Norway's Role in the Peace Process in the Middle East, 1993-96*, PRIO Report 1/2004 (Oslo: PRIO), 2004. Waage viser, at Oslo-processen var strukturelt asymmetrisk og institutionelt indrettet på en måde, der favoriserede Israel, og at sammenbruddet ved senere forhandlinger, der baserede sig på Oslo-strukturen, derfor ikke kan forklares som resultatet af palæstinensisk afvisning alene. Online (betalingsmur): <https://www.prio.org/publications/7294>

Avi Shlaim, *The Iron Wall: Israel and the Arab World*, opdateret og udvidet udg. (New York: W. W. Norton, 2014). Shlaim placerer forhandlingsårene ind i en længere israelsk strategihistorie og viser, hvordan fredsinitiativer gentagne gange har fungeret som redskaber i en territorial og sikkerhedspolitisk strategi – snarere end som reelle skridt mod en afsluttet tostatsløsning. Dermed udfordrer han forklaringen om palæstinensisk afvisning som den hovedsagelige årsag til, at tostatsprocessen brød sammen.

William B. Quandt, *Peace Process: American Diplomacy and the Arab-Israeli Conflict since 1967*, 3. udg. (Berkeley: University of California Press), 2005. Quandt gennemgår amerikansk diplomati og viser, hvordan USA's prioriteringer og krisestyring i praksis gjorde landet uegnet til at varetage rollen som mægler.

Khaled Elgindy, *Blind Spot: America and the Palestinians, from Balfour to Trump* (Washington, DC: Brookings Institution Press), 2019. Elgindy argumenterer, at selv om fredsprocessen ikke nødvendigvis var dømt til at mislykkes, gjorde Washingtons håndtering af processen, med dens indbyggede blindhed over for israelsk magt og palæstinensisk politik, et sammenbrud langt mere sandsynligt end et forhandlet gennembrud.

Seth Anziska, *Preventing Palestine: A Political History from Camp David to Oslo* (Princeton, NJ: Princeton University Press), 2018. Analyserer fredsprocessens tidlige faser fra Camp David-aftalerne mellem Israel og Egypten til Oslo-forhandlingerne og viser, på grundlag af relativt nyligt afklassificerede arkiver, hvordan de fremvoksende diplomatiske strukturer systematisk modvirkede etableringen af en palæstinensisk stat og fastholdt palæstinensisk statsløshed.

Rashid Khalidi, *Brokers of Deceit: How the U.S. Has Undermined Peace in the Middle East* (Boston: Beacon Press), 2013. Afviser forestillingen om, at fredsprocesserne strandede på grund af palæstinensisk afvisning af generøse tilbud, og dokumenterer, hvordan USA's mægling gentagne gange har været strukturelt tilpasset israelske interesser.

Naseer H. Aruri, *Dishonest Broker: The U.S. Role in Israel and Palestine*, 2. udgave (Cambridge, MA: South End Press), 2003. Gør op med den pro-israelske standardfortælling, hvor forhandlingssammenbrud forklares som palæstinensisk afvisning af "gavmilde tilbud", og argumenterer i stedet for, at den amerikanske mægling konsekvent har været strukturelt partisk og dermed har skubbet processen i retning af israelske kernekrav.

Norman G. Finkelstein, *Knowing Too Much: Why the American Jewish Romance with Israel Is Coming to an End* (New York: OR Books) 2012. Rummer en systematisk analyse, der holder de gængse forklaringer på fredsprocessens sammenbrud op imod den tilgængelige dokumentation og forhandlingshistorik og viser, at ansvaret ikke kan reduceres til palæstinensisk afvisning alene.

Baruch Kimmerling, "From Barak to the Road Map", *New Left Review* 23, september-oktober 2003. Kimmerling dissekerer, hvordan palæstinensisk afvisning af "Baraks gavmilde tilbud" blev til en politisk bekvem bortforklaring, der fik sociologiske konsekvenser, der formede den efterfølgende israelsk afvisningspolitik. Online (betalingsmur): <https://newleftreview.org/issues/ii23/articles/baruch-kimmerling-from-barak-to-the-road-map>

Edward W. Said, *The End of the Peace Process: Oslo and After* (New York: Pantheon Books), 2000. Said angriber selve fredsprocessens ideologiske ramme og beskriver "processen" som en disciplinering af palæstinensiske rettigheder snarere end en genuin fredsforhandling.

Clayton E. Swisher, *The Truth About Camp David: The Untold Story About the Collapse of the Middle East Peace Process* (New York: Nation Books), 2004. Swisher sætter skarpt på den kanoniske Camp David-fortælling, og bruger dokumentation og forløbsrekonstruktion til at udfordre, at der lå et entydigt "gavmildt tilbud" på bordet, som alene blev mødt af palæstinensisk uforsonlighed. [? Back](#)

⁶⁰ Charles Enderlin, *Shattered Dreams: The Failure of the Peace Process in the Middle East, 1995-2002* (New York: Other Press), 2002. En tæt kronologi over Camp David-forhandlingsårene, der punkterer offentligt spin om palæstinensisk modarbejdelse af en endelig aftale. [? Back](#)

⁶¹ Aaron David Miller, *The Much Too Promised Land: America's Elusive Search for Arab-Israeli Peace* (New York: Bantam, 2008). Den tidligere amerikanske fredsforhandler Aaron David Miller beskriver, hvordan USA's mægling i praksis var strukturelt skævvredet til Israels fordel, og hvordan det – sammen med israelsk indenrigspolitik – snævrede forhandlingsrummet ind. Senere har han selv karakteriseret USA's rolle som at have fungeret "som Israels advokat" under fredsprocessen.

Shlomo Ben-Ami, *Scars of War, Wounds of Peace: The Israeli-Arab Tragedy* (Oxford: Oxford University Press), 2006. Ben-Ami, der selv var chefforhandler under Camp David-forhandlingerne, problematiserer ideen om et "gavmildt tilbud", og insisterer på, at substans, territoriumsdeling, tidsplaner og politisk vilje på begge sider var mere ambivalente, end den populære fortælling gør det til. Ben-Ami har efterfølgende udtalt, at hvis han selv var palæstinenser, ville han have afslået Ehud Baraks forslag.

Ron Pundak, "From Oslo to Taba: What Went Wrong?" *Survival* 43, nr. 3 (2001). Pundak (Herbert Pundiks afdøde søn), der selv deltog centralt i udformningen af Oslo-processen, afviser forklaringen om palæstinensisk afvisning som hovedårsag til processens sammenbrud og peger i stedet på procesdesign, magtasymmetri og israelske politiske valg som afgørende faktorer. Online tilgængelig:

<https://mneumann.tripod.com/pundak.pdf>

Robert Malley og Hussein Agha, "Camp David: The Tragedy of Errors", *The New York Review of Books*, august 2001. Teksten går direkte i rette med den gængse fortælling om, at en "gavmild" israelsk pakke blev afvist af palæstinenserne af nærmest uforklarlige grunde, og fordeler i stedet ansvaret mellem parterne. Samtidig kritiserer den både selve forhandlingsformatet og den måde, USA håndterede processen på. Online (betalingsmur): <https://www.nybooks.com/articles/2001/08/09/camp-david-the-tragedy-of-errors/>

Akram Hanieh, "The Camp David Papers", *Journal of Palestine Studies* 30, nr. 2 (2001). Hanieh analyserer dokumenteret og lækket materiale om forhandlingsindholdet og viser, at de fremlagte forslag indeholdt betydelige territoriale og suverænitetsmæssige problemer, som ikke fremgik af den offentlige fremstilling. Online (betalingsmur): <https://www.palestine-studies.org/en/node/40908>

Menachem Klein, *A Possible Peace Between Israel and Palestine: An Insider's Account of the Geneva Initiative* (New York: Columbia University Press), 2007. Klein viser med et insidert blik, at der faktisk fandtes alternative forhandlingsdesign og substansforslag, som aldrig blev forfulgt. Allerede det udfordrer fortællingen om, at "palæstinensisk afvisning af gavmilde tilbud" var den afgørende og gennemgående forklaring.

Hussein Agha og Robert Malley, *Tomorrow Is Yesterday: Life, Death, and the Pursuit of Peace in Israel/Palestine* (New York: Farrar, Straus and Giroux, 2025). To centrale aktører i fredsprocessen analyserer, hvordan ansvarsplaceringen efter Camp David 2000 blev gjort til en fast fortælling om palæstinensisk afvisning. De viser, hvordan denne strategiske forklaringsramme siden har overskygget både forhandlingernes magtasymmetri og den Israel-venlige måde, processen var skruet sammen på. [? Back](#)

⁶² "Article 22 of the Covenant of the League of Nations", *United Nations Question of Palestine*, Para 4. Klasse A-mandaterne omfattede områder, der formelt blev anerkendt som kommende nationer, men som i praksis blev underlagt et kolonialt mandatstyre, indtil de koloniale magter vurderede dem parate til "stå på egne ben". Online tilgængelig: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-185531/>
[? Back](#)

⁶³ Avi Shlaim, "The Iron Wall: Israel and the Arab World" (New York: W.W. Norton & Company), 2000, s. 28-29. Shlaim dokumenterer, at David Ben-Gurion accepterede FN's delingsplan af 1947 som et taktisk skridt, men ikke betragtede de fastlagte grænser som endelige. Ifølge Shlaim forventede Ben-Gurion, at statens territoriale udstrækning i sidste ende ville blive afgjort gennem en entydig jødisk militær sejr, hvilket understøtter tesen om delingsplanens instrumentelle karakter i den zionistiske ledelses tænkning.

Uri Ben-Eliezer, "The Making of Israeli Militarism" (Bloomington: Indiana University Press), 1998, s. 150-151. Ben-Eliezer gengiver interne udtalelser fra Ben-Gurion, der eksplicit afviser forestillingen om permanente grænser og endelige politiske arrangementer. Ben-Gurion understreger her, at opgivelsen af Transjordanien ikke indebar et principielt afkald på resten af det historiske Palæstina, og at kravet på hele "Land of Israel" blev opretholdt som et legitimt politisk mål. Analysen bidrager til at belyse den tidlige israelske stats militære og territoriale logik som grundlæggende ekspansiv snarere end defensiv.
[? Back](#)

⁶⁴ Ewen MacAskill, "The real deal", *The Guardian*, 14. april 2001. **Citat:** "Israelis portrayed it as the Palestinians receiving 96% of the West Bank. But the figure is misleading. The Israelis did not include parts of the West Bank they had already appropriated. The Palestine that would have emerged from such a settlement would not have been viable. It would have been in about half-a-dozen chunks, with huge Jewish settlements in between – a Middle East Bantustan." Online tilgængelig: <https://www.theguardian.com/world/2001/apr/14/comment.israelandthepalestinians>

Edward Said, "Palestinians under Siege", *London Review of Books*, Vol. 22, No. 24, 14. december 2000. **Citat:** The whole thing was chimerical nonsense, as Tanya Reinhart showed in Yediot Aharanot (sic), Israel's largest daily. In 'The Camp David Fraud' (13 July), she writes that the Palestinians were offered 50 per cent of the West Bank in separated cantons; 10 per cent was to be annexed by Israel and no less than 40 per cent was to be left 'under debate', to use the euphemism for continued Israeli control. Online tilgængelig: <https://www.lrb.co.uk/the-paper/v22/n24/edward-said/palestinians-under-siege>

Jeff Halper, "The 94 Percent Solution", *The Middle East Research and Information Project*, Fall 2000, Issue 216. Udgivet online i sin helhed d. 4. september 2000: <https://www.merip.org/2000/09/the-94-percent-solution/>

Et skarpt overblik findes i: Jonathan Ofir, "Dershowitz calls Beinart a Nazi", *Jewish Voice for Liberation*, 21. juli 2020. Online tilgængelig: <https://www.jewishvoiceforlabour.org.uk/article/dershowitz-calls-beinart-a-nazi/>
[? Back](#)

⁶⁵ Tracy Wilkinson, "Israeli Coalition Collapses on Eve of Peace Talks", *Los Angeles Times*, 10 juli 2002. Online tilgængelig: <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2000-jul-10-mn-50559-story.html>

Sophie Claudet, "Camp David, One Year Later: Old Myths and New", *Institute for Palestine Studies*, Issue 13 - Summer 2001. Online Tilgængelig: <https://doi.org/10.70190/jq.I13.p17> ? Back

⁶⁶ Akiva Eldar, The Peace That Nearly Was at Taba, *Haaretz*, 14. februar 2002. Online (betalingsmur): <https://www.haaretz.com/2002-02-14/ty-article/the-peace-that-nearly-was-at-tab/0000017f-f674-d460-aff-ff760ec20000> Teksten er imidlertid online tilgængelig her: https://www.arij.org/wp-content/uploads/2017/07/moratinos_document.pdf
? Back

⁶⁷ Ari Shavit interview med Ehud Barak, "Continuation of Eyes Wide Shut", *Haaretz*, 4. september 2002. **Citat:** "It was plain to me that there was no chance of reaching a settlement at Taba. Therefore I said there would be no negotiations and there would be no delegation and there would be no official discussions and no documentation." Online tilgængelig: <https://www.haaretz.com/2002-09-04/ty-article/continuation-of-eyes-wide-shut/0000017f-e7d3-d62c-a1ff-fffb3e620000>
? Back

⁶⁸ "Israel's Olmert Announces Plan To Step Down", *National Public Radio*, 30. juli 2008. Online tilgængelig: <https://www.npr.org/2008/07/30/93073943/israels-olmert-announces-plan-to-step-down>
? Back

⁶⁹ Bernard Avishai, "What Commentary Gets Wrong About Olmert-Abbas Negotiations", *Daily Beast*, 28. maj 2013. Online (betalingsmur): <https://www.thedailybeast.com/what-commentary-gets-wrong-about-olmert-abbas-negotiations/>
? Back

⁷⁰ George J. Mitchell, "The Negotiator: A memoir", Simon and Schuster, 2015. George Mitchell, der var amerikansk udsending, gengiver i sine erindringer både Ehud Olmerts og Mahmoud Abbas' forklaringer på, hvorfor forhandlingerne i 2008 brød sammen. Olmert præsenterede Abbas for et kort med Israels forslag til grænser og forlangte øjeblikkelig accept og underskrift. Abbas ville først rådføre sig med sine rådgivere og fandt det urimeligt at skulle træffe en bindende beslutning på baggrund af én visning uden teknisk gennemgang. Ifølge Mitchell rekonstruerede den palæstinensiske side efterfølgende forslaget ud fra hukommelsen og sendte en skriftlig liste med spørgsmål og præciseringer, som Abbas fortæller aldrig blev besvaret. Kort tid efter brød Gaza-krigen ud, og forhandlingerne ebbede ud uden nogen formel afslutning. (s. 328)
? Back

⁷¹ The Palestine Papers, *The Guardian*, tema-side. Online tilgængelig: <https://www.theguardian.com/world/palestine-papers>

Se også Al Jazeera dokumentar baseret på lækagen. The Palestine Papers, Day One. Online tilgængelig: <https://www.aljazeera.com/video/investigations/2015/1/15/the-palestine-papers-day-one>
? Back

⁷² Gregg Carlstrom, "The biggest Yerushalayim", Al Jazeera, 23. januar 2011. Online tilgængelig: <https://www.aljazeera.com/news/2011/1/23/the-biggest-yerushalayim>
? Back

⁷³ 'Explosive' leak reveals Palestinian concessions on Jerusalem and refugees, *France 24*, 24. januar 2011. Online tilgængelig: <https://www.france24.com/en/20110124-mideast-negotiations-leaked-documents-reveal->

[palestinian-concessions-jerusalem-refugees](#) Dokumenterne viser, at de palæstinensiske forhandlere accepterede en kraftigt indskrænket version af retten til hjemvendelse – konkret et forslag om, at Israel skulle modtage 10.000 flygtninge om året over ti år, i alt 100.000 personer.

[? Back](#)

⁷⁴ Maja Lærke Maach, Spanien om palæstinensisk stat: Regeringen skal sidde i Østjerusalem, DR Nyheder, 28. maj 2024. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/seneste/spanien-om-palaestinensisk-stat-regeringen-skal-sidde-i-ostjerusalem>

[? Back](#)

⁷⁵ Colter Louwerson, “‘Tyranny of the Veto’: PLO Diplomacy and the January 1976 United Nations Security Council Resolution”, *Diplomacy & Statecraft* 33, nr. 2 (2022): 303-329: <https://doi.org/10.1080/09592296.2022.2062127>

[? Back](#)

⁷⁶ For PLO’s moderationsproces fra midt-70’erne og frem:

Shaul Mishal og Avraham Sela, *The Palestinian Hamas: Vision, Violence, and Coexistence, With a New Introduction* (New York: Columbia University Press) 2006, s. 14.

Seth P. Tillman, *The United States in the Middle East: Interests and Obstacles* (Bloomington: Indiana University Press, 1982), s. 215-218, 223ff., 267, 271, 276-277, 300.

Colter Louwerson, “‘Tyranny of the Veto’: PLO Diplomacy and the January 1976 United Nations Security Council Resolution”, *Diplomacy & Statecraft* 33, nr. 2 (2022): 303-329. Se især note 2 for yderligere henvisninger.

Rashid Khalidi, *The Iron Cage: The Story of the Palestinian Struggle for Statehood* (Oxford: Oneworld Publications), 2007, s.153-155.

Wendy Pearlman, *Violence, Nonviolence, and the Palestinian National Movement* (Cambridge: Cambridge University Press), 2011, s. 84.

Noam Chomsky, *Towards a New Cold War: Essays on the Current Crisis and How We Got There* (New York: Pantheon Books), 1982, s. 266-267, 300, 461. Citat:

“Imens var de arabiske holdninger langsomt ved at ændre sig. En tostatsløsning blev – uden begejstring – omfavnet af ‘notabiliteter’ på Vestbredden og af talspersoner for PLO. I et interview i Beirut, som blev sendt på det amerikanske National Public Radio-netværk den 26. maj 1975, udtalte PLO’s officielle talsmand, Shafiq el-Hout, at ‘man ikke kan benægte det faktum, at vi måske må igennem en fase, hvor der [vil eksistere] to palæstinensiske stater – en israelsk stat og en palæstinensisk stat – der lever side om side, omdanner deres modsætninger og forsøger at omdanne deres kampmidler til fredelige’, hvilket han i sidste ende håbede ville føre til en samlet demokratisk stat opnået ad fredelig vej – ‘og De kan understrege, selv om vi taler i radioen, ordet “fredelig”, ja’. En tilsvarende holdning blev omfavnet i endnu mere eksplicit form af Sabri Jiryis fra Det Palæstinensiske Nationalråd og tidligere af Said Hammami fra PLO’s London-kontor ... [D]et forekommer mig rimeligt at sige, at PLO i 1975 havde givet så klart et signal om sin villighed til at acceptere en tostatsløsning, som man med rimelighed kunne forvente under de daværende omstændigheder. I Israel har der ikke været nogen tilsvarende villighed til at acceptere eller blot overveje en tostatsløsning.” (s. 266) (oversat fra engelsk)

[? Back](#)

⁷⁷ U.S. Department of State, Office of the Historian, "Foreign Relations of the United States, 1964-1968", bd. XIX: Arab-Israeli Crisis and War, 1967, dokument 431, "Memorandum of Conversation," Washington, 29. august 1967. Dokumentet, som blev afklassificeret i 2004, viser, at Israel under drøftelserne om FN's Sikkerhedsrådsresolution 242 afviste enhver tilbagevenden til 1967-linjerne, heller ikke i bytte for fred, og insisterede på "sikre" grænser, territorial revision og fortsat kontrol over et forenet Jerusalem. Online tilgængelig: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1964-68v19/d431>

U.S. Department of State, "Foreign Relations of the United States, 1964-1968", bind XIX: Arab-Israeli Crisis and War, 1967, Telegram 489, "From the Mission to the United Nations to the Department of State," New York, 26. oktober 1967. Dokumentet refererer Abba Ebans tilkendegivelse af, at Israel ikke ville acceptere fuld tilbagetrækning fra de besatte områder, heller ikke som led i en fredsordning, samt hans advarsel om, at internationalt pres for en tilbagevenden til linjerne før 5. juni 1967 vil styrke kræfter i Israel, der ønsker at skabe et territorielt fait accompli gennem annektering. Online tilgængelig:

<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1964-68v19/d489>

[? Back](#)

⁷⁸ Michael Lynk, "Conceived in Law: The Legal Foundations of 242", *Journal of Palestine Studies* 37, nr. 1 (2007), s. 7-23. Online tilgængelig:

https://www.palquest.org/sites/default/files/Conceived_in_Law_The_Legal_Foundations_of_Resolution_242-Michael_Lynk.pdf

John McHugo, "Resolution 242: A Legal Reappraisal of the Right-Wing Israeli Interpretation of the Withdrawal Phrase with Reference to the Conflict between Israel and the Palestinians", *The International and Comparative Law Quarterly* 51, nr. 4, 2002. s. 851-881. Online (betalingsmur):

https://www.researchgate.net/publication/232026040_Resolution_242_A_Legal_Reappraisal_of_the_Right-Wing_Israeli_Interpretation_of_the_Withdrawal_Phrase_with_Reference_to_the_Conflict_Between_Israel_and_the_Palestinians

FN's femte ekstraordinære samling i Generalforsamlingen i 1967 viser en næsten enstemmig international opbakning til princippet om fuld israelsk tilbagetrækning til linjerne før 5. juni 1967. FN's generalsekretær U Thant bemærkede, at der herskede "near unanimity" om, at territorium ikke kan erhverves ved krig. Alle de resolutionsudkast, der kom til afstemning, krævede fuld israelsk tilbagetrækning – enten betinget eller ubetinget. I alt støttede 113 af FN's dengang 121 medlemsstater enten eksplicit princippet om fuld tilbagetrækning eller stemte for udkast, der indeholdt dette krav. Også USA tilsluttede sig princippet og understregede, at en varig fred forudsatte israelsk tilbagetrækning til eget territorium. Israel stod som den eneste stat, der afviste princippet om fuld tilbagetrækning. Denne brede konsensus blev videreført i Sikkerhedsrådet med vedtagelsen af resolution 242, hvis præambel fastslår utilstedeligheden af territorierhvervelse ved krig og bekræfter princippet om territorial uantastelighed. For en samlet dokumentation, se Norman G. Finkelstein, "Knowing Too Much: Why the American Jewish Romance with Israel is Coming to an End" (New York: OR Books), s. 203-216.

[? Back](#)

⁷⁹ Items-in-Peace-keeping operations – Middle East – envelope No. 3 • Gunnar Jarring (Special Representative of the Secretary-General to the Middle East) reports (with one item from 1972) – Jarring's Reports: 'Comparison of the papers of Israel and the United Arab Republic', 18. januar 1971. Online tilgængelig: <https://search.archives.un.org/uploads/r/united-nations->

[archives/7/f/1/7f1b8242e9c68cc8fe6a95abca562d2451f5ccc648a35ebbc62d8b77738bde56/S-0865-0001-10-00001.pdf](https://www.dr.dk/nyheder/udland/professor-i-diplomati-tror-ikke-laengere-paa-en-tostats-loesning)

[? Back](#)

⁸⁰ Ben-Ami, Shlomo, 'Scars of War, Wounds of Peace: The Arab-Israeli Tragedy', *Oxford University Press*, 2007, s. 136.

Maoz, Zeev, 'Defending the Holy Land: A Critical Analysis of Israel's Security & Foreign Policy', *The University of Michigan Press*, Ann Arbor, paperback edition 2009, s. 412-413.

Amnon Kapeliuk, "Not by Omission: the Case of the 1973 Arab-Israeli War", *Verso Books*, først oversat til engelsk i 2022, s. 65.

[? Back](#)

⁸¹ Morten Top, "Professor i diplomati tror ikke længere på en tostats-løsning", DR Nyheder, 19. januar 2024. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/professor-i-diplomati-tror-ikke-laengere-paa-en-tostats-loesning>

[? Back](#)

⁸² I både DR's dækning og i brevet anvendes betegnelsen "Oslo-processen" som et synonym for den israelsk-palæstinensiske fredsproces i perioden efter den første Oslo-aftale i 1993.

[? Back](#)

⁸³ Den kunne kritiseres fra flere vinkler, se f.eks.:

Amjad Iraqi, "The myth of Rabin the peacemaker", *+972 Magazine*, 28. september 2020. Online tilgængelig på: <https://www.972mag.com/yitzhak-rabin-oslo-accords-aoc/>

Jamie Stern-Weiner, "The Oslo Process Did Not Fail" (citatsamling), Jamie Stern-Weiners blog, 15. April 2018. Online tilgængelig: <https://jamiesternweiner.wordpress.com/2018/04/15/the-oslo-process-did-not-fail/>

[? Back](#)

⁸⁴ Nancy Kanwisher, "Reigniting Violence: How Do Ceasefires End?", *Huffington Post*, 6. februar 2009. **Citat:** "79% of all conflict pauses were interrupted when Israel killed a Palestinian, while only 8% were interrupted by Palestinian attacks (the remaining 13% were interrupted by both sides on the same day)". Online (betalingsmur): https://www.huffpost.com/entry/reigniting-violence-how-d_b_155611

Nancy Kanwisher, Anat Biletzki, Johannes Haushofer, "Both sides retaliate in the Israeli-Palestinian conflict", *Proc. Natl. Acad. Sci. U.S.A.* 107 (42) 17927-17932, 2010. Online tilgængelig: <https://doi.org/10.1073/pnas.1012115107>

Nancy Kanwisher, Anat Biletzki, Johannes Haushofer, "Revisiting the statistical analysis of the Israeli-Palestinian conflict confirms that both sides retaliate". *Proc. Natl. Acad. Sci.* 108. E55-E56. Online (betalingsmur):

https://www.researchgate.net/publication/235608166_Reply_to_Golan_and_Rosenblatt_Revisiting_the_statistical_analysis_of_the_Israeli-Palestinian_conflict_confirms_that_both_sides_retaliate

[? Back](#)

---

⁸⁵ Disse er ikke "israelske byområder", men bosættelser på besat palæstinensisk territorium, som er internationalt anerkendt som ulovlige. Dette internationale konsensuspunkt hviler på artikel 49, stk. 6, i den Fjerde Genèvekonvention, som forbyder en besættelsesmagt at overføre sin civile befolkning til besat territorium. Denne regel er anset for anvendelig på Vestbredden, herunder Østjerusalem, af Den Internationale Domstol (ICJ), FN's Sikkerhedsråd, FN's Generalforsamling samt hovedparten af verdens stater. FN's Sikkerhedsråds resolution 2334 (2016) fastslår udtrykkeligt, at al israelsk bosættelsesaktivitet, herunder udbygning i såkaldte bosættelsesblokke, udgør en grov overtrædelse af folkeretten og savner enhver retlig gyldighed, og kræver derfor, at al sådan aktivitet bringes til ophør uden undtagelser. Se: FN's Sikkerhedsråd, Resolution 2334 (2016), S/RES/2334 (2016) (New York: United Nations), 23. december 2016, præambel og para. 1. Online tilgængelig: <https://press.un.org/en/2016/sc12657.doc.htm>
[? Back](#)

⁸⁶ Under Netanyahu-regeringerne 2009-2013 lå knap 40 procent af de godkendte boligenheder i isolerede bosættelser øst for den israelske mur på Vestbredden, altså uden for "blokke" såsom Ma'ale Adumim, Ariel og Gush Etzion. I 2017 var andelen markant højere: Peace Now's årsrapport opgjorde, at omkring 78 procent af det påbegyndte byggeri fandt sted i isolerede bosættelser. Nyere opgørelser viser, at dette mønster er fortsat og forstærket i 2023-2025. Se f.eks.

Peace Now, "The Year of Annexation and Expulsion: Summary of Settlement Activity in 2024" (Jerusalem), 28. september 2025. Online tilgængelig: <https://peacenow.org.il/en/the-year-of-annexation-and-expulsion-summary-of-settlement-activity-in-2024-2>

Peace Now, "Annual Settlement Construction Report 2017: Construction Starts in Settlements Were 17% Above Average in 2017" (Jerusalem), marts 2018. Online tilgængelig: https://peacenow.org.il/wp-content/uploads/2018/03/Annual-Report-2017_Final.pdf

Peace Now, "Summary of 4 Years of Netanyahu Government" (Jerusalem), 12. januar 2013. Online tilgængelig: <https://peacenow.org.il/wp-content/uploads/2013/01/summary-of-4-years-of-netanyahu-government.pdf>.
[? Back](#)

⁸⁷ B'Tselem, Conquer and Divide: Israel's Policy in the West Bank (Jerusalem), 2018, interaktivt kort i tidssekvenser, 1967-nu. Produceret i samarbejde med Forensic Architecture. Online tilgængelig: <https://conquer-and-divide.btselem.org/map-en.html> [? Back](#)

⁸⁸ Israel presses on with settlement plans despite US criticism, *Reuters*, 28. februar 2024. Online tilgængelig: <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-presses-with-settlement-plans-despite-us-criticism-2024-02-28/>
[? Back](#)

⁸⁹ FMEP, "Settlement & Annexation Report: March 1, 2024," *Foundation for Middle East Peace*, 1. marts 2024. Online tilgængelig: <https://fmep.org/resource/settlement-annexation-report-march-1-2024/>

The Israeli Government Promotes a New Settlement in the West Bank (Jerusalem), Peace Now, 28. februar 2024. Online tilgængelig: <https://peacenow.org.il/en/the-israeli-government-promotes-a-new-settlement-in-the-west-bank>
[? Back](#)

---

⁹⁰ IPC, "Gaza Strip: Famine confirmed in Gaza Governorate, projected to expand 1 July – 30 September 2025", *ReliefWeb*, 22. august 2025. Online tilgængelig på: <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/gaza-strip-famine-confirmed-gaza-governorate-projected-expand-1-july-30-september-2025-published-22-august-2025>

IPC, "Gaza Strip Acute Food Insecurity and Malnutrition – Special Snapshot July-September 2025", *UNISPAL*, august 2025. Online tilgængelig på: https://www.un.org/unispal/wp-content/uploads/2025/08/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Malnutrition_July_Sept2025_Special_Snapshot.pdf

FEWS NET, Gaza Alert, August 22, 2025: Famine Is Now Occurring in Northern Gaza and Expected to Expand to Southern Gaza (Washington, DC), *Famine Early Warning Systems Network*, 22. august 2025. Online tilgængelig: <https://fewsn.net/middle-east-and-asia/gaza/alert/august-2025>

Integrated Food Security Phase Classification (IPC) Famine Review Committee, Gaza Strip: IPC Global Famine Review Committee Report, august 2025, *IPC Global Support Unit*, 22. august 2025. Online tilgængelig: https://www.un.org/unispal/wp-content/uploads/2025/08/IPC_Famine_Review_Committee_Report_Gaza_Aug2025-compressed.pdf
[? Back](#)

⁹¹ Line Jenvall og Amalie Thorlund Jepsen, "Løkke 'respekterer Macrons beslutning', men Danmark er ikke klar til at anerkende Palæstina som stat", *DR Nyheder*, 30. juli 2025. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/loekke-respekterer-macrons-beslutning-men-danmark-er-ikke-klar-til-ankerkende>

Linnea Sophie Weibel, Før gik ni-årige Maryam i skole med sine venner. Nu ligger hun på hospitalet med alvorlig underernæring, *DR Nyheder*, 31. august 2025: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/foer-gik-ni-aarige-maryam-i-skole-med-sine-venner-nu-ligger-hun-paa-hospitalet-med>
[? Back](#)

⁹² Bilal Hamamra m.fl., "Childhood under siege: battling malnutrition, disease, and despair during genocide in Gaza", *Journal of Health, Population and Nutrition*, september 2025. Online (betalingsmur): <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC12406383/>

"In one of Gaza's few malnutrition wards, a child's arm is as wide as her mother's thumb", *Times of Israel*, 30. juli 2025. **Citat:** "Israeli officials say many of those who died while malnourished in Gaza were suffering from preexisting illnesses. Famine experts say this is typical in the early stages of a hunger crisis." Online tilgængelig: <https://www.timesofisrael.com/in-one-of-gazas-few-malnutrition-wards-a-childs-arm-is-as-wide-as-her-mothers-thumb/>
[? Back](#)

⁹³ AP, Malnourished kids arrive daily at a Gaza hospital as Netanyahu denies hunger, *PBS News*, 14. august 2025. Online tilgængelig: <https://www.pbs.org/newshour/world/malnourished-kids-arrive-daily-at-a-gaza-hospital-as-netanyahu-denies-hunger>
[? Back](#)

⁹⁴ Ritzau, Hungersnød er for første gang formelt konstateret i dele af Gaza, *DR Nyheder*, 22. august 2025. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/hungersnoed-er-foerste-gang-formelt-konstateret-i-dele-af-gaza>

[? Back](#)

⁹⁵ IPC, "Gaza Strip Acute Food Insecurity and Malnutrition – Special Snapshot July-September 2025", *UNISPAL*, august 2025. Citat: "Non-trauma mortality in the Gaza Strip is likely underreported due to collapsed monitoring systems. The convergence of widespread malnutrition, micronutrient deficiencies, lack of access to healthcare, deteriorating water, sanitation and hygiene (WASH) conditions and surging child diseases mirrors the established combination of factors that lead to death in Famine conditions. Against this backdrop, mortality among the population in Gaza Governorate is assessed to have reached the famine threshold. Deir al-Balah and Khan Younis are projected to reach similarly critical levels by late September." Online tilgængelig på: https://www.un.org/unispal/wp-content/uploads/2025/08/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Malnutrition_July_Sept2025_Special_Snapshot.pdf
[? Back](#)

⁹⁶ "Response to Issues Raised Following IPC's Famine Classification in the Gaza Strip", *Integrated Food Security Phase Classification (IPC)*, 30. august 2025. Online tilgængelig: https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/Response_to_Issues_Raised_Following_IPC_Famine_Classification_in_the_Gaza_Strip.pdf
[? Back](#)

⁹⁷ "Gaza Alert August 22, 2025: Famine is now occurring in northern Gaza and expected to expand to southern Gaza", *FEWS NET*, 22. august 2025. Citat: "While gold standard estimates of mortality in northern Gaza are unavailable, the body of evidence strongly suggests mortality attributed to hunger and disease has likely reached the Famine (IPC Phase 5) threshold [...] Malnutrition-related deaths [...] is likely an underestimate as it excludes non-trauma deaths outside of health facilities." Online tilgængelig på: <https://fewsn.net/middle-east-and-asia/gaza/alert/august-2025>[fewsn]
[? Back](#)

⁹⁸ Isaac Chotiner, How to Prevent More Starvation Deaths in Gaza, *The New Yorker*, 5. august 2025. Online (betalingsmur): <https://www.newyorker.com/news/q-and-a/how-to-prevent-more-starvation-deaths-in-gaza>
[? Back](#)

⁹⁹ Alex de Waal, "The Return of the Starvation Weapon", *Foreign Affairs*, 3. oktober 2025. Online tilgængelig: <https://www.foreignaffairs.com/sudan/return-starvation-weapon>
[? Back](#)

¹⁰⁰ Sean Coogan, "FN-eksperter: 'Uden fortilfælde at lade en hel civilbefolkning sulte så fuldstændigt og hurtigt'", *DR Nyheder*, 17. januar 2024. Tilgængelig mor: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/live-krig-mellem-israel-og-hamas-0?focusId=7078141>
[? Back](#)

¹⁰¹ Sean Coogan, "FN-nødhjælpschef: Tusindvis af spædbørn i Gaza risikerer at dø inden for de næste 48 timer", *DR Nyheder*, 20. maj 2025. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/fn-noedhjaelpschef-tusindvis-af-spaedboern-i-gaza-risikerer-doe-inden-de-naeste-48>
[? Back](#)

¹⁰² Medier i hele verden bragte Fletchers udsagn. Se f.eks:

Grace Abels, "Gaza children face dire starvation risk, but one UN leader's mistaken timeline caused

---

confusion”, *PolitiFact*, 23. maj 2025. Online tilgængelig:

<https://www.politifact.com/article/2025/may/23/Gaza-UN-babies-48-hours/>

[? Back](#)

¹⁰³ Steffen Kretz, Danmark og Vesten bærer et medansvar for katastrofen i Gaza, siger tidligere israelsk soldat, DR Nyheder, 13. marts 2024, opdateret med præciseringer d. 11. april 2024. Online tilgængelig:

<https://www.dr.dk/nyheder/udland/danmark-og-vesten-baerer-et-medansvar-katastrofen-i-gaza-siger-tidligere-israelsk>

[? Back](#)

¹⁰⁴ “Humanitarian Access Snapshot: Gaza Strip, March 2024”, *Office for the Coordination of Humanitarian Affairs* (OCHA), marts 2024. OCHA dokumenterer, at kun ca. 26 procent af de planlagte humanitære missioner, som krævede koordination med israelske myndigheder, blev faciliteret, mens størstedelen blev afvist, udskudt eller hindret som følge af israelske adgangsrestriktioner. Online tilgængelig:

<https://www.un.org/unispal/document/humanitarian-access-snapshot-gaza-strip-1-31-march-2024-ocha-situation-report/>

[? Back](#)

¹⁰⁵ WFP, “For the First Time in Weeks, UN Aid Teams Reach Gaza City”, *World Food Programme*, 12. marts 2024. Online tilgængelig: <https://un.dk/for-the-first-time-in-weeks-un-aid-teams-reach-gaza-city/>

[? Back](#)

¹⁰⁶ “Gaza Strip: IPC Famine Review Committee – Key Findings and Conclusions”, *Integrated Food Security Phase Classification* (IPC), marts 2024. IPC dokumenterer, at den daglige indførsel af varer til Gaza faldt fra et før-eskalationsniveau på ca. 500 lastbiler til i gennemsnit ca. 90 lastbiler pr. dag i perioden 7. oktober 2023-februar 2024. Den maksimale daglige indførsel lå betydeligt under behovet, og vareflowet i februar frem til marts var reduceret og præget af afbrydelser. Online tilgængelig: https://www.un.org/unispal/wp-content/uploads/2024/03/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Feb_July2024_Special_Brief.pdf

Humanitarian Access to and within the Gaza Strip: Five Months into the Recent Hostilities, ACAPS, Briefing Note, 8. marts 2024. ACAPS dokumenterer, at humanitær adgang til Gaza i februar og ind i marts 2024 var stærkt begrænset, uregelmæssig og præget af afviste og forsinkede missioner, at den gennemsnitlige daglige indførsel i februar 2024 var ca. 102 lastbiler med betydelige dag-til-dag-udsving, og at vareflowet var utilstrækkeligt i forhold til behovet, særligt til det nordlige Gaza, som forblev overvejende utilgængeligt for nødhjælp. Online tilgængelig:

https://www.acaps.org/fileadmin/Data_Product/Main_media/20240308_ACAPS_Palesstine_Gaza_humanitarian_access_note.pdf

[? Back](#)

¹⁰⁷ “Gaza Strip Food Supply Report”, FEWS NET, april 2024. Briefingen dokumenterer, at selv om den samlede fødevarerindførsel til Gaza steg en smule i marts og april 2024, forblev adgangen uregelmæssig og utilstrækkelig i forhold til behovene. FEWS NET angiver, at den gennemsnitlige daglige indførsel i februar 2024 var ca. 102 lastbiler, med betydelige dag-til-dag-udsving, og at distributionen fortsat var ekstremt begrænset, navnlig til det nordlige Gaza. Rapporten fastslår endvidere, at “nearly half of humanitarian missions in March were denied, postponed or withdrawn”, samt at øget indførsel ikke kan sidestilles med effektiv humanitær adgang, idet indførte mængder ikke nødvendigvis når frem til de mest udsatte befolkningsgrupper. Online tilgængelig: https://fewsn.net/sites/default/files/2024-05/FEWS%20NET_Gaza%20Food%20Supply%20Report_April2024_0.pdf

---

[? Back](#)

¹⁰⁸ Emanuel Fabian, Defense minister announces 'complete siege' of Gaza: No power, food or fuel, Times of Israel, 9. oktober 2023. Online tilgængelig: https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/defense-minister-announces-complete-siege-of-gaza-no-power-food-or-fuel/

[? Back](#)

¹⁰⁹ "Energy minister instructs authorities to cut off water to Gaza", Times of Israel, 9. oktober 2023. Online tilgængelig: https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/energy-minister-instructs-authorities-to-cut-off-water-to-gaza/

"Hopeless, Starving, and Besieged: Israel's Forced Displacement of Palestinians in Gaza", *Human Rights Watch*, 14. november 2024. Organisationen dokumenterer, at Gallants erklæring blev fulgt af konkrete og omfattende handlinger, herunder faktiske afskæringer af de basale fornødheder, Gallant nævnte. HRW gengiver endvidere energiminister Israel Katz' samtidige udmelding: "I ordered that the water supply be immediately cut off from Israel to Gaza. Electricity and fuel were cut off yesterday. What was will not be." Rapporten konstaterer samlet, at "Israeli authorities have cut off rights-essential public services, including water and electricity, to Gaza's population ... and blocked the entry of all but a trickle of fuel and critical humanitarian aid" og at disse tiltag fandt sted i direkte sammenhæng med masse-evakueringsordrer, herunder ordren af 13. oktober 2023 om, at over en million civile i det nordlige Gaza skulle forlade området. Online tilgængelig: <https://www.hrw.org/report/2024/11/14/hopeless-starving-and-besieged/israels-forced-displacement-palestinians-gaza>

[? Back](#)

¹¹⁰ "Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #13", United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), 19. oktober 2023. Online tilgængelig: <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-13>

"Humanitarian Situation Update #237 | Gaza Strip", United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), 12. november 2024. Online tilgængelig: <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-237-gaza-strip>

[? Back](#)

¹¹¹ "Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #21", *United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA)*, 27. oktober 2023. OCHA dokumenterer, at de begrænsede nødhjælpsleverancer, som blev tilladt fra 21. oktober 2023, fortsat skete uden adgang til brændstof: "None of the aid trucks that have entered thus far contained urgently needed fuel. Consequently, humanitarian actors have been forced to drastically limit the use of fuel and prioritize the most essential activities." Rapporten fastslår endvidere, at varer indført gennem Rafah siden 21. oktober ikke omfattede brændstof, hvilket direkte underminerede hospitaler, vandforsyning, transport og humanitær distribution. Online tilgængelig: <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-21>

[? Back](#)

¹¹² "Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #37", *OCHA*, 12. november 2023. Online tilgængelig: <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-37>

[? Back](#)

---

¹¹³ Gaza: Fewer than 1 in 4 aid missions given green light, says OCHA, The United Nations Office at Geneva, 16. januar 2024. Online tilgængelig: <https://www.ungeneva.org/en/news-media/news/2024/01/89445/gaza-fewer-1-4-aid-missions-given-green-light-says-ocha>

“Humanitarian Access Snapshot - North of Wadi Gaza | Mid-January 2024”, OCHA, 19. januar 2024. Online tilgængelig: <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-access-snapshot-north-wadi-gaza-mid-january-2024>
[? Back](#)

¹¹⁴ “Humanitarian Access Update: North of Wadi Gaza, January 2024”, OCHA, 18. januar 2024. Briefingen oplyser om en markant eskalation i israelske adgangsafslag til humanitære missioner nord for Wadi Gaza i januar 2024. I de første to uger blev 69 % af planlagte missioner nægtet adgang (20 ud af 29), herunder 95 % af missioner med brændstof og medicin til vandinfrastruktur og sundhedsfaciliteter. OCHA konkluderer, at disse afslag forhindrede opskalering af humanitære operationer og alvorligt svækkede funktionaliteten af de seks delvist fungerende hospitaler i det nordlige Gaza. Online tilgængelig: https://www.ochaopt.org/sites/default/files/Humanitarian%20Access%20-%20North%20of%20Wadi%20Gaza_fn%20%28002%29_0.pdf
[? Back](#)

¹¹⁵ Emma Farage, “Gaza is 'choked off' from aid since crossings shut, UN agencies say”, *Reuters*, 7. maj 2024. Online tilgængelig: <https://www.reuters.com/world/middle-east/gaza-is-choked-off-aid-since-crossing-closures-un-agencies-say-2024-05-07/>
[? Back](#)

¹¹⁶ “Gaza: Evacuation orders displace thousands, disrupt aid operations,” *United Nations News*, 26. juli 2024. Online tilgængelig: <https://news.un.org/en/story/2024/07/1152561>

“‘Continuous’ Israeli military evacuation orders in Gaza threaten already extremely vulnerable people,” *United Nations News*, 21. august 2024. Online tilgængelig: <https://un.dk/gaza-latest-evacuation-orders-leave-civilians-dangerously-close-to-frontline/>

“Hopeless, Starving, and Besieged: Israel’s Forced Displacement of Palestinians in Gaza”, *Human Rights Watch*, 14. november 2024. Online tilgængelig: <https://www.hrw.org/report/2024/11/14/hopeless-starving-and-besieged/israels-forced-displacement-palestinians-gaza>

“Gaza: Increasing Israeli ‘evacuation orders’ lead to forcible transfer of Palestinians,” Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), 11. april 2025. Online tilgængelig: <https://www.ohchr.org/en/press-briefing-notes/2025/04/gaza-increasing-israeli-evacuation-orders-lead-forcible-transfer>

The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories, “‘No Place Under Heaven’: Forced Displacement in the Gaza Strip, 2023-2025,” *B’Tselem*, 19. december 2025. Online tilgængelig: https://www.btselem.org/gaza_strip/202512_no_place_under_heaven_forced_displacement_in_the_gaza_strip_2023_2025
[? Back](#)

¹¹⁷ Jonatan Robbert Larsen og Caroline Sofie Gede, “Ekspert: Israel kan forvente Trumps støtte til at udvide bosættelser på Vestbredden”, *DR Nyheder*, 22. januar 2025. Online tilgængelig:

<https://www.dr.dk/nyheder/udland/trump-stoetter-israel-i-palaestinensere-skal-vaek-fra-vestbredden-de-risikerer-blive>
[? Back](#)

¹¹⁸ Middle East Report N°252, "Sovereignty in All but Name: Israel's Quickening Annexation of the West Bank", *International Crisis Group*, 9. oktober 2025. Online tilgængelig: <https://www.crisisgroup.org/sites/default/files/2025-10/252-annexation-west-bank.pdf>
[? Back](#)

¹¹⁹ Paul Adams, Palestinians forced from West Bank refugee camps left in limbo as Israeli demolitions go on, *BBC*, 21. november 2025. Online tilgængelig: <https://www.bbc.com/news/articles/cg5m8qdl6n9o>

Jonathan Saul og James Mackenzie, "With Trump back, Israeli settlers revive goal of full control of West Bank", *Reuters*, 23. november 2025. Online tilgængelig: <https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-settlers-set-sights-trump-support-full-control-west-bank-2024-11-23/>
[? Back](#)

¹²⁰ Israeli military operation displaces 40,000 in the West Bank, *UN News*, 10. februar 2025. Online tilgængelig: <https://news.un.org/en/story/2025/02/1159971>
[? Back](#)

¹²¹ Report on UNCTAD assistance to the Palestinian people: Developments in the economy of the Occupied Palestinian Territory, *UNCTAD*, 30. september 2025, s. 11, paras. 41-43. Online tilgængelig: <https://unctad.org/publication/report-unctad-assistance-palestinian-people-2025>

"West Bank: Israel Emptying Refugee Camps a Crime Against Humanity", *Human Rights Watch*, 20. november 2025. Online tilgængelig: <https://www.hrw.org/news/2025/11/20/west-bank-israel-emptying-refugee-camps-a-crime-against-humanity>
[? Back](#)

¹²² Trump's Gaza and West Bank Policies Are Moving in Opposite Directions, *Israel Policy Forum*, december 2025. Online tilgængelig: <https://israelpolicyforum.org/2025/12/18/trumps-gaza-and-west-bank-policies-are-moving-in-opposite-directions/>
[? Back](#)

¹²³ Julie Tantholdt-Hansen, "Hvor står Hamas lige nu? Ekspert svarer på spørgsmål", *DR Nyheder*, 17. september 2025. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/hvor-staar-hamas-lige-nu-ekspert-svarer-paa-7-spoergsmaal>
[? Back](#)

¹²⁴ Allerede i august 2024 fremførte fremtrædende israelske sikkerhedsfolk, amerikanske embedsmænd og efterretningsanalytikere, at det israelske militær i vidt omfang havde opnået sine centrale militære mål over for Hamas, og at fokus derfor burde flyttes til politiske aftaler om frigivelse af gidsler og tilrettelæggelsen af forholdene efter krigen. Se: Helene Cooper, Julian E. Barnes, Eric Schmitt og & Adam Rasgon, "In Gaza, Israel's Military Has Reached the End of the Line, U.S. Officials Say", *New York Times*, 14. august 2024. Online (betalingsmur): <https://www.nytimes.com/2024/08/14/us/politics/israel-military-gaza-war.html>

Jotam Confino, "Hamas no longer exists as a military force, says Israel's defence minister", *The Telegraph*, 10.

---

september 2024. Online tilgængelig: <https://www.yahoo.com/news/hamas-no-longer-exists-military-173007488.html>

I august 2025 – en måned før interviewet med Lars Erslev – skrev en gruppe på omkring 600 pensionerede israelske sikkerhedsfolk, herunder tidligere chefer for efterretningstjenesterne, et åbent brev til præsident Trump, hvor de anførte, at " Hamas ikke længere udgør en strategisk trussel mod Israel", og at en fortsat fuldtønet krig i Gaza derfor er formålsløs. Se: Cristina Mas, "' Hamas is no longer a threat': 600 former Israeli security officials call on Trump to end the Gaza war", *ara*, 4. august 2025. Online tilgængelig: https://en.ara.cat/international/hamas-is-no-longer-threat-600-former-israeli-security-officials-call-trump-to-end-the-gaza-war_1_5463755.html
[? Back](#)

¹²⁵ Se f.eks. israelsk militæranalyse i Israels største og mest sete kommercielle tv-kanal, Channel 12, som driver et omfattende nyheds- og analyseunivers, hvor evakueringsordrer eksplicit beskrives som et redskab i den psykologiske krigsførelse mod befolkningen i Gaza. Artiklen redegør for, hvordan den israelske hær systematisk udsteder masse-evakueringsordrer som reaktion på sporadisk raketild, også i tilfælde hvor der ikke efterfølgende gennemføres egentlige landoperationer, med det erklærede formål at udmatte befolkningen og lægge pres på Hamas gennem gentagne fordrivelser. Artiklen anfører samtidig, at langt størstedelen af Gazas territorium som følge heraf har været under evakueringsordre, og at fordrivelsen i sig selv opfattes af palæstinenserne som mere belastende end de direkte kamphandlinger: Eyal Ofer, " השיטה החדשה של צה"ל בעזה – ומולה אסטרטגיית המאס בצפון הרצועה", *Channel 12*, 12. juli 2024. Online (hebraisk): https://www.mako.co.il/news-columns/2024_q3/Article-bcf18c79fac3191027.htm
[? Back](#)

¹²⁶ Se fodnote 20.
[? Back](#)

¹²⁷ Selin Türker, "En sidebemærkning fra Trumps svigersøn vækker opsigt: Vil Israel sætte sig på halvdelen af Gaza?", *DR Nyheder*, 28. oktober 2025. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/en-sidebemaerkning-fra-trumps-svigersoen-vaekker-opsigt-vil-israel-saette-sig-paa-halvdelen-af-gaza>
[? Back](#)

¹²⁸ Kirstine Eklund, "Ekspert: Iran står alene i krigen mod Israel", *DR Nyheder*, 16. juni 2025. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/ekspert-iran-staar-alene-i-krigen-mod-israel>
[? Back](#)

¹²⁹ Jonathan Robbert Larsen, "Israels angreb er en ulovlig aggression, vurderer ekspert i folkeret", *DR Liveblog*. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/tjenester/kimaira/article-by-path/nyheder/udland/live-israel-angriber-iran?focusId=9726038>
[? Back](#)

¹³⁰ Laura Kirkebæk-Johansson & Camilla Faurholdt-Löfvall, "Ekspert: Det tyder på, at Israel begår systematiske krigsforbrydelser i Gaza", *DR Nyheder*, 9. november 2024. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/ekspert-det-tyder-paa-israel-begaar-systematiske-krigsforbrydelser-i-gaza>
[? Back](#)

---

¹³¹ Mille Vejen Vig Fich, "Særlig FN-komité sammenligner Israels krigsførelse i Gaza med folkedrab", DR Nyheder, 15. november 2024. Online tilgængelig: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/saerlig-fn-komite-sammenligner-israels-krigsfoerelse-i-gaza-med-folke-drab>

[? Back](#)

¹³² A/79/363, Report of the Special Committee to Investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Palestinian People and Other Arabs of the Occupied Territories, 20. september 2024. Online tilgængelig: <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/a79363-report-special-committee-investigate-israeli-practices-affecting>

[? Back](#)

¹³³ Zeev Maoz, *Defending the Holy Land: A Critical Analysis of Israel's Security & Foreign Policy* (Ann Arbor: University of Michigan Press, 2006). [? Back](#)